

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Падпішыся сёньня! Заштрафуй будзе позна! «Саюздруку» разарвалі дамовы на распаўсюд «НН», «Белпошта» не ўключыла газэты ў падпісны каталог. У такой самай сукупнасці альбінулася 16 іншых выданняў. Каб гарантавана чытаць «НН» пасля Новага году: 1) даешце ў Рэдакцыю свой дакладны адрес і тэлефон, 2) пералічыце на рахунак «НН» ахвяраваныне на выхад газэты з разылкі 18 000 рублёў на квартал. Гэта датычыць і тих, хто мае чытаць газэту ў Інтэрнэце. Няма пэўнасці, што сеціва не заблажаюць. Дый газэце ня выжыць бяз грошай. Дасылайце ў Рэдакцыю адрас, на які мусіць дасылацца/дастаўляцца газета, паштовы індэкс, пры наяўнасці — код пад'езду, прымагчымасці — нумар тэлефона. На які рахунак пералічыць ахвяраванын? Ці мусова пры гэтым пазначаць уласнае імя і адрас? Адказы на пытанні ды блянкі ахвяравання — старонка 3.

Асобы-2005

Аляксандар Мілінкевіч,
Ян Павал II, Том
Стопард, Іван Ціхан,
новая хвала беларускага
року, Артур Клінаў,
Мікалай Пінгін, Пётра
Рудкоўскі, Мікола Кацук.

Жыцьцё пад лёдам

Некаторыя кажуць: у Беларусі нічога не адбываецца. Гісторычна краіна сапраўды перажывае палірную ноч. Але і пад лёдам ціпераўніца жыцця, у якім мараль падмененая мэтағоднасцю, а нацыя адчужаная ад дзяржавы,

брояць крыніцы, прафілоўчы дарогу да «акінну, якому імя Беларусь», як пісаў сёлетні юбіляр Уладзімер Караткевіч. Там, пад гладкім лёдам стабільнасці — жывое жыццё, там фармуецца рэльеф будучыні.

Працяг на старонцы 4.

Калядны нумар «НН»

Сем апавяданняў на сем калядных вечароў — старонкі 10—22.



Д а галоўнага рэдактара газеты «Белая гусь сяноны» Паўла Калабковіча прыйшоў Бог. Як заўсёды гэта бывае, прыйшоў нечакана, зняняцку, у першы дзень Калядаў... Старонка 10.

У НУМАРЫ

Ці Лукашэнка
здасьць
«Белтрансгаз»?

«Газпрому» дагэтуль не падпісваў контрактую з Беларусью.
Старонка 2.

Беларускі
тэратрал
у «Аль-Каідзе»

Андрэй Місюра, ён жа Амін ал-Ансары. Выпускнік геафаку БДУ. Старонка 4.

Кнігі году-2005
Рэйтынг «НН».
Старонка 8.

Галіяф нэрвуеца



Сунуўшы
галасаваныне
на сакавік, улада
парадаксальным
чынам
засьеведчыла,
што справа
апазыцыі
не зусім гіблай.
Ілья Аляксандар
Клакоўскі.
Старонка 5.

Наталья
Пяткевич
і Лідзія
Ярошына
прысутнічалі
ў палаце
прадстаўнікоў
ў момант
прызначэння
выбару.

АНДРЭЙ ДЛІКЕВІЧ

12

Нават калі злo атрымала татальну перамогу, але калі ханя б ты адзін не згаджаесь з гэтым, значыць, бітва яшчэ ня кончана. Значыць, час можа спыніцца і наступерак усім законам фізыкі павярнуцца назад. Артыкул Віталія Тарапаса. Старонка 5.

Ахвяраваныні ад падпісчыкаў

Дэякуем Аляксандру Б. зь Менску, які ахвяраваў на выхад газэты 130 тыс. рублёў, Васілю А. з Маріёва — за 50 тысяч, Анатолю М. з Ліды — 50 тыс., Анатолю С. з Жлобіна — 50 тысяч, Ірыне К. з Менску — 100 тыс., Тамары К. з Менску — 100 тыс., Ігару П. з Менску — 125 тыс., Балаславу К. — 50 тыс., Дзымітру М. — 50 тыс.

Наша надзея

Каляднае пасланьне
апостальскага
візітата для
беларусаў замежжа
а.Аляксандра
Надсаны.
Старонка 2.

Працяг на старонцы 3.



Гутарка з жонкай Аляксандра Мілінкевіча — старонка 6.

Рэйтынг Мілінкевіча расце

Сёння за новага лідера
апазыцы гатовыя
прагаласаца 18,1%
выбарцаў.

Гэта выявіла апытаньне грамадзкай думкі, праведзене ў съежні пры спрынтынай групі прафесара Манаева. Рэйтынг адзінага кандыдата рос на 9% у месец: Мілінкевіч стартаваў з нулівой вядомасцю перед Кангрэсам дэмакратычных сілаў і за два месяцы кансанцідаваў сымптыту перакананых праціўнікаў Лукашэнкі. Выглядае, што сёлета дэмакраты спынілі выбар на больш выигрышнай фігуры, чым у 2001-м.

Рэйтынг А.Лукашэнкі вырас за два месяцы на 5% і ціпер складае пры закрытым апытаньні 54,1%.

Што цікава, пры адкрытым апытаньні рэйтынг А.Лукашэнкі мала мяняцца (52,5%). А А.Мілінкевіча ў гэтым выпадку называюць 6,6%. Патрэбліннасць астатах палітыкаў застаецца ў межах статыстычнай памылкі: за А.Лябядзкага гатовыя галасацаў 2,4%, С.Гайдукевіча — 1,2%, З.Пазнянкі — 1,1% выбарцаў, за астатах — менш за 1%.

Усяго было апытанта 1514 чалавек. Памылка рэпрэзэнтатуры сышласць на больша за 3%. Нагадаем, што з 1994 г. найвышэйшыя сіядоры апанэнтага А.Лукашэнкі паказычыў да сягнага рэйтинг Зіоніна Пазнянкі — 16% у 1996 годзе.

Мікола Бугай

Вынік выбараў вядомы?

Паводле нашай інфармацыі, на пачатку гэтага тыдня адказным чыноўнікам гарывіканаму былі «даведзены» рэйтингі пануляннасці кандыдатаў у прэзыдэнты: 68% — за Лукашэнкі, 12% — за Мілінкевіча, 8% — за Гайдукевіча.

Іфто гэта азначае, тлумачыць разумным людзям як трэба. Варта нагадаць, што акурат апуканства ўладаў пры падпіку галасу прывяло да народных падстанцыў на Укрaine й Сэрбіі.

«Нямецкая хвалія» перайшла на беларускую

Вось яшчэ пазытыўны вынік году: з съежнія беларуская праграма «Німечскай хвалі» стала напалову беларускамоўнай. Дыктары так і кажуць: «на беларускай мове па просьбах слухачоў». Дэвюмоўнай і сіті «Хвалі».

Старшыня Таварыства беларускай мовы Алег Трусаў уж пайфармаваў паслі Німеччыны аб спыненай байкоту станцыі. Беларуская праграма «Хвалі» гучыць штодня а 20.30. Дарчы, ше пачалі транслюваць тэксама на сярэдніх хваліях, на частапе 1555 кГц.

Ці Лукашэнка здасць «Белтрансгазу»?

«Газпром» не падпісаў контракт з Беларусью. Ён чакае саступкі «Белтрансгазу».

Хуткі новы год, пана ўзгодненая — 48,68 доляра за тысячу кубоў — а контракт на пастаўку газу так і не падпісаны. «Прэм'ер Сідорскі вірнуўся з Москвы толькі з завяршэннем ў сярэдні»), піша «Камсамолка». Гэта не першкодзіла яму звязаць, што «практычныя разыходжанні на дадзеным памыльні не ўстаноўлены», а «Газпрому» ў «Белтрансгазу» дадзеныя даручынны на афармлены неабходных дакументаў». Ці азначае гэта, што нацыя распісціца газаправодамі за падтрымку Масквой сама ведаце како?

Расейскі прэм'ер быў бы рады такому гештофту. Як перадаў інфармагенцтва NewsInfo, Мікалай Фрадкоў падчас перамовы заўважыў, што супрацца не аммяжоўваецца пастаўкамі газу, яшчэ засталіся пытанні, якія трэба фарса-

ваць — узаемадзеянне «Газпрому» з «Белтрансгазам».

Дарэчы, урады Украіны й Грузіі адмовіліся аддаць свае газаправодныя систэмы ў сумесны з «Газпромам» прадпрыемствы. Яны разглядаюць трайзыгні матутнасці як стратэгичную інфраструктуру.



Сяргей Сідорскі (справа) і Mihail Fradko.

Лявонаў, Парфяновіч, Ярашук: будзе ўзурпация

Эк-міністэр сельскай гаспадаркі Васіль Лявонаў, трохразовы алімпійскі чэмпіён Уладзімер Парфяновіч і кіраўнік Беларускага кантролю дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандар Ярашук выступілі з супольнай заявой. Яны называюць абвешчаную кампанію «выбарчым фарсам» і адмаўляюцца ад узделу. Палітыкі заўважылі, што ў Беларусі выбарчая систэма ператворана ў «інструмент узурпаторыніяў улады ў руках А.Лукашэнкі», што не выконваюцца мінімальныя канстытуцыйныя ўмовы для палітычнай дзеінасці з свободы слова. Яны робяць выснову, што ніякіх роўных умоваў для ўзделу ў выбарах, а шлях да «фабрыканткі вынікаў галасавання на карысць А.Лукашэнкі» адкрыты. Уздел А.Лукашэнкі ў трэці раз у выбарах яны называюць «узурпаторыніяў улады» і адмаўляюцца сваим узделам лепіттымізаўваць гэта.

Два кандыдаты ад адной партыі

У БСДП (Грамада) скандал. У прэзыдэнтні ідуць і лідар партыі Аляксандар Каузін, і ягоны намеснік Валер Фралюк. А.Каузін ужо запатрабаваў ад генэрала выйсці з партыі.

Барыс Тумар, Яўген Васілеўскі

АНДРЭЙ
ХАДАНОВІЧ



КАЛЯДЫ — 21

Хтосьці чакае сівятаў, а хтосьці празнікаў.

Сыюжэта яшчэ ўсю ёсць на шэрыяла іклай.

У калядоўшчыкай — харызматычных вандруйных казанынікай — голас ахрыплы па тыдні ліцэйскіх выкладаў.

Пасынкала ёсё: парк Перамогі й Лошыца.

Міх царквой і касыёлам да самай раніцы — унія.

Сыяць даликатна, нібы дзялчо, укалоўшыся голкаю бэджыка з надпісам: «Сыльчча Прыгажуна».

Стол без калядных паштовак да непрыстойнасці гоўбы.

Дзе пералётная пошта сівята гідэль?

Не даглядзеў пэрсаналу сівабароды гігі:

усян інтарнэт-гальбутням гамон па птушынам грыпе.

Сыяць маладыя вакі і казлы старыя,

мірныя людзі, а побач — сусед іх кляты.

Сыпіць далакоп, і ў снах гэтаксама рые.

На абразах — мадонны, а ў ложках — проста Марыі, проста ў сярэдзіне — іхнія немаўляткі.

Птушкі ў гадзініках і хвіліны ў гадзіне.

Сонны ды-дзіж машынальна круціц кружэлку.

Сыпіць вальы і ягніты, сыпіць прусакі ў радзільні...

Пара скундаў — і крык будзіў акушарку.

АНОНС

У № 1 за 2006 год

Беларускі календар на 2006 год.

Тэма нумару: як падалі дыктатуры.

«Поўны рот каўбасы». Аўстрыйская прэса назвала гэта «махлярствам году»...

Рэпартэр Аляксей Бацюкова
з Кіліяўскага раёну.

«Паліямон. Коды легенды». Паліямон на буй рымлянінам, толькі грэкам, ды яшчэ ўжывадаватым. А ўтаратам легенды пра Паліямана быў... вы ведаце ётага чалавека! Гістарычную таімніцу разгадаў гісторык Алег Латышанок.

«Шлях дробнай сволочы». «НН»
пачынае друкаваць аповесьць
Евы Вежневец.

Яшчэ ў 1970-х напісалася:

І калі гром наебы скалане,
Глыбінь зямных адчуло

прычэжаныне,
Ня сівечку вы паставаць — келіх

мне,
Каб мог падняць і ў цёмнай

старане

Яго за вас: Таіса, Раія, Жэня...



Таісія
Бондар

Наша надзея

Каляднае пасланье
апостальскага візітатара
для беларусаў замежжа
а.Аляксандра Надсана.

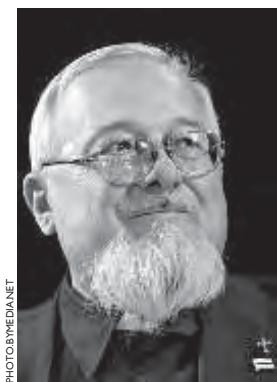


ФОТО: УМЕДІАНЕТ

Герой Коласавай пазмы «Новая зямля», лясьнік Міхал, жыў думкай набыць кавалак уласнай зямлі, каб запэўніць лепшую долю для сябе і сваёй сям'і. На жаль, яму не давілося бачыць зэдзісьнену сваёй задумы. Знямажаны, ён хварэў і памёр, не дасягнушы сваіх мэт. Аднак думка пра уласную зямлю не пакідала яго да канца. Ягоныя апошнія слова былі звернуты да брата Антона, якому ён даручаў працягваць справу:

Зямля... зямля... туды, туды, брат,
Будзі яе... ты дай ёй выгляд...

На новы лад, каб жыць наноў...

У характеры Міхала ёсьць нешта такое, што нагадвае старазапаветных вялікіх людзей — патрыярхаў, прарокаў — якія жылі надзею ратунку, абязнага Богам, не зважаючы на кінны, зэдзекі і перасьлед, якія прыходзіліся ім цярпець ад сваіх суйчыннікаў. Іхня надзея грунтавалася на інапасінай веры ў Бога і перакананы Йегоні вернасці сваім абязнагам. Тым ня менш, ніводзі з гэтых вялікіх людзей, якіх, паводле сведчання сівята Паўла, «съвет на буй варты», не дажды, каб бачыць зэдзісьнене сваіх спладзянінай. І ў гэтым ёсьць падабенства між ім і лесьніком Міхалам. Але тут яно і сканчваецца: калі Міхал імкнуўся запэўніць лепшую долю для сваёй сям'і, старазапаветны прарок і патрыярх чакалі ратунку для ўсяго людзкага роду, і не дачаснага, праміналага, але вечнага. Гэтым ратунку было съвет Бога ў асобе Господа Нашага Ісуса Хрыста. Гісторыкі падаюць даты «да» і «пасля» нараджэння Хрыста. Для тых, хто верыць, гэтыя ўмоўны спосаб летазлічэння. Прывісле на съвет Бога дзеліць гісторыю на два перыяды. Сівяты Павал ясна выказаў значэнне гэтага падзеі: «Калі прышла поўная часу, Бог паслаў Сына Свайго, народжанага ад Жанчыны, народжанага пад Законам, каб адкупіць тых, што пад Законам, каб нам атрымальць усынавленыне. А ў доказ таго, што вы — сыны, Бог паслаў Духа Сына Свайго, які кліча: Абба, Ойча! Таму ты ўжэ нівальнік, а сын, а калі сын, то спадкемца з волі Божай» (Гал. 4:4-7).

Іншым словамі. Бог стаўся адным з нас, каб узяць на сябе і дашь нам магчымасць удзелу ў сваім Боскім жыцці. Надзея грунтуетца заўсёды на веры. Той, хто на мае веры, як можа мець і надзея. Сівяты Павал пісаў да Салунінай у справе памерлых, каб яны «не сумавалі, як усе тыя, што на маюць надзеі» (1 Сал. 4:13). Насамрэч, для тых, хто на веरаць, месца надзеі займае не толькі сум, але страх. Пазадуленыя духонага росту («багацець у Бога», як сказана ў Эвангельлі), яны «растуць» коштам іншых і таму бачаць пагрозу для сябе ў кожным, хто думае ці захоўвае інакш. Гісторыя дав нам шмат прыкладаў тых людзей пры ўладзе, ад Града, які бачыў пагрозу для сябе ў Нявінным Немаліці, аж да дыктатараў апошніх часоў.

Дык у гэтых сівятах дні, калі ўспамінаем нараджэнне Господа і Збаўцы нашага Ісуса Хрыста, пастараемся асэнсаваць значэнне для нас усіх гэтага падзеі, і з адноўленай надзеяй чакац той хвіліны, калі ўсе людзі стануть дзецьмі адной Божай сям'і.

Хрыстос родзіцца — слáще Яго!

Айцец Аляксандар Надсан
Каляды 2005

IN MEMORIAM

нар. ў тым жа вершы, захварэў на тую ж хваробу...

«Дай божа мужна жыць, па-мерці так, як мужна пімараў Еуда-кія». Нібыта наклікаў... Праз столькі гадоў...

З год тыму мяне ўсур'ёз дапыталі, ці не адмоўлюся ад верши «Глазэсія». Хтосьці там адмоўўся ад прыкметы, якія сівятаўшчына пісала ўзімку на сябе. Іх пакідалі з сівятыні, але з гэтымі...

Увечары таго дня, калі на стала Таісіі Бондар, па беларускі нацыянальным тэлевізанальнікам зідзіліся два фільмы. Німа патрэбы казаць, што пакідаліся без аніводнага беларускага слова, за якое стаім мы нібыта ўсе разам — хоць у «Літаратуры і мастацтве» ці «Маладасці», хоць у «Нашай Ніве» ці «Дзэліспове». Адзін фільм — прарай на зямлі пры Сталіне, другі — прарай на зямлі пры Лукашэнку.

Ня ўсё нармалёва, Раія...

Уладзімер Някляеў

мы самі

Лукашэнка застаецца чытачом «НН»

Рэдакцыя штодзень атрымлівае дзесяткі пісулек з адрасамі падпісчыкаў і банкаўскіх выпісак аб атрыманні ахвяраваньняў. На сёняня 54% падпісчыкаў — зь Менску, решта — з рэгіёнаў. Але менчукі марудзяць з ахвяраваннямі. Іх пераказалі прыкладна 30% заяўлённых сталічных падпісчыкаў пры 50% рэгіянальных.

Цікава назіраць разнастайнасць прозвышчу беларускага грамадзянства. Сядзіл падпісчыкаў на сёняня мают чатыры Новікі, аднаго Новака, трох Казакі, трох Мельнікаві і адну Мельнік. Ёсць і адзін Лукашэнка.

Дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

1) Просім усіх чытачоў «Нашай Ніве» як найхутчэй даслаць

у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны.

Т.: (017) 284-73-29, (029) 707-73-29, (029) 613-32-32,
e-mail: nn@promedia.by, a/c 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сім ю чытачоў да **30 сінегерніка пералічыць на рахунак** газеты прыватнае ахвяраваньне з разылку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досыць для выхаду і дастаўкі газеты. У блінкі банкаўскага паведамленняння піштавога пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначаць Ваш паштовы адрас. Не памыліцесь ў адрадзе, калі ласка. Тыся, хто пераказа 18 000 рублёў за раз, забясьпечаць выхад газеты на трох месцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечаць публікацыю «НН» адразу на падгоду.

На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраванні можна перавесці ў любым адзінкамені банку, на любой попшце. Улічыце, што пры пераказанні грошай паштавымі праводамі пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай праз «Беларусбанк» прагрэнту не баруць.

На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжя» трэба пазначыць: «Ахвяраванье». У графе: «Атрымальнік плацяжы» трэба пісаць: «Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваны банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белівестбанка», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» — 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па попшце тое самае трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці мусова пазначаць уласнае імя і адрас пры пералічэнні прыватнага ахвяраваньня?

Не, не канечне. Хто мае чытачы «НН» з Новага года прац Інтэрнэт, могуць свайго імя і адрасу не пазначаць. Хай кожны, хто чытае газету і спагадае свабодзе беларускага народу, у наступным годзе не забываеца рэтулярна пераказаць ахвяраваньні. Забаранішы распаўсюд выданняню, рэжым нішчыць іх фінансава.

Вельмі просім чытачоў, якія маюць намер ад Новага года чытачы «НН» у Інтэрнэце, а не на паперы, таксама дасылаць прыватныя ахвяраваньні з разылку 6 000 на месец з пазнакай: «за Інтэрнэт». Бяз збору грошай газэце не захаваць якасці.

Дзякую за ахвяраваньні на выданье «НН»:

Працяга са старонкі 1.

Асобны дзякун пасольствам ЗША, Нямеччыны, Нідэрландіяў, Польскому інстытуту, паслу Дзяржавы Ішрафі Зэеву Бэн-Ар'е за жэсты салідарнасці.

Сяргею Х., яшчэ аднаму Сяргею Х. з Столінскага р-ну, Паўлу Л. з Глыбоцкага р-ну, Уладзіславу Х. з Верхнядзвінскага р-ну, Сяргену К. з Сельненскага р-ну, Вінцэнту С., Марыи М. з Валожынскага р-ну, Пятру Ф. з Брагінскага р-ну, Паўлюку С. з Горацкага р-ну, Петру Д. са Сыліцкага р-ну, Віктару Л. з Калинкавіцкага р-ну, Ігару Л., Аляксандру С., Сяргею С. з Стайніцкага р-ну, Барысу Я. зь Нясвіжскага р-ну, Валінцу М. зь Лепельскага р-ну, Ірыне Б. з Скідзельскага р-ну, Натальлі С. з Палацкага Генадзю Б. са Светлагорскага р-ну, Аляксандру Д. з Астраўецкага р-ну, М.Я., Рэпін Г., С.А., Аляксандру Ц. з Горадні, Ігару Н., Аркадзю М., Мікалай Х., Барысу Ф., А.С., Натальлі М., Аляксандру П., Алегу С., І.Н. з Гомелю, Сяргею А., Ігару Да., Міколу Н., А.П., В.Ч., Міхалу Г. з берасця, Івану Ф. зь берасцейскага р-ну, Валер'ю С., Сяргею К. з Пінску, Віктару Ж. з Баранавіч, Вользе Г. зь берасцяўскага р-ну, Валер'ю І. з Салігорску, Галіне Л., Паўлу Ю., Констанціну С. зь Віцебску, Івану Ф., Ятгену Ф., Ю.Ф. з Бабруйску, Аляксандру Н. з Слуцкага р-ну, Раману П. з Пружанскага р-ну, Аляксею К. зь Вілейскага р-ну, Юр'ю К., Юр'ю Ч. з Мазыр-

ра. Міхailу К. з Рэчыцы, Пятру М., Уладзімеру Т., з Маладзечна: Ін. Я., А.К. з Ваўкаўскага р-ну, Сцягнану Г., Генадзю С. з Менскага р-ну, С.З. з Воршы, Аляксею К., Юр'ю П., Сямёну Г., Вользе П., Андрэю К. з Магілёва, В.Г. зь Ліды, Тэрэсе Р., Лілі З., Андрэю, Тадзіе П., Андрэю С., Алене В., Станіславу Р., Аляксандру В., Д.Дж., Тадзіе К., І.С., Алегу П., Уладзімеру С., Івану Н., Д.Д., Віталю А., Вадзіму В., З.С., В.Д., У.Л., Вользе П., Н.А., Натальлі Д., П.Ю., С.А., Сяргею П., Аляксандру К., А.С., В.Л., Тадзіе Ц., Натальлі К., Тадзіе Т., Уладзімеру Г., Аляксандру Р., Тамары П., Міхailу С., Ларысе Р., Віталю Р., Уладзімеру Ц., Уладзімеру Ш., Г.Ю., Ю.Х., Ю.Я., К.І., Віктару Д., В.К., Ларысе С., Кацярыне Я., Юрасю З., А.Р., Вользе А., Сяргею Я., Ю.В., Валер'ю І., І.К., Уладзімеру В., Н.Б., Святлане Ц., Балыславу К., Мікалай К., Юр'ю Ш., Юрасю Н., Ю.П., Валінцу С., Мікалай П., Віталю Ц., Алегу К., Мікалай П., Вользе К., Віталю В., Уладзімеру Ш., Аляксандру Ц., В.Б., Валер'ю В., Н.П., Аляксандру Р., Алене П., Мікалай Ш., Ірыне Д., Мікалай С., Віктару К., Ін. З., Л.С., Алене К., Сяргею Г., Раісе К., Валінцу Д., Ксени Ф., Людміле С., Юр'ю Ч., В.М., Мікалай У., Алене С., Паўлу П., В.Р., Алегу А., Але П., У.А., А.Н., Андрэю Л., Т.М., Але С., Уладзімеру П., Сяргею З. з Менску.

Спадары Ахраменка В.К., Жукоўскі К. і Аліна Н., калі ласка, дашліце Вашыя адрасы. Спадары Крук Г.С., Белабароду А. С., Сатачай О.В., Рудовіч Станіслаў, калі ласка, дашліце свае поўныя адрасы. Дзякую Вам за ахвяраваньні.

0402280179	ІЗВЕЩЕНІЕ		
Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 МГД ААТ «Белівестбанка», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Спіс па- луччыка	3015 212 000 012	Лічбовы номер	_____
Інформація, якая пачатковая, пададзена			
Від пачатка	Даты	Суммы	
Ахвяраваньне			
Пададзеніе			
Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521 МГД ААТ «Белівестбанка», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Спіс па- луччыка	3015 212 000 012	Лічбовы номер	_____
Інформація, якая пачатковая, пададзена			
Від пачатка	Даты	Суммы	
Ахвяраваньне			
Пададзеніе			

Міністэрство связи Республікі Беларусь		Ф. 112
№ (по реестру ф. 11)		
№ (по реестру ф. 10)		
ПРИЕМ		
ІСПРАВЛЕНИЯ НЕ ДОПУСКАЮТСЯ		
ПОЧТОВЫЙ ПЕРЕВОД на _____ руб.		
(сумма прописью)		
Кому	Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521	
Куда	р/р 3015 212 000 012 МГД ААТ «Белівестбанка», [почтовый индекс и подробный адрес] вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764	
От кого		
Адрес	(почтовый индекс и подробный адрес)	
ЛИНИЯ ОТРЕЗА		
Міністэрство связи Республікі Беларусь		
ТАЛОН к почтовому переводу		
На	руб.	
От кого		
Адрес		
ЛІНИЯ ОТРЕЗА		
Міністэрство связи Республікі Беларусь		
ІЗВЕЩЕНІЕ о почтовом переводе № _____ (по ф. 5)		
На	руб.	
Кому	Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521	
Куда	р/р 3015 212 000 012 МГД ААТ «Белівестбанка», [почтовый индекс и подробный адрес] вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764	
Лічбовы номер		
Явіться за паспачнікам с _____ до _____		
Отделение связи _____		

Асобы-2005

Праця га старонкі I.

Тыя, хто шукае герояў на гладкім лёдзе стабільнасці, маюць клопат. Як візанчыцы урадоўца году, калі там не засталася ніводнага чалавека з пазыцый? Хіба назавеш асобай году Сыцяпана Сухарэнку за тое, што таварын прац 15 гадоў пасля падзення турмы народаў хона жыць па савецкіх законах?

Уключочнікі тэлевізар — ім німа каго паказваць, апроц аднаго чалавека. Сыстэма, якую сымбалізуе Кадрбест-Ірэоля, не прадугледжвае жывых герояў. Ёй на траба асобаў, бо на іхным фоне той адзін чалавек выглядае на сваю пану.

Выклик году — Мілінкевіч

Выклик году кінуў Аляксандар Мілінкевіч. Абсалютна невядомы трох месеців таму, сенія ён — уласнельнік выкликі, які незалежнае грамадства кінула дыктатуры. Мілінкевіч рызыкне здзеляніем, не прадугледжвае жывых герояў. Ёй на траба асобаў, бо на іхным фоне той адзін чалавек выглядае на сваю пану.

Ян Павал II. Сыход году

Вясна гэтага году асьвяцілася паміраннем. Ян Павал II быў першым у гісторыі папам, які павітгай беларускіх вернікаў па-беларуску. Ён быў таксама папам, які вымавіў слова «Ня бойцеся». І яны зъянілі Цэнтральную Эўропу. Шкада, што ён так і не наведаў Беларусі.

Госьць году — Том Стопард

Госьцем году ў Беларусі стаў Том Стопард. Сусветна вядомы драматург прылягце ў Менску, каб падзельнічыць у рэптыцыйных падпільнага Свабоднага тэатру. Геній умее зь першага позірку бачыць істотнае. Стопард знайшоў час наведаць падпільні Беларускі лігей.

Спартовец году — Іван Ціхан

Самым яскравым спартуцам году быў слонімскі малатабоец Іван Ціхан, двухразовы чэмпіён свету. Ён уласнельнік беларускую слу — зычлую і пягавитую.

Новая хвала беларускага року

«Таварыш Маўэр», «Лікод», «Q-48», Руся, «Гарпіх»... Малады беларускі рок займеў рэзальную папулярызацию. Іх пазнаюць, іх дыскі пушкаюць, іх песні слухаюць прац Интарнэт. Дзеяць «N.R.M.» выйшлі на віршыні гіг-парадаў, бо, як і

бацькі, не баяцца гаварыць істотныя роцы.

Год мэцэнатаў

Пакуль дзяржава занятая змаганьнем з уласным народам, культурныя праекты з'язджаюцца ў Беларусь ўсе больш за прыватныя гроши. Валянціна Дучиц арганізавала выставу твораў свайго бацькі Мікалая. Нащадкі Яна Скрыгана выдалі ў «Залатай сэрыі» «Беларускага кнігазбору» збор твораў гэтага найтанчышага ў нашым пісьменстве стыліста. Міхась Скобла і «Лімарыос» выдали книгу году — эпістолярны зборнік Ларысы Геніопі. Адліты Звон Свабоды. А колькі ўсяго зафундаваў Пётр Краўчанка...

Мастак году — Артур Клінаў

Чалавекам году ў галіне мастацтва, на думку «НН», стаў Артур Клінаў. Без да-памогі гулякай зі Миністэрства культуры ён выдаў антолягічны альбом «Горад СОНца», які стварае «Вобраз Радзімы». Такой працы не было з часу Пазняко-вага фотаальбому «Менск», гэта значыць, з 1967 году.

Рэжысэр году — Мікалай Пінігін

вернуўся ў Менск, каб паславіць непастаўную — Коласавага «Сымона-музы-ку». Ягоная містэрый стала самай яскравай тэатральнай падзеяй і ўвойдзе ў кля-саны рэпрэтуар беларускага тэатру.

Філёзаф году — Пётра Рудкоўскі

Гэты манах-дамініканец быў уганараваны прэміяй часопісу «АРСНЕ» «За сумленне слова». Крытэрыі быў строга фармальны: артыкулы П.Рудкоўскага са-мынаведванням з матэрыялам часопісу, якія выстаўляюцца на інтэрнэт-сайце. П.Рудкоўскага вылучае шырокае зацікай-леннія: філёзаф, фізіол., грамадзанаўца, ён карэктна вірнуў на беларускую мысльенные этычны акцэнт. Ягонія творы контраствуюць з кактэйлем з постмадэрнісцкага рэзльтывізму і прэмадэрнісцкай мэтадызмічнасці, уласцівых беларускай інтэлектуальнаі думцы 1990-х.

Науковец году — Мікола Кацуц

Мікола Кацуц — сацыяляг, які пачаў пісаць якасцьную аналітыку на беларускай мове, адкінуўшы карпаратыўную этыку, што гэта забараняла. Дарэчы, гутарку зь ім можна прачытаць на старонцы 7.

Беларускі тэарыст у «Аль-Каідзе»

Андрэй Місюра, ён жа Амін аль-Ансары, — выпускнік геафаку БДУ.

У панядзелак гішпанскія журналісты «Камсамол-папіція» затрымала не-калькі баеніко-ісламісту. Сярод іх аказаўся 30-гадовы ўраджэнец Беларусі Андрэй Місюра, вядомы таксама пад імем Сяргей Малышашаў. Місюра-Малышашаў, які лічыцца спіцыялістам у галіне хімічнай зброя, выпушквалі паліцыя штрафу з єўрапейскіх краін. Ён прайшоў вайсковую падрыхтоўку ў Чачні і Пакістане. Прыняў іслам і мае імя Амін аль-Ансары.

Паводле звестак гішпанскай паліцыі, тэарысты змаліліся зврэбуюкай баенікі для адпраўкі ў Ірак і трымалі сувязь з іракскім прадстаўніцтвам «Аль-Каіды».

Скандал выклікаў вялікі разглагал — пра беларускага тэарыста пішуць СМИ

ўсіх ўсходніх краінаў. Да іх гонару, сувязі між антыамрыканізмом беларускіх уладаў і звязанымі з імі баеніко-ісламістамі.

Славы структуры Беларусі стрымана кампенсуюць падзею. Міністэрства абароны паведаміла, што ў кадравым складзе ніколі не лічыўся ін Андрэй Місюра, ін Сяргей Малышашаў. Просплюжка МУС заяўляе, што «праваахоўныя органы Гішпаніі з запытамі пра асобу грамадзяніна Беларусі, затрыманага ў ходзе антыамрыканскай апрашчы, да нас не звязаліся». КДБ, занятае пошукамі базы баенікоў пад Вялікай, пра беларуса ў «Аль-Каідзе» таксама нічога ня ведзе.

Сямён Печанко



Вторичное извещение
выписано _____
Плата за доставку _____
руб.



Подлежит оплате

(подпись)	Назначение предприятия	Дата	Номер	Сумма
РАСПИСКА ПОЛУЧАТЕЛЯ				
Сумма _____				
Получил	_____	200	г.	(подпись получателя)

Оплатил

(подпись оператора)

Отметки (о досыпке, возвращении и причинах неоплаты)



(напечатано, выписано
место получения
и дата приема-передачи)

ЛИНИЯ ОТРЕЗА

Для получения денег представьте это извещение и документ

Предъявлен _____ (назначение документа)

Серия _____ № _____

Выдан " " г.

Кем _____ (назначение учреждения)

Паспорт прописан:

Получатель _____ (подпись)

*Сведения о прошлом заполняются только при получении перевода "до востребования"

Оплатил _____ (дата)

(подпись)

(напечатано, выписано
место получения)

Для гибельного сообщения

Ахвираванье

адрас:

тэл.:

ЛІНИЯ ОТРЕЗА

Зак. 51

Галіяф нэрвеуцца

Суну́шы галасаванье на сакавік, улада парадакальным чынам засъедчыла, што справа апазыцы не зусім гіблай. Піша **Аляксандар Класкоўскі**.

Лукашэнка зрабіў моцны ход, абвясціўшы выбары назаўтра пасля супречкі з Пушыным. Як зазначыў адзін аналітык, нават калі б яны прости папілі гарбаты, гэта ўжо выглядала б падтрымкай з боку Крамля. А тут Аляксандар Рыгоравіч яшчэ й танні газ прывёў! Меней за 47 далаўраў пры \$230 для памаранчавай Украіны — гэта наглядны ўрок: не гуляйце ў рэвалюції!

Ну а чым можа прывабіць электарат Мілінкевіч? У выпадку ягонаі перамогі зьніжае на блакітнае паліва чакаць не выпадае. Тым, хто арганічна не прымас ціперашні систэмы, дастаткова, што Мілінкевіч — альтэрнатыва Лукашэнку.

Нават калі зло атрымала татальну перамогу, але калі хаяць б ты адзін не згаджаецца з гэтым, значыць, бітва яшчэ ня скончана. Значыць, час можа спыніцца і наступерак усім законам фізыкі павярнуцца назад. Артыкул **Віталя Тараса**.

Мы жывем паводле бабіленскага календара. У сірэдзіне II тысячагоддзя да Народжэння Хрыстовага ў Бабілёне была прыдумана дванаццатковая сістэма лічэння (ад туль пайшло дзяленьне году на дванаццаць мясяцаў, дна — на дванаццаць гадзін). Календары год складаюцца з дванаццаці мясяцаў ужо ў старажытным Эгіпце. Але ў Бабілёні кожны трэці год началі прыбайдзіць высакосныи месяц — каб сума дванаццаці месячных цыкліў супадала з сонечным годам. Ужо тагачасны астрономы ведалі, што дакладна падзяліць поўны сонечны цыкл на потынныя кавалкі немагчымы. Заўсёды будучь заставацца «лішнім» сэкундам, хвілінамі, суткамі. Тому астронамічны сонечны час ніколі не супадае з зямным, пягледзячы на высакосныи гады.

За сэкунду да скону сьвету

За 3,5 тыс. гадоў чалавек няშмат даведаўся аб прыродзе часу, хоць і навучыўся дзяліцца яго на нанасекунды, як матэрыю — на элемэнтарныя часысы. Апроч таго, выявілася, што час залежыць ад індывідуальнага ўспрымання чалавека. Для некага ён цыянніца як гумка, для некага нясецца ўскак. Гэтаксама па-рознаму ўспрымано яго асобныя народы й народы.

Старажытныя індусы аднекуль ведалі (а можа, веды ім былі даўжыны зь неба?), што сусьвет існуе адзін. Не бяськонца доўга, але даўволі шмат часу.

Адзін дзень жыцця бoga Брамы, які стварыў сусьвет, роўны дванаццаці тысячам боскіх гадоў, альбо 4 320 000 чалавечых гадоў (адзін год жыцця чалавека — гэта суткі жыцця багоў).

Але ж у многіх не настолькі трапяцкое стайлісцнне да дэмакратычных каштоўнасцяў. Масу хвалюе простае, прагматичнае пытанніе: якім пернікам аддзяліць новы прэзыдэнт?

Як адзначаюць аналітыкі, выразнага паслання, адрасаванага шараговай публіцы, у Мілінкевіча не было. А любую праграму трэба яшчэ й данесці. Проблема тут не толькі ў ліку валантэўштру. Ці здолеюць яны перадаць масе энэргетыку пасланнія? Дзеля гэтага трэба найперш самім шчыра верыць у перамены.

На тле пэснізму многіх менавіта ўлада парадакальным чынам засъедчыла, што справа апазыцыі не зусім гіблай. Суну́шы галасаванье на сакавік, кіраўніцтва дзяржавы паказала, што, мяккія кожучы, хвалююцца за вынік.

Відавочна, трывогу спарадзілі зъяўлісць адзінага кандыдата і ягоныя ваяжы на краіне. То бок, аўтадаўчыя выслікі апазыцыі далі плён.



Тое, што цягам 2005 году лідэры галоўных апазыцыйных сілай здолелі закільчиць амбіцыі і вытрымаші цэнтра канспіліцыі, — надзвычай каштоўна. Але недараўальна доўга выбудоўвалі пасля кангрэсу сваі «вэртыкаль». Мілінкевіч пайшоў у народ без выразнага месяджу, без атрыбутаў. Пахваліўши джынсавы

рыант, адзіны кандыдат зарабіў ужо кпіны на конту пошуку съежжых ідэяў у сіканд-хэндзе.

Улада хоча разгромнага ліку на таблі. Каб спраўдзіць тэзу, што неўзабаве «і гэта слабай апазыцыі ў нас ня будзе». Але, прагнучы забясьпечыць «элегантную перамогу», вірхі могуць і пераганіць.

Афіцыйныя вынікі галасаванья здолыўшы абурыць электарат тады, калі ў яго будзе вострае пачуцьцё падману. У 2001 годзе наўрад ці хто мог паверніць, што дзфакта перамог Ганчарык. Зы іншага боку, у Балградзе, Кіеве людзей штурхала на пратест менавіта пачуцьцё абраханай годнасці: не дамо скрасыць нашы выбар!

Трэба аддаць належнае: стратэгія беларускага рэжыму асэнсавалі досьвед каліровых рэвалюцый. Задзейнічаны цэлы арснал прэвентыўных заходаў, які вянчаюцца палітычаванымі навэлі крымінальнага заканадаўства. А перанос выбараў адразу апазыцыю ад значчай часткі рэсурсаў.

Разам з тым, упершыню мы настолькі выразна ўбачылі, што ўлады Галіяф нэрвеуцца, а таму здолыны на памылкі. Наколькі зможа скарыстацца гэтым апазыцыі? Давыд?

ІНШЫМ СЛОВАМІ

12

Ніколі не кажы «ніколі»

Мабыць, у сілу гэтай псыхалагічнай асаблівасці, а таксама дзеля жадання пераносіць асабісты досьвед на навакольную рэчаіснасць чалавек пачынае думаць, быўшым з цягам часу ўсё вакол становішча горш. Найлепшыя сабры паміраюць, пасаджаныя дрэвы сохнучы, каханыя прыгаужуні старэюць, багацце зникне, і такія сонца съвекціць ня так, як у маладосці (а яно ѹ і насамрэч паступова астывае!). Толькі зло никуну не дзеява.

Ніколі, здавалася якіх-небудзь трышыць гадоў тады (менш чым адну сэкунду ў жыцці Брамы), ня з'янікне з пад назвай «Савецкі Саюз». Заўсёды будзе існаваць КПСС, правадыры на трывузе Маўзалею, дні палітычных фармаций, «крыбыні дні» ў сталоўках, дамагаў першакурсынікам на ўборы бульбы. Ніколі БССР ня будзе Рэспублікай Беларусь — незалежнай.

Рэспубліка Беларусь ёсць. Савецкага Саюзу няма, як няма КПСС і старыя партыйныя права-дэйроў. Палітычныя фармации і «пэфская дамагаў» на ўборы бульбы засталіся, але не выліканыя. Былога раздражнення. А шчасціца ўсё адно няма. Бо колькасць зла ў прыродзе не зъмяншаецца.

Проста зло набыло іншыя абличча. У адных выпадках яно стала яшчэ больш нахарастысцю, у других — наадварот, больш вытранчаным.

Час зъяніўся — каб пераканіцца ў готын, дастаткова вылянчыць у акно. Мы не зъяніліся. Мы прызываюцца засоўваць

уласнае жыццё ў пракрустава ложа зынешніх формаў і фактараў. Некалі мы жылі «ад звезды да звезды». Паступова прызыўчыліся жыць ад выбараў да выбараў. Як і з тымі зъездамі КПСС — чым больш быў іх парадкавы нумар, тым менш даўводзіліся чакаць перамен у жыцці ад іх рагээнчыні, — так і выбары за цягам часу ўсё больші сталі ператварацца ў колішні рытуал, звычку, съвята паслухмансці.

12 гадоў (аб гэтым ведалі і ў старажытным Бабілёне) — тэрмін магічны. Гэта поўны цыкла паводле ўсходняга гараскопу. Але ў тэхніцы існуе тэрмін «халасты цыкл». Апошні 12 гадоў напінчадкі сэніяшніх беларусаў напэўна назавуць страчанымі гадамі. За гэты час, у чаканыі «справядлівых выбараў», мы страдалі плюс пакаленіе. Гэтае пакаленіе мы навучылі толькі тому, што самі добра некалі засвоілі ад бацькоў — што трэба прыстасоўвацца. Да начальства, да аbstаванія, да часу. Што трэба прынесьці правілы гульни, прыдуманыя народы. Толькі і ўсё. Заставацца згадзіцца, каб і наступны 12 гадоў пайшлі марна.

Дзяўчынка Дабро і дзяўчынка Зло

Нікому і ў галаву не прыходзіць, што можна на прыгодаўца патрабаваць, каб прашнік гуляў па правілах. Марна чакаць ад круцізны прыстойных паводзін. Але ў любы момант можна спыніць гульню, выйсці з-за стала і нават, калі хопіць характеристу, схапіць маляхіра за каўнер. Час тут ні пры

чым. Гэта пытанне волі.

Хтосьці некалі выдумаў, што ладроў заўсёды перамагае. У напы дні нехта прыдумаў злы жарт на гэту тэму. Сядзел на бальконе дэвье дзяўчынкі плявалі на мінайку. Адна, якую звалі Зло, апіяўвала пяць чалавек. А тая, якую звалі Дабро, — сем. Хто перамог?... Можна лічыць гэты жарт характэрным менавіта для нашага часу. Але насамрэч добрага ці кепскага часу не бывае. Добрая ці кепскія ўчынкі робім мы самі.

Філозофія старажытных інду-саў як быццам не пакідае нам міральна выбару. Усё адно — эпоха Каліогі скончыцца перамогай зла і ўсэагульной гібеллю. Які ж сэнс кожнага разу ў новым жыцці змагацца са злом? Але ў тым і хаваецца, як модна ціпер казаць, фішка. Калі ты робіш выбар на карысць дабра пры ўмове яго абавязковай перамогай (хай у бісконцы даўжай пэрспэктыў), яно а сразу змагацца на баку пераможца — тым болын калі ты ведаеш, што перамога загада забыцьчына. Ідэя выбару ў сцугаці бяз выбара, у сцугаці, калі зла перамагае, пранізаны творы Васіля Быкаў. Становіца абелютна зразумела, што зусім не палітычныя погляды ў скільнасці Быкаў вылікілі да яго іншынктыўную нянявісць улады ў апошнія гады жыцця, а таксама пасля смерці пісьменніка. Прывіна — у ім самім, у ягонаі маральнаі пазыцыі. Ад быкаўскай праўды ўлада біяжыць, як наччаста сіла ўнікае съвятоага крижа.

Нават калі элітама татальну і пагалоўную перамогу, калі ты аў гэтым ведаеш і хаяць даўжыне не згаджаешься з гэтым, значыць, бітва яшчэ ня скончана. Значыць, час можа спыніцца і наступерак усім законам фізыкі павярнуцца.

Насамрэч на прэзыдэнцкіх выбарах у Беларусі 2006-га году і ці назавуць іх выбарамі або фарсам. Гэта шакава толькі будучым гісторыкам ды сэніяшнім палітолагам з сцялягамі.

Важна толькі тое, за каго і за што кожны з нас гатовы аддаць голас. Выбару ўжо няма.

Жонка Алеся Мілінкевіча: Такому мужчуны прыемна падпараткоўца

Іна Кулей: Якраз пасъля сустрэчы з Алесем я і паверыла ў каханье зь першага погляду.

Я пагэлефанавала Іне Кулей і запрасіла я ў госьці. Яна спыталася адрас. Так проста. І ўражальная, улічваючы факт нашага пойнага незнаёмства... Першы, што я падумала, калі яна ўвайшла: так, гэтая жанчына падобная да першай ледзі.

Бацька не пусьціў мене ў юрысты

— Адны кажуць, што Вы выкладали матэматыку ў школе, другі — псыхалёгію ва ўніверсітэце... Як было насамреч?

— У мене трох адукацыяў. Першая — факультэт дэфекталёгіі Менскага педынстытуту. Я 15 год адпрацавала лягапэдам. Займалася дзецьмі, што заікаюцца. Іх на вылечэніе проста з дапамогай доктара. Лягапэд — дзвінная прабаўка: паўдоктар-паўпэдагог. Каб дапамагчы, троба, каб бацькі ўключыліся ў працу, каб дзіця само дапамагала. З малога робіць калету, які павінен глядзець за сабою — і не баяцца.

Потым я працаўала ў школе. І ўнейкі момант адчудла, што могу на толькі праізвіць, сліе як выкладчык у дэзяржуставанаве, а стварыць сваё жыцьцё сама. Так узімкі на Берасцьці Цэнтар падтрымкі грамадzkіх ініцыятыв «Вежа». Вакол гуртавалася моладзь — адкуваная, разумная. Не хацелася адстываць ад іх, і скончыла БДУ па спецыялізацыі «еканаміст-юрыст». Год таму яшчэ абараніла магістэрскую дысертацию ў Эўрапейскім гуманітарным універсітэце па паліталёгіі.

— А кім марылі стаць у дзяцінстве?

— Следчым. Бацька ў мене юрыст, працаўшы у праукратуры. Сыцілы прыстойны чалавек, паважны да іншых. Мама ў мене — настаўніца беларускай мовы. Яна мене вучыла адданасцю Радзіме... Але калі прыйшоў час выбіраць спецыяльнасць, бацька сказаў: «Жанчына — і ў праукратуру?! У цібе на будзе часу на сям'ю. Да і я б не хадеў, каб у мене была жанчына-памочніца. Яні будзе больш думаць пра дзецей, чым пра працу». Мене гэта крыху абраўала, але прымусіла задумавацца. Ісці на лягапэду мне нараділа маць. Калі я паступала, быў конкурс 25 чалавек на месца. Паступіла толькі на троці год.

Я яго ўсё жыцьцё шукала

— А як Вы назіраўліся з Алесем?

— Прыйехала чытаць сэмінар у Горадню, у памішканні грамадзкага аб'яднання «Ратуша», што ўзначальваў мой будучы муж. Гэта быў 1997 год. Гэта было як божая іскра! У мене прости было пачуцьцё, што гэта гэта чалавека я шукала ўсё жыцьцё.

Зварот Аляксандра Мілінкевіча

Дараўгі суграмадзяне,
сёбры!

Апошні пайду ў
бесьперальнина ехджу па
Беларусь. Пабываў у
дзясятках гародоў і раёнаў
нашай краіны. За пакашунай
ілюмінаторы стаўлічных
вуліц усюды кіркыцца адзін
і той бой: людзі стамліся
ад галечы, зінагіт ў страху,
а на ўсіх уроўнях улады
пануе невузгла, хамства й
кумавства.

Ці ёсьць у нас і ў нашай
краіне будучыня? Я кажу —
ёсьць! Але пры адной умове:
мы мусім перамагчы.

Пра наш шанец на перамогу
найбольш красамоўна
съведчыць изрэвое
рашэнне ўладаў пайсці на
датэрміновую прэзыдэнцкія
выбары. Мы быў гатовыя да
такога развіцця падзеяў, і
ужо сέньёна ў маю
ініцыятыву группе
уюхадоўці некалькі тысячачаў

чалавек.

Гэтага даволі для змагання,
але для перамогі нас павінна
быць больш.

Таму я заклікаю ўсіх, хто
жадае працаўца на
перамогу, далучыцца да
нашай агульнанацыянальнай
каманды прыхильнікаў
пераменаў. Прыходзіце,
тэлефонай, пішыце: Ви
нам патрабуны, мы Вас
чакаем.

Перамога будзе за намі, і
гэта будзе наша супольная
перамога!

(скарочана)



Вы верыце ў каханье зь першага погляду?

— Так. Якраз пасъля сустрэчы з Алесем і паверыла.

— Прабачце, а Ваш сын і Аляксандра-дзеці не былі супраць?

— Яны зразумелі нашы пачуцьці і дзязьдзі Саша адрозні стаў для майго сина вялікім аўтарытэтам і сябрам. Прайда, калі мы браўлі шлюб, ён спытаўся: «Мама, а табе гэта трэба?» Тлумачыў яму Алеся, як і сваім сынам: «Мужчына павінен несці адказнасць за жанчыну і за адносіны зь ёй». Цяпер нашы дзеці нават сімбруюць паміж сабой.

— Хто мусіць быць галавой у сям'і?

— Мужчына мусіць прымасць рапшэнні

— калі ён варты гэта рабіць. Аляксандар павінен быць сінэхончынікі літары. Ён прымасць рапшэнні, ідзе наперад. Такому мужчыну прыемна падпараткоўца.

— Што рабінъ, у такім выпадку жанчыне?

У нейкі момент чалавек прости пераступае прыступку страху.

— Быць прости хатній гаспадыніні грамадзтве замала. Жанчына павінна адпавядаць свайму мужу і дзецям. Калі жанчына замкне свой сьвет толькі на

Запісаны ў ініцыятыўную групу А.Мілінкевіча могуць усе грамадзяне Беларусі. Вось контакты:

Берасцейская вобл.: т. (029) 651-29-59,
e-mail: hubarevich@tut.by

Віцебская вобл.: т. (029) 651-32-53, e-mail:
info@sapega.org

Гомельская вобл.: т. 55-93-71, (029) 654-
86-56, e-mail: vladimir56@tut.by

Гродзенская вобл.: т. 74-44-28, (029) 639-
93-37, e-mail: malchik2003@mail.ru

Менская вобл.: т. 232-25-73, (029) 624-
99-31, e-mail: p.petrov@list.ru

Магілёўская вобл.: т. (029) 651-77-76, e-
mail: usr@list.ru

Менск: т. 232-25-73, (029) 554-08-20,
(029) 652-00-10, (029) 651-93-70

кухні, яна шмат што страціць. Яна павінна знайсці сабе месца, каб дапаўніць тое, што ня могуць зрабіць мужчыны. Мы розныя людзі: мужчыны розумам жывуць, а жанчыны — пачуцьцямі.

— Вы адчуваце ціск на сям'ю, яго ўзмажненіе пасылае выбраныя Вашага мужа адзінамі кандыдатамі?

— Гэта хутчэй адбілася на арганізацыях, у якіх мы працуем. Бяскончаты праверкі, ліквідацыі... Ціпер праукратура зноў праўляе «Вежу». А сачнэйне — гэта ў падарожжах. Затое хуліганы не нападаюць — за намі ўесь час цікве мільёны КДБ. А то і тры... Першы прымета пікасавацца да нас быў ў 1997 годзе. Калі мы прости хадзілі з Алесем па парку ў Берасцьці і размаўлялі пра каханье, за намі хадзілі людзі ў спартовых штанах, якія мянілі адзін аднаго ў паркавай прыбаліні: «Нараўд здаў — нарад прыняў».

Быць хатній гаспадыніні замала

— Часта жанчыны памікаюць за ўдзел у грамадzkім жыцці. Бацькі, мужы пропонуюць «ня лезьці ў палітыку». Як Вы стаўітесь да гэтых перасыпірорў?

— О так, мае бацькі таксама моніца пераజываюць. Хоць яны ў мене выспіваюць «Народную волю», размаўляюць па-беларуску, ставяцца да сённяшняня рожкому, як і моладзь... Але калі я зыбіралася зымініць школу на грамадzkую дзейнасць, казалі: «Падумай пра пэнсію». Лягапэд працуе чатыры гадзіны ў дзень, мае шмат вольнага часу, можа мець сваі вучняў па-праца. Белы халат, кабінет, прыемна. А тут гэту ўтульнасць мяніеш на жыцьцё, пры якім невядома, што будзе з тобой заўтра. Сябровікі задавалі пытанні: «А навошта табе гэта траба?»

— Вы... байнеся?

— У нейкі момент чалавек прости пераступае гэту прыступку страху. Калі гонар і годнасць робіцца вышэйшымі за жывёльны страх. Калі ёсьць съвятая мэта — тады гэта вышэй за страх.

Мой любімі колер сонца

— Што б Вы параділі жонкам тых мужоў, якія, як і Ваш...

...Не згінаюцца?.. Я быгадала фразу Яна Паўла II: «На Бойдесц!» Хутка будзе ісці збор подпісаў, набіраеца ініцыятыўнага групі. Калі ласка: будзе друкаўца кантактныя телефоны, то людзі могуць прости праўлефанаваць туды, і кожнаму знайдзеца і справа, і праца па сілах. Магчыма, нехта гатовы дапамагчы фінансава. Магчыма, у нас будзе свай Майдан і тро будзе карміць людзей, якія будуть абараніць годнасць краіны. Некаму хоціці і таго, каб ён перакане ў неабходнасці жыць па-іншаму баўбас на лавачкы, якія лічаць, што пэнсія — гэта сама галоўнае. Ня лес чаркі і скваркі, а лес іх унукі павінен іх цікавіць!

— Што для Вас у жыцьці самае прыгоже?

— Бершты, дзе збудаваў дом мой муж. Прырода. Лес, возера. Гэта самае прыгожае. Прырода здымает і стросы, і стому, і неспакой. Чалавек шмат підуе ў ствары. Але прыродныя тварэныні — недасяжныя.

— Ваша любімая страва?

— Дранікі.

— Вашы любімія кветкі?

— Жоўтыя хрызантэмы. Калі яны стаяць у пакоі, быццам сонечка блізчыць з кутка. Хрызантэмы — кветкі восені, а я нарадзіліся ў восень. Яны доўга стаяць. Быў Алеся прынёс іх на мой дзень нараджэння, 11 лістапада, а яны ўжо стаяць больш за месяц. Алеся, ён умее выбіраць...

Гутарыла Таццяна Сынітко

Мікола Кацук: Расея робіць зъ беларуса нацыяналіста

Якія тэндэнцыі харктырызалаі беларускае грамадзтва ў 2005 годзе? Расказвае сацыёлаг Мікола Кацук.

Мікола Кацук: Людзі ўсе часцей замыкаюцца ў вузкім сацыяльным коле — сям'і, калектыве. Іх актыўнасць не выходзіць за рамкі гэтага кола. Усе больш актульная робіцца прымаўка «Мая хата з краю». Калі раней такія сацыяльныя каштоўнасці, як аўтарытэт, дзелавая рэпутацыя, мелі значэнне, зьяўляючыся практичнымі ресурсамі для дасягнення нейкіх мэтай, цяпер яны на маюць упрымку. Галоўным робіцца грошы, усе астатнія страчаюцца ранейшым значэннем. Нажунасць сувязяў, патрэбных знаёмстваў ціпра маланаамагае. Як никоў востра паўстаета проблема салідарнасці. Цяпер кожны намагаецца выратаваць хоць бы тое, што ў яго яшчэ засталася, маленькі кавалачак свабоды, і ў гэтай ситуацыі кожнаму з нас усе адно, што адбываецца з іншымі.

«Наша Ніва»: Як Вы ацэнь-

ваеце сучасны ўзровень грамадзянскай актыўнасці беларусаў? Сталічныя жыхары больш актыўныя, чым жыхары рэгіёнаў?

МК: Тут усе складаней. Менчукі больш ногатыўна ставяцца да сённяшніх улады, але пры гэтых яны больш пасіўныя. Сталічная звычка — крытыкаўцаў ураду перад тэлевізарам. Выходзіць на вуліцу мала хто збираліца. Адно бурчанье. Рэгіёны больш рагашчыя: сказаў — зрабіў. Тут калі супраць, то адзначана супраць.

«НН»: А якія адрозненні па ўзроставых катэгорыях наўроца?

МК: Назіраецца сур'ёзны раз-

У нас кожны лічыць сябе самым разумным. Але признаецца ў гэтым толькі на кухні.

рыў паміж разнымі ўроставымі катэгорыямі моладзі. Тыя, хто меў у 1996-м па 18 год, захавалі рамантычныя ідеалы на сённяшнія А

пасля 1996 г. узынікла пакаленіе цынікіў-прагматыкаў. Тому нельга гаварыць пра існаваныне нейкага адзінства сярод моладзі. Галоўным чыннікам разрыву ёсьць акурат розныя падыходы да жыцця. Прагматычная моладзь вырасла ва ўмовах нейкай адноснай стабільнасці, калі грамадзтва было ў познай ступені закансэрваванасці і арыентавана на спажывецкія інтэрэсы.

«НН»: Ці варта чакаць па-вышэйшыя актыўнасці грамадзтва, зважаючы на хуткія выбары?

МК: Любая палітычна кампанія такога ўзроўню палітызуе грамадзтва. І новыя выбары даадуць магутныя мабілізацыйныя эфект, незалежна ад таго, хто пепраможа. Але як паказвае практика, этая хвала ападае праз месяц. У гэтых час яшчэ можна назіраць абвастраныне палітычных размоў. Усе больш людзей у грамадzkих месцах пачынаюць гаварыць пра палітыку. Такога не назіралася даўно, калі пік палітызациі прыпаў на 1996-тагод, пад рэфэрэндум. Тады сапраўды частка гарадзіцкага аўтобуса была «за», частка — «супраць». Цяпер, калі нехта публична і наважаеца выказвацца на палітычных тэмах, астатнія лічыць за лепшыя адмуючыца.

«НН»: Якія рысы дамінуюць у сацыяльномі сацыяльнасці сучаснага беларуса?

МК: Для мяне панятак «сацыяльнасць» — пусты гук. Народ як народ, нічым мы не адрозніваемся ад іншых. Адзінае, што беларус намагаецца блейз маўчаць, ні лэзыці без патрэбы ў палеміку. Галоўная адметнасць: усі кожны лічыць сябе самым галоўным — найбольш дасведчаным спэцыялістам, разъбіраецца ва ўсім. Але зноў-такі моўчи. Хіба на кухні ў сябе ў дома абінавацца астатніх у не-камітэтніцаў.

«НН»: Ці выдзяляе сацыяльгія асаўблівасці нацыянальнага характару ў розных рэгіёнах?

МК: Вызначальнім зъяўленацца геаграфічнае становішча: заходняя частка краіны традыцыйна арыентаваная на Польшчу, то бок фактычна на ЭЗ. У Гомелі і Магілёве людзі паруноўваюць свой узровень жыцця з расейскім і ўкраінскім — з гэтymi краінамі ў іх больш стасунку — і лічачь, што жывуць лепш за суседзяў. У заходніх абласцях жыццё параўноўваюць з палікамі, літоўцамі, латышамі. І лічачь, што жывуць горш. Ну і, напісана, істотны ролігійны чынін. Гарадзенчына, заходняя Віцебчына — гэта пераважна каталікі, а асноўны рост пратэстанцкіх црквей характэрны для Берасцейшчыны. У дачыненіі да ўсходу краіны цяжка казаць пра нейкія выразна ак-



Андрэй Прынечні

Расею. Ён прыяджае туды як свой — саюзная дзяржава. А пасля пачынае разумець, што зъяўляецца замежнікам, востра адчуваючы дыстанцыю. З другога боку, беларусы прывыкли: «Так, вось гэта — наша краіна». Адзінае, што ў нас існуе раскол у грамадзтве, яно падзеленае, і адчуваеца выразная барацьба нацыянальных праектаў. Адзін нацыяналіст працягвае арыентаванасць на спажывецкія інтэрэсы.

«НН»: Сучасны съвет імкіў глябілізізаціі, нейкія тэндэнцыі дасягаюць і Беларусі. Нават дзяржаўная газеты пішуць, што кожны чальвек беларус за апошнія два гады зъяніў некалькі працоўных месцаў. Наша грамадзтва паступова робіцца большым наўнічным? Тэмп жыцця адбываецца на съядомасці людзей?

МК: Сапраўды, беларусы сталі больш мабільнымі ў пошуках лепшых умоў працы. Пропанавалі лепшыя, больш аплатніе месца — чаму б і не перайсці. Са зразумелых прычын, гэта ўласціва большым маладым людзям. Больш амбітным.

Яшчэ адзін пікавы момант. Нашаму чалавеку наяк істотна, па сутнасці, быць быагатым, дастатковы быць забыслечаным. Ён не прыкладае звыш меры намаганьняў, каб зарабіць мільён. Но ў нашых грамадзян склалася сваё ўявленне пра адносны дабрабыт, і яны праглядаюць актыўнасць да таго моманта, пакуль не дасягнуть гэтага дабрабыту.

Запісай
Сямён Печанко



Травен. Саюз паліякі выбраў незалежнае кірауніцтва на чале з Анжалікай Борыс і быў за гэта атакаваны ўладамі. Беларуска-польская адносіны перажылі найгоршы за часы незалежнасці крызіс.

СЛУХАЙЦЕ РАДЫЁ «ПАЛЁНІЯ»

ПАРЭ пра свабоду слова ў Беларусі

Прэзыдэнцкія выбары ў Беларусі на могуць быць дэмакратычнымі працадустынсці свободы слова напізраддні галасавання. Парламенцкая асамблея Рады Эўропы «вельмі занепакоена» адсутнасцю незалежнай прэсы ў Беларусі, гаворыцца ў камунікаце, апубліканым 14 сіння 2005.

ПАРЭ заклікала Эўропаўз падтрымкаць трансъяцуюю інфармацыйныя праграм з-за мяжы, адрасаваныя жыхарам Беларусі.

Польскія інтелектуалы ў справе «Echo Polesia»

Яны заклікаюць улады ў Польшчу падтрымкаць выдаваны ў Берасці кварталнік «Echo Polesia». Выданыя, якое узначальвае Аліна Ярошэвіч — наmesніца старшыні Саюзу паліякі Беларусі на чале з Анжалікай Борыс, пагражае закрыццем.

У адкрытым лісце да прэм'ера, маршалка сэнату й міністра дзяржаўнай майестаці польскія інтелектуалы напісалі, што «Echo Polesia» — найбольш упłyўовы і сумленны тыднёвік у гэтай частцы Беларусі. Тым часам, адзначаеца ў закліку, Фонд датамогі паліякам на ўсходзе, які падпіраючы аўтаківітет, замест таго, каб падтрымліваць польскую прэсу за мяжою, абмежаваў датыці для выданыня.

Інтелектуалы зъяўляюць увагу на тое, што за прызначаную суму не-магчымы падпірахтаваць і надрукаваць выданыя. Паводле іх слоў, німожна дапусціць сітуацыі, каб паліякі ў Беларусі, якія змагаюцца з рэпресіямі з боку мясцовых уладаў, былі пакрытуджаны таксама польскімі грамадзкімі арганізацыямі, што абвязаны гарантаваць ім свабоду слова.

Паводле Беларускай службы радыё «Палёнія»

вынікі году

Песьня году — «Белакрылы анёл»

Беларуская музичная прастора падзелена на дэльце часткі. З аднаго боку — афіцыны попс зь песьнямі па-расейску. З другога — музыкі, якія ня маюць выхаду на экраны і з прычыны грамадзянскай пазыцы. Таму замест аднаго выніковага гіт-параду маем два.

Альтэрнатыўна году

Большасць экспертаў найлепшай неафіцыйнай песьні году называюць «Белакрылага анёла» ў выкананні «Zet» (на фота). Песьня заняла першае месца ў выніковым туре ў гіт-парадзе «Тузін гітоў». «Эта адна з геніальных кампазіцый беларускага року», — кажа кіраўнік польскамоўнага сайту пра беларускую музыку «Зона» Лукаш Стэпанюк. Музычны крытык Анатоль Мяльгута тлумачыць посыпех «Анёла» тым, што «Zet» у гэтых творы наўбідзка да свайго альтэр-эга — «N.R.M.», якія спявалі надзейныя песьні.

У шэфа «БМА Group» Віталія Супрановіча — свае фаварыты. На

першым месцы — «Маё сэрца»: пурт Дзяніса Вячэрскага з «Partyzone» і вакалісткі «Indiga» Руі, а таксама «Пісня Чугайстэра» — апрацоўка аднаго з гітоў «Gods Tower», запісаная ўкраінскім гуртом «Тінь сонца»: «Украінцы зъянілі тэкст, захаваўшы ідэю: як амроўваеца сонца, калі ты застасеся адзін у бядзе. Свяно вэрсію яны прысьвяцілі пацярпельм ад Чарнобыля». Сярод іншых гітоў году называючы «Брудная вада» ад «Таварыша Маўзэра», «Выйсьце» ад «IQ-48» — групы, якая за год увайшла ў першыя шэрагі беларускага року, — некалькі песьні Зымітра Вайношкевіча з альбому «Паравоз каханыя», «Месяц і сонца» і «MW».

Падзея году

Падзея году — XV фэстываль «Рок-кола» ў Наваполацку. Святкаваньне ўгодкай началася летасць, калі прайшоў адборачны тур, улетку на галоўнай плошчы гораду адбыўся съяточны канцэрт з удзелам мясцовага гуртоў і гасцей зь Менску, а кропка была пастаўлена на пачатку сънечня — трохдзённым фэстам у гарадзкім палацы культуры з удзелам амаль 40 каманд. У межах «Рок-кола-2005» адбыўся адзін зъ

немаштабнікіх сёлета выступаў у Беларусі групы «N.R.M.». Іх новая песьня «Усё роўна мы пераможам» можа стаць галоўным гітом наступнага году.

Альбом году

У лідзарах — «Апрэль» ад «J_Mors». Крыху адстаюць дыскі Вайношкевіча, блюзы «Nothing But Love» ад «Svet Boogie Band», складанка «Прэм'ер-тузін», дыскі з наюў запісанымі гітамі «Крамы» — «Будэ разам з намі».

У альтэрнатыўні «НН» бралі ўдзел: Каця Пытлева, вядучая «Першага музичнага»; Тацяня Заміроўская, музичная аглядальница «Белгазеты»; Анатоль Мяльгута, музичны крытык; Віталій Супрановіч, кіраўнік «БМА-Group», Віктар Сямашка, вядучы на радыё «Юнітар», Лукаш Стэпанюк, музичны партал «Зона», радыё «Eskaz» (Польшча); Алег Хаменка, вядучы на радыё «Менск», лідэр групы «Палац»; Зыміцер Падбярэскі, журналіст; Мікалай Сапунюк, мэнеджэр каталёгу «West Records».

ГОД У ЗДЫМКАХ



Красавік. Сустрэча «НН» з чытачамі ў сталіцы сабрала сотні людзей.

КАЛЯНДАР



Студзень

- 1 — Новы год
- 5 — 75 гадоў з дня нараджэння акадэміка Ўладзімера Гіліповіча (1931), дырэктара Інстытуту электронікі АН БССР.
- 6 — Свята Трох каралёў у каталікоў.
- 7 — Нараджэнне Хрыстова ў праваслаўных.
- 10 — Курбан-байрам (Свята ахвяраванья) у мусульман.
- 14 — 125 гадоў з дня нараджэння акадэміка, заоляга Маркела Макушка (1881—1952). Працаўштваў у БДУ.
- 19 — Вадохрышча ў праваслаўных.
- 19 — 75 гадоў з дня нараджэння мастачкі Натальі Паплаўскай (1931), якая аздобіла многія дзіцячыя кнігі.
- 24 — 75 гадоў з дня нараджэння даследчыка літаратуры Міхася Мушынскага (1931).
- 28 — 225 гадоў з дня нараджэння піяніста, кампазітара Юзафа Дащынскага (1781—1844), стаўшы опэры ў Менску й Гарадзішчы пад Менскем. Ягоныя палінэзы не саступалі творам М.К. Агінскага.
- 29 — 150 гадоў з дня нараджэння славіста, гісторыка культуры Аляксандра Брукнера (1856—1939). У працы «Зы беларускай ніві» (Кракаў, 1918) разглядаў гісторыю беларускай культуры.
- 31 — Новы, 1427-шы год у мусульман.

AB

Новы «ARCHE»

- У апошнім сёлета нумары часопісу:
- Эндрю Ўілсан «Мілікевіч і яго шанцы на выbaraх»
 - Юры Чавусаў «Як выжыць пасля рэвалюцыі»
 - Нарыос Прэкавічус «Асноўныя памылкі апазыцыі»
 - Андрэй Казакевіч «Цімагчына дэмакратыя для барбараў?»
 - Пётра Рудкоўскі «Эротыка бібліялага слова»
 - Андрэй Чарнякевіч, Алеся Пашкевіч «Да гісторыі нацыянальнага руху: псыхалёгія здрады». Паводле архіваў дэфэнзыўнага

PHOTOGRAPH BY

УЛАДЗІМЕР ЛОБАЧ

Да галоўнага рэдактара газеты «Белая гусь сяночны» Паўла Калабковіча прыйшоў Бог. Як засёды гэта бывае, прыйшоў нечакана, знянацу, у першы дзень Каляду...

У шыкоўнай кватэры на стацічным праспэкце Непазбежнасці ўжо расзыкаўся па кутох ранынты прыцемак сънжанскага вечара, але электрычнае сывітло знарок не запальвалася: рэдактар любіў шымліўны хвіліны часавага памежжа, калі без астакту можна было занурыцца ў съветглядны одум.

Гэтым разам думкі і разважаньні былі скроў аптымістычны і, хоць узнёсласці имі бравака, мелі пад сабой реалны грунт: зь першага студзеня ягона газета нарэшце набывала статус «адзінай нацыянальнай» і эклюзіўнае права татальнай падпісі. Адгэтуль карэньчык падпісной квітанцы на «БгС» становіўся пропускам-дзволам на атрыманне грамадзянінамі мэдышынскіх, адкуцыйных ды іншых сацыяльных паслуг дзяржавы. З мэтай эканоміі сродкай і, калі ўжо па шчырасьці, за не-партрэбай Хазайн валявым актам ліквідаваў ўсю астматнюю ізы-едыку краіны. Ясная реч, рабілася гэта па шматлікіх просьбах народных мас, якія напроту за-валілі рэдакцыю лістамі, поўнымі справядлівага абурэння тым вэрхалам і іздзялітнай ня-пэўнасцю, што панавалі на ста-ронках незлічоных газет і часо-пісай. «Пішыць Вам, дарагая рэдакцыя, прасты рабочы заво-да «Красны падпольшчык» Фёдар Праўдзіў. Усю сазнательную жывьзь я праработаў на радном заводе і прайшоў ня-лёгкі путь ат учніка сълесара да самаво сълесара. Аднака і ціпер я, чесны чалавек, не могу сабе пазволіць купіць машыну «Ні-ву», хача, як пішиць Ваша газэта, зарплата ў мене немаленская — 500 долараў (на курсу, ка-нешна). Паэтаму дажа само на-званіе газеты «Наша Ніва» міня глубоко абікаеся. Якая ж яна наша, кагда я і ціпёр езжу на віліспедзе, пра «ніву» толькі мячтаю!» «Ой, файны атрымаўся ліст. Малайцы!» — Павал Калабковіч адрасаваў віртуальную пахвалу супрацоўнікам ад-дзелу карэспандэнцый, што, не пакладаючы рукі, ізлы год пра-дукавалі на ўсе лады народную хвалю пратэсту. Рэдактар пры-хапіў губой канякую, духмяна пыхнушу лілікай і зноў прымржы-хувочы вочы салодкім успамінам. «Канечнае, прыйшлося пазбавіцца ад калег па цэху, але як вірту-озна! «Беларускую дунку» мы зьнінаваці ў прагандзе гома-сэксуалізму, а «Знамя старасьці» — у герантрафілі...»

Нечаканы, чужародны гук, што пачуўся ў кабінэце рэдактара, перарваў яго ружковую трывъненін. Нехта зноў кашлянуў, потым ішчэ раз. Невядома ад-куль, у рэдактаравых грудзях зазынела халодная трывога. Ад няянага, але змрочнага прадчу-ванінні ўзмакрэлі далоні і лоб. Калабковіч, пільна ўслухоўваючыся, пачаў павольна падымацца з утульнага скуранога фатэля, каб дацигнучца да выключаль-

ніка, але съвітло, толькі не элек-трычнае, а нейкое дзіўнае, срэб-нае, прыскнула і разыліся па пакоі сама сабою.

У далёкім куце кабінету, у такім жа скуряном фатэлі, сядзеў сіабароды дзядок у сама-робным вязаным швэдры з ка-ляднымі зоркамі на ўсе грудзі. Гэта быў Бог. Рэдактар да боло выразна зразумеў і ўсьвядоміў гэта без усялякіх слоў і візіто-вак. Бе ёсьць нешта такос на съвіце, калі Бога імгненна пазнаюць і прости паспаліты ча-ла-век, і галоўны рэдактар вялікай афійнай газеты. Але адкрыцьцё гэтае Калабковіча на ўзрадавала, а прывяло ў стан дыроткай, роспачнай прастра-цы. Дробна затрэсціся руки, пот па скронях забрӯў ужо стру-меньчыкамі, а вусы, як хвост у вінаватага сабакі, балязліва скрушиліся пад тлустым падба-родзьдзем.

— Добры вечар, Паўлік. Са съвітам ізбе, — лагодна пра-мовіў Стары, імкнучыся зініць напружаньне. Дачакаўшыся не-разбрэлага мычынкі рэдактара ў адказ, Дзед прадоўжыў: — Няблага жывеш, Паўлік. Усё людзім брэшаш?

Падчас апошніх слоў Калаб-ковічу стала млюсна, бо ён вы-разна, да кожнай драбніцы, у-спомніў свою першую сустрочу з гэтым незвычайнym госьцем.

У галодным паваенім міс-тэчку, дзе праходзіла Паўлікова дзяцінства, гэты стары, толькі з большаю барадою і ў буднай

саматканай кашулі з палатнянай торбаю цераз плячо, выразна вылучаўся з мніства астатаў жабракоў, што запаланілі край. І сама скнарліва гаспадыня, і аўдavelая матка зь сіротамі на руках, толькі ўбачыўши вочы Дзеда, ахвяравалі яму хоць нешта — колькі бульбін кавалак хлеба напалам зь лебядою — што было.

На Дзеда ніколі не брахалі сабакі, птушкі садзіліся яму на руці, і без канца ўвіваліся за ім дзеці. Аднаго разу, сабраўшыся сябе малеч, Стары пачаў распаштваць, хто кім хоча стаць, калі вырасце. Кола тагачасных дзіцячых мараў бы было нешырокім: настуйнікі, лётчыкі, дак-тары, машыністы, цягнікоў... Дзед цёлла смыяўся з кожнага признаннія, а потым ціхеня торкнё пальцам на грудзі і съцвярджальна гукаў: «Буд-дзеш! Калі чарга дайшла да Паўліка, той разгублена маўчай, бо прафесіі-мары руяналеткай яго ня цешылі. Ідзялам Паўліка быў дзяцьзка-кантролёр з рабёнем, перад якім так тросясь ягоны бацька — загадчык мясцовага прадуктовага складу.

Нічога на робячы, кантролёр цэлымі днімі жор і жлукці га-рэлку ў іхніх хаце, цягнүць з бацькі гроши ды кідаў паблажкі-іва на развітанні: «Ні бойся, замоўлю за цябе слоўца!». «За слоўца — такія гроши!» — Паўліковы мары былі далёкі ад буд-дзеннасці трактарыста. Так ні-чога і не сказаў ён Старому, а

той, нібыта прачытаўшы яго думкі, нахіліўся да ягона гуаха і ціха, каб ніхто не пачуў, сказаў: «Не хлусі людзям, хлопчык, бо кепска будзе».

— Паўлік, Паўлік! — напэў-на, дзісяті раз патуарыў Дзед і нават пляснушу ў далоні, каб рэ-дактар ачомаўся. Але віртанье ў рэчайнасць было ішчэ гор-шым, чым блуканні ва ўспамінах. Незвортнасць пакараныя спраджала ў розуме жудасных каршын адплаты. «Вось Стары, закасаўшы рукаў і прывязаў-шы яго да крэсла, прыпальвае аязык прасам... нетаропка, па ад-наму, адсякае пальцы... з усяго маху запіхвае тайшчэны «пракер» разам з чарнілніцай яму ў...»

— Паўлік, час! Зьбірайся! — Бог паглядзеў на сваі дыхтоўны «ролекс» і загадна ўз्�вініўся. «Забіваца будзе!» — рэдактар бахнуўся на калені і, вычыка, па-поўзу да госьці:

— Я ж і добрае пісаў, пра спорт, пра футбол... — Калаб-ковіч жаласна роў на ўсю кватэру, шчодра паліваючы съязымі дарагі дыван.

— Ведаю, чытай, — супака-льна прамовіў Стары. — Паўлік, нам праста трэба ехаць.

— Куды? — Калабковіч з на-дзейнай узіні ѿсае малыя съвін-чыя вочки.

— Калядаваць. Пара такая, — Бог нават зьдзіўся з такога не-дарэчнага пытаннія. — Трэба ж доліць людзей надзяляць на толькі ў газэце.



Уладзімір Лобач — пісменьнік. Жыве ў Полацку.

— Дык гэта... Я, што, меано-шам буду? — рэдактаравы шчокі пачалі ружавец і на-лівіца жыцьцём.

— Не. Механоша ўжо ёсьць.

— Казой? — прышыда шарага зьдзіўніца Калабковічу.

— Ну якая ж з цябе козачка, Паўлік? — Дзед скептычна скава-сурыўся на азялзе цела. — Казлом будзеш.

У Богавай машыне, што стаяла ля пад'езду, іх цярпіла ча-калі «механоша» і «цыганс», на ролю якіх вышэйшай волій былі заангажаваныя вядомы тэлеві-зішчык Адмара зоўскі і даку-мэнталіст Азъяронак. Калаб-ковіч ледзіве ўпіліччыўся побач з калегамі на задніе сядзенне (сесцыі побач Бог не дазволіў), і машына кранулася зь месца.

Дзед быў у добрым гуморы і, круцічы руль, насыціваў сабе пад нос нешта з народнага. Троіца гнятліва маўчала, пакуль галоўны газетчык краіны на вырашыў закаламуць анты-боскую змову. Калабковіч павеў плячыма і, прыцягнуўшы ўгаву

ГОД У ЗДЫМКАХ



Сънжань. За тры месяцы да прэзыдэнцкіх выбараў 17 незалежных выданьняў былі пазбаўленыя магчымасці распаўсюдзі прац падпіску. На фота: ідзялігнічнае вэртыкаль. Злева направа: Лідзія Ярмошына, Аляксандар Русакевіч, Міхаіл Орда, Павал Якубовіч, Алег Праляскouski.

на сем калядных вечароў

прыіхлых спадарожнікаў, з усей абурнасцю, на якую толькі быў здолыны сапраўдны «праваслаўны атэіст», прашынеў: «Гэта чорт знае што такое!» Але не паспей ён яшчэ скончыць сваю першую маніфестацыю, як Бог са съехам азваўся на ягоныя слова: «Дарма гукаеце начыстага». Ён ціпер мнона заняты. Ни прыйдзе». На няў-чыннае маўчанне Бог растлумачыў: «Ён ціпер з вашым Хазінам у хакей лупща — не да вас яму». Калабковіч скіс ды толькі і здолеў што запытана ў Адмарозовіча з Азьвяронкам пра іх калядных ролі. Сустэрчнае пытанье галоўны рэдактар пакрыждана праігнараваў.

Ехалі даволі дўгая. Яркія агні вечаровай стаўцы зьмяніліся прыглушаным съягтом прадмесція, а потым і змрокам зімовых лясоў абапал дарогі. Гадзіны праз дзёме машына спынілася на ўскрайку нейкага гарадка — відаць,райцэнту. Па Дзедавай камандзе навасыпчаныя «калядоўшчыкі» няў-людна вывалиліся з салену. Яшчэ хвілін з дванаццаці Стары тлумачыў сутнасць і працэдуру меркаванага працэсу, потым адчыніў багажнік і дастаў адпаведную калядоўшчынку атрыбутыку. Калабковіч быў адораны старым кажухом і страшнаватай рагатай маскай з буйным лягатыпам «БгС» на лбе. Азьвяронку прыйшло ўвабрацца ў падраную сцвіту, як съед запецца твар сажай і прыляпіце агайдыя чорныя вусы. Вялікі палатніны меҳ, неікія лахманы і шапка-аблавуха прыйшли на долю Адмарозовіка. Апошні, вырашыўшы прадэмантраваць сваю абазнанасць у справе калядных абходаў, запытаўся ў Бога пра «калядную звязду» і «дзеда-павадыра», што мусіць

вадзіць «казла». «Ат, памяць старчая! — пляснуў сябе па лбе Бог і выцягнуў з багажніка герб-капусту, намаліваны ў пахадных колерах на кавалку кардоніі і прыбыты да невядомай рэйкі-дзяржаннія. Потым ён з заклікам съісніў некуды ў чэмцу, і праз хвіліну на дарогу выйшла дужа постара мужчыны з калматай штурчай барадой, зброленай з ачоскай лёну, і ладнім кіем у руках. «Дапабед!» — «павадыра» пазналі ўсе «калядоўшчыкі» і трывожна пераглянуліся паміж сабой. Бо «дзед-Дапабед», як яго клікалі ў «міратворчаскіх» структурах краіны, быў ідзальным увасабленнем каўштонасці вайсково-дэмбельскіх, але нікя не сяймена-роднисных.

Паабіцьшы за сабатак пакаранье (*«того, што самі сабе ўдомілі»*), а за выкананнне заданьня — узнагароду (*«выканану па адным вашым жаданні!»*). Бог сеў у машыну і зінік у кірунку стаўцы. «Калабкоўшчыкі» працводзілі Богава аўто позіркам і некалькі хвілін стаялі моўкі, пакуя Дапабед звікла на гаркуну: «Раўнайсь! Сымірна! Шагам марш!» Здрыгнуўшыся ад милітарнай рашучасці, рознакамітна каманда, штораз зібываючыся з нагі, рушыла ў бок жылых мікрараёнаў.

Першай у сціпе значылася кватэра №5 у двухпавярховым панэльнім дамку. Знайшоўшы патрэбны нумар на дзвіярах, Дапабед загрузкатаў у іх кулаком і зароў на ўесь пад’езд: «Адчыні! Калабкоўшчыкі!» Збоку такі зачин выглядаў як начатковы этап контратэрарыстычнай аперацыі. Ад удараў незамкнёных дзвіверы адчыніліся, і Дапабед добрым кухтадлем упіхнуў у праём «казла» Калабковіча, які ледзьве паспей юцінгніць мас-

ку на тлусты лісцяны твар. Не зважаючы на гаспадароў — жанчыну сярэдняга веку і маленьку дзіўчынку, яс дачку, — Дапабед распачаў прывітальнэ слово:

— Граждане, спакойна! Мы праства прыйшли па паручэнню... — гэты сказ Дапабед скомкаў, бо звіклася «ад Хазіна» было тут нібыта недарэчы, а сказаць «ад Бога» было неяк наімкі — ... прыйшли паздрэвіць вас з празнікам... зь юбілем Калады.

Адчӯшы, што імправізацыя ні ѿдæща, «павадыр» выцягнуў з кішні шпаргалку:

— Ану, казёл, развесяліся. Ану, козылік, расхадзіся! — бадзёра дэклямаваў Дапабед і адчувальна папіхваў сваім калом укручанага ў вывернуты какух Калабковіча. Той пачаў нізтрабона махач рукамі, крушы галаўной і прытуваць на месцы. Але сцвіточнага імпету, відавочна, бракавала, і Дапабед, каб раскатаўрахаў «казла», узманиў уздзеянні кіем. Стоячы пад гербавай «зывізідой» і склам адпаведаючу образу ўцекачоў з вар’ятні, Адмарозовікі Азьвяронак вясленінка пляскалі ў дланікі і віскатлівымі галасамі акманавалі акту «папіхання» калегі: «Гоп-ца-ца! Гоп-ца-ца! Гоп-ца-ца!» Тым часам Калабковіч, спраубчы зухавата прысесці, на вытрымай раўнавагі і спнопам паваліўся на падлогу.

Гэтая, здавалася б, дробная недарчанска мела драматычны вынікі. Дапабедавы вочы ражтам налілі крываў, твар драпежна ашчэрыйся і ажно затаросся ў жывёльным прыпадку агрэсіі і няянавісці:

— Я табе пакажу, апазыцыйны вырадак, свабоду слова! Я табе пакажу «Бела гусь — у Эўропу!»

Удары на Калабковіча пасыпаліся наіспыненымі градам. Той крушыўся на падлозе, бы смоўж, шукаючы выратавальнага кута, але неузвабе кінуў усялякае супрацьўленне і зынерухомеў вялікай калматай гурбой, разпорас жаласна рохкаючы.

Уголос заплакала дзіўчынка, хаваючыся за на менш напалонаную мамку.

— Гоп-ца-ца, гоп-ца-ца», — прылагвалі лапатаць ужо шэптом спалательны ад жаху «механоша» й «цыган». Магчымы, справа скончылася блакефтарам, але ў крытычны момант у сенцы з пакою выйшла, цяжка абаніроўчыся на кульбу, пажылая жанчына:

— Ах, вы нягоднікі! Нічога съяцтога для вас няма! — пранізліва заламантавала яна. — Каб вам языki адніло, каб вас зямля не наасіла! Преч з майх хаты! Хай вас Бог пакарае, блюзнеры!

Дапабед хацеў быў ужо заткнучы рот гэтай крыклівай старой, як ён гэта рабіў адным трапнымі ударами на розных мітынгах і шэсціах апазыцый, але слова пра Бога, у кантэксце сёньняшніх надзвычайных падзеяў, вока-мгнення астудзілі пыл «павадыра». «Адхойдзім!» — рыкнуў ён сваім памагатым і съедзамі з нагуля на сцене Калабковіча.

На вуліце перавялі дух. Дапабед, прыкладаючы снег на жудасных кровападіёкі рэдактара, спрабаваў надаць партнэрам аптымізму: «Нічыва, Паша, нічыва. Ішчо і не такое бывае ў жыўзі. Я вот, кагда на чырвонай зялёні бярэт іспытанія прахадзіў, вот тагда націрпіўся. А тут, Паша, — мелачы». Аднак «Паша» быў іншай думкі: усё цела пульсавала нязыклым бо-

лем, левае вока цалкам заплыло, а на лбе ўскочкі пунсовы гузак. «Трэба ўцякаць! Трэба ўцякаць любой чаной!» — заценькала ў галаве.

Але адразу за крамольнай думкай у съядомасці ўспыла страшная карыца, як пад навіктукі прасам «Tefal» скварыца ягоны язык... Праз пішу хвілін «калядоўшчыкі» рушылі далей.

Дзэверы настапнай кватэры адчыніў караткастрыжаны граміла ў «цельніку» і з няўчымнім ад альгагоду вачымі:

— А, дзе Мішка? Што гэта, мі, за канцэрт? — ён тура глядзеў на рагатую пачвару перад сабой і на мог даўмеці: ці гэта хітла ѹціць ягоны «дах», ці з ім нехта нядобра жартуе. Калабковіч усім сваім нутром адчуў, што візйт можа скончыцца мардабом, так і не пачаўшыся, але на-пружаные разрадзіў Дапабед:

— С празнікам, баец! — не пазнаць калегу ён ня мог. — Дзе служыш, якая часць? — Неўзабаве адблісці братаніні, і «павадыр» быў з гонарам запрошаны да стала, дзе пічыла брытаголовая кампанія. На троці ј астотніх «калядоўшчыкай», што пераміналіся з нагі на нагу ля зэвзяграў, увагу звярнулі толькі пасыль таго, як Дапабед агораў тры «штрафныя» чаркі і ўзаемныя лабызанні з саслужыўцамі троху ацихлі.

— Што за ўбогія з табой? — не хаваючы звяняжлівага тону, запытаўся ў «камандзёра» гаспадар кватэры.

— Ні зважай. Поўныя прыдуркі, брахуны-барзапісцы, — пазижнай ачмурэлы ад гарэлкі і ципла Дапабед.

— Брахуны? Эта ціпа Петрасяна? То хай і нам пабрэшуть, павесяліць. Празнік усё-такі! — гаспадар відаўчыні ўзрадаваўся магчымасці ўнесці разнастайнасць у брутальную п’янку. Яго госьці ўхвална за-гудзелі, падтрымліваючы прапанову. «Калабкоўшчыкай» выцягнулі на сярэдзіну пакою, налілі гарэлкі...

Сытна адрыгнушы, «павадыр», нібы дырыжор, узмахнуў руку:

— Песню давай!

Адмарозовікі, вырашыўшы, што для такой публікі варта пачынаць з песні праверанай, патрыятычнай, набраў поўныя грудзі паветра і засцігну:

Мы, белы гусі, — мірныя патхі,
Разам ляцелі ў прывідны рай...

Крыўымі галасамі падключы-
ліск-падцагнілі «казэл» і «цы-
ган»:

Доўга ляцелі, моцна пателі
І прыялцелі ў цёплы сарай...

— Стоп! Харэ! — незадаволена зараўлі за сталом. — Гэтая песня нас кожны дзень на пастраеніі задрала. Давай што-не-будзь душўнае!

І тады Азьвяронак вырашыў выкананца сваю любімую, яшчэ з часоў дзяцінства, песню «Пры-
лігненне Зімлі». Але, як толькі ён пачаў съяўці, у тэксце не-
вядома з чыёй волі стаў зыў-
ляцца чужародныя, аднак такія
блізкія сэрцу кінадакументалі-



Верасень. На даждынках у Лідзе камбайнэраў віталі рыцары.

Калядоўшчыкі

Працяг са старонкі 11.

ства слова:

Мы — дзеці няявісці,
Но саме глаўнае:
Мы — дзеці твае,
Дадаба слыхня...

Гэтая песня была ўданаравана на сывістам і аўд'екамі са сталя. Калі ж высыветлілася, што «брахуны» на ведаюць ні «Бацяні-камбат», ні «Пачэму ж ў Расіі бярозы шумяць», становішча гасціц стала пагрозыльным. Толькі дзякуючы аўтары-тэту Дадабеда ўдалося дасыгнучы пэўнага кампрамісу. За права ссыці фізычна неспакрыжанымі «калядоўшчыкі» мусілі распіліцца сапраўднымі шоў. Адмарозўскаму прыйшлося выкананы нумар мужчынскага стрытызу з палатнянымі межам (трэба адзначыць, што, круичы худасочнай задніцай перад крамянімі бутаямі-вайскойцамі, «механоша» адчуў агідную ўзбуджанасць), а Калабковічу з Азъяронкам — станацца аргентынскае танга, па чарзе ўсабляючы мужчынскі пачатак.

Пад зорным калядным небам стаялі і палілі ўжо ўтро. Дадабед так і на вырываўся з гарачых адмыкаў «братаў па крыўі».

— Ну што? Пярун яго разబіў?! — раптам вызверэўся Азъяронак і кінуў на вокны, дзе працягваў баліваць Дадабед. — Вы як сабе хочаце, а я зматаўся. І заўтра ж — у пра-

куратуру... — Азъяронак брудна выляяўся і рашуча затупаў да стацічнай трасы.

— Пачакай, я з тобой, — мітусілі спахапліўся Адмарозўскі і пабег сълем да экса-«цыганом». На лаве кала пад'ездзе застаўся сядзец адзін Калабковіч. Глыбока ўкарэнёны інстынкт самазахавання падказаў яму, што такое простае завяршыне калядных прыгод тоць у сабе прыхаваную небясыпку. Ён сядзеў, адну за адной палі пыталаў у твар чыноўніка неспакрыжанымі «калядоўшчыкі» мусілі распіліцца сапраўднымі шоў. Адмарозўскому прыйшлося выкананы нумар мужчынскага стрытызу з палатнянымі межам (трэба адзначыць, што, круичы худасочнай задніцай перад крамянімі бутаямі-вайскойцамі, «механоша» адчуў агідную ўзбуджанасць), а Калабковічу з Азъяронкам — станацца аргентынскае танга, па чарзе ўсабляючы мужчынскі пачатак:

Прышлі калядкі ўвечары, ўечары,
Прынеслы кілбаскі ў рэшце,
 у рэшце...

Калабковіч ускочыў, як уджалены. Сумневу быць не могло: нацыяналісты!

А ўжо як яны могуць зьдзекавацца з людзей, рэдактар цудоўна ведаў. Толькі на мінульым

тыдні сам Хазяйн, праводзячыя чарговую нараду, напраслі уганараваць хвілінай маўчаньня памяць звар'язелага дэпутата Кацяна. Гаротніка адлавілі нацыяналісты і змусілі чытаць усю падшыўку сваёй «Ніўы», пачынаючы з 1906 году. Ясна, што разум пажылога дэпутата, які і так не вызначаўся цвёрдасцю, безнадзеяй «капліцай». Ціпер, як казалі людзі, Кацяна можна было бырыдычна бачыць ля Міністэрства прафесій, дзе ён сядзеў за адной палі пыталаў у твар чыноўніка неспакрыжанымі «калядоўшчыкі» і голасна патрабаваў: «Дык падпісваісь!»

Калабковіч быў рвануўся бегчы, але зразумеў, што шанцы ў яго невялікі, і нырнуў у найбліжэйшы пад'езд. Цікава дыхаючы ажно на пятні паверсе, рэдактар за непадобнымі жахамі зауважыў, як у гэты самы пад'езд кіруюцца нацыяналісты. Сутаргава начапішы маску, Калабковіч кінуўся звоніць у дзверы...

У гісторыі кожнага чалавека, напэўна, ёсьць месца для асабістага жыцьця-трылеру. А ў кожным трылеры, як вядома, ёсьць момант ісціны, калі на белы сьвет па ўсёй сваёй жудасці вымаўляеся праўда. Так і насталі і з Паўлам Калабковічам, калі ён волій лёсу трапіў у кватэру разынага, а не фантоннага, прыдуманага адзелам карэспандэнціі, Фёдара Праўдзівага. Мужчына сапраўдны быў пралетарам і, як і належыць прадстаўніку рабочай клясы, кулакі меў належных памераў і моцы. На гэтым

супадзеніні газэтных рэзalі з жыцьцёвымі канчаліся. Гаспадар рапушча запатрабаваў сатыфакцыі і за «500 доллару» заробку, і за жудасную трасянку, пад якой паставілі яго імя да прывіша (яшчэ ў школе Фёдар быў пераможцам абласной алімпіяды па мове), і за штодзённыя кпіны сбіроў і знаёмых, што пачаліся пасля злапамятнай публікацыі. Калабковіч здолеў звесці толькі дванаццаць з паловай асобнікай

днямі праседжуваў у сваім кабінэце і настоімна круціў настройку прыёмніка, прагна ловячы айчынныя і замежныя радыёгатаслы. «Наши кампетэнтныя крэйніцы ў кампетэнтных органах паведамляюць, што лёс генэрала Дапабеда па-ранейшаму не вядомы. Яго бясьцьследнае зынкенне...»

«У чацвер быў выйўлены вядомы тэлевідучы Адмарозўскі. Адзін з супрацоўнікаў стапічнага тэлебачання стурэу яго ў парку Г., відомым як традыцыйнае месца збору праdstаўнікоў сэксуальных меншасці. Апэратар тэлекампаніі спакусіўся на нікі кошт сэксуальных паслуг, што прапаноўваў адзін як вельмі густоўную апрануты грамадзянін. І толькі пасля таго, як супрацоўнікі разлічыўся зь незнаёмцам філконам адзінку «Саша», ён пазнаў у ім свайго непасрэднага шэфа...»

«У элітычным дачным пасёлку «Х» нарэшце быў затрыманы загадкавы падпальщик, які на працягу некалькіх дзён пусціў дымам 15 кагдзін высокасцатаўленых чыноўнікаў сталіцы. У віноўніку падпалаў прызналі тэледакументаліста Азъяронка. На думку псыхіятараў, Азъяронак стаў ахвайрай уласнастворных візуальных вобразу: «фашист з паходнім», «нацыяналіст з пэтардай» і «шэрагу іншых». Кожная новая порція інформацыі, якая асвяціляла незайдросны лёс ягоных кампанійнаў, спароджала на твары рэдактара крываую, злародную ўсмешку.

Яму пашчасціла і на гэты раз! Усе бідоты ўчорашилі «казла» — тузін сіякі да працэдуры з клізмай — ні ў якіх парапаунанне не ішлі з праблемамі паплечнікаў. «Да таго... — тут сэрца Калабковіча салодка абрізала, — у мене засталося жаданье!» Пасля таго, што здарылася, рэдактар быў упэўнены: Год на слухіце! Але загадка жаданье Калабковіч не сипяшаўся, несучы ў съвядомасці гэтую юнікальнуюмагчысць так, як носяць хрустальны сасуд, — разважліва і асырэжна. Перабіраліся сотні, а можа, і тысячі разінных варыянтаў. І, калі галоўны рэдактар быў ужо блізкі да прыняція канчатковага разыння, зазваніць-загрымей, разбураючы ідэлю, патаемны тэлефон, нумар якога ведаў толькі адзін чалавек у краіне.

— Ну, як ты там, стары пурдон, маесься? — да болю знаёмы сілы горяс быў далёкі ад сантымэнтаў.

— Спасіба, Хазяйн, нічыво, — як заўсёды прыніжана, адказаў Калабковіч, але пры гэтым моцна выляяўся ў душы: «Каб цябе чорт пабрай!» Рэдактар на ўсе вушы чакаў, што Хазяйн агучыць усыльд за сваім прывітаннем, але на тым канцы лініі адбылося нешта нечаканое. У слухаўцы былі выражаны чуваць гукі янройнай барацьбы, стоны, адчайнія хрыпы і грукат перакуненай мэблі...

Праз імгненьне ўсё заціхла. Калабковіч спалохана дзымухнёу на слухаўку. Раз, другі, трэці. Але ў адказ несліся адно кароткія, як зямное жыцьцё, гудкі...

Сакавік. Адзначыць Дзень Волі на Каstryчніцкі пляц прыйшлі некалькі тысячай чалавек.

PHOTO: MICHAIL KALININ

28 лістапада — 5 січня 2005
году, Полацак

ГОД У ЗДЫМКАХ



на сем калядных вечароў

Істоты

АДАМ ГЛЁБУС

Анёл

Мужчына намаляваў Анёла. Не было выйсця, давалось самому ствараць крылатую істоту. Звычайна ў цяжкую хвіліну на дапамогу мужчыну прыходзіць, прылітаў, прышпільваў Анёл-ахоўнік. А тут — няма і няма. Варунік — горай і горай. Настрой — ні к торту. Злыя думкі атаялі з сусідскай бакоў. Хадзелася біца. Жадалася розаница, страляцца. Заманулася мясіца і рвачца. Дзеци раздражнілі. Старыя выклікалі наймярзотнейшыя пачуцьці. Астатнія спрададжалі ў сэрцы агрэсію.

Мужчына паспрабаваў ратавацца ў яго. Зайшоў пад сцяны скляпенін. Сабор пусты. Задуха пякельная. Ператомлены мужчына чакаў падзеі.

У катэдральны паўзмрок прыліпла бабулька. Яна прыклада кіццюрастую лапку да драўлянае нагі ўкрыжаванага Ісуса. Панаўала пальцы і накала на старчыя грудзі крых.

Мужчына сцепануўся. У выпетраным цельнікам багамолкі ён убачыў ружовую іскру пажады. Замест Хрыста яна бачыла на крыхі напіты хакальнік. Невялікі. Такі, які мусіў мець Хрыстос. І не да нагі, а да хакальніка дакранулася лапка. Мужчына стаў белы, як сівежы труп.

На вуліцы плякало ліпеніцкое сонца. Млюсьць разылілася ў патверты.

Мужчына падабраў зь зямлі кавалачак цэглы і накрэмзяў на саборнай сцяне абрый Анёла. Той адлучыўся ад плоскасці, узмахнуў крыламі і злік у белым, як кісле малако, небе. Другога Анёла мужчына намаляваў на ланцу.

— Я не змагу цібэ ахоўваць, калі ты не перарвеши ланцу.

Мужчына перарваў ланец, толькі спачатку ён пазбавіў Анёла крылай.

— Вярні мне крылы, — папрасіў Анёл.

— Я буду насіць цібэ на плячы, — сказаў мужчына і выкінуў кавалак чароўнай цэглы ў вадасыцкі лук.

25.07.1998

Крыльнік

Мужчына вырашыў займець крылы. Прыдбасць штучныя — лягчэй лёгкага: ну хоць бы набіць квіточку на самалёт. Але яму жадалася менш сапраўдныя крылы з пёраў, як у птушак і цікі ў анёла. І ён намеруўся іх вырасціць. Выгадоўваюць жа людзі Дамавіка зь яйка пеўня. Вырасціць крылы, меркаваў аматар палётаваў, знача прасыцей.

Ён сеў у фатэль і сіла волі пачаў пераўсабліць свае руки ў крылы. Валасы пачалі пераўтварацца ў маленькая белыя перкі. І раптам яму стала пікада рук. Займее крылы, а руки страціць?! Што за жыцьцё бяз рук?

Мужчына згліў валасы зь

пёрамі. У запале галеніні ён зразаў усё чыста, не пакінуў ніводнага валаска на целе. Стаў пад душу і паспрабаваў вырасціць крылы на сініне, з лапатаў.

Ён сабраў волю, жаданне і геніяльнасць. Страшэнна разбалаўся галава. Жахлівы бось съёк з патыліцы на хрыбетнік і папоўд долу. Але асноўнае — ён трывала пакуты, бо чуў, як растуць невядомаму салдату!

У мянсі сваё — антыдизайнэрскае — меркаванье пра рэкламу,

Яны выраслі: вялікія, глянцевыя, перапоначныя. А разам з крыламі выраслі рогі і хвост.

11.09.2000

Антыдизайнэр

Я — Антыдизайнэр! Быў антыкілер, быў антыфашыст, быў антыахрысты. Есць антыцелы. Антыдизайнера не было. Ціперака ёсцека. Я, бін, Антыдизайнэр, бліз згарэлы на Масленіцу! Тэлек бухціць: «Калі вы думаеце, што рэкламу трэба прыбраць...» Думай: «Рэклама прыбраць на х...!» Рэклама

прапаганду і манэкены.

Манэкен настолькі ж скульптура, наколькі дызайнэр — мастак.

Скульптура заўсёды ў сваёй адзежы, у сваіх апранаах, а манэкен — у чужым прыкідзе, і чужое

— пропаганда херні. Задзяўбла херня. Кіно не паглядзіш спакойна. Перхач! Каўчес! Боль у стравініку! Заклікі, выклікі, абянанкі, на... бкі супэрнія. Як за камуністамі. Камунізм пераможа! Міру мір! Подзывіг народу будзе жыць у вялікіх! Як за фашыстамі. Слава невядомаму салдату!

У мянсі сваё — антыдизайнэрскае — меркаванье пра рэкламу,

Рэклама — пропаганда херні. Задзяўбла херня. Кіно не паглядзіш спакойна. Перхач! Каўчес! Боль у стравініку!

прапаганду і манэкены.

Манэкен настолькі ж скульптура, наколькі дызайнэр — мастак.

Скульптура заўсёды ў сваёй

адзежы, у сваіх апранаах, а манэкен — у чужым прыкідзе, і чужое

максымальна падкрэслена. Паміж манэкенам і вінікі, нацягнутай на яго, заўсёды ёсцека непераадольная мяжа, такая ж мяжа існуе паміж реччу і ўпакоўкай. Прасякаем? Сваё і чужое, як вайна і мір, як члес і кандом.

Дызайнэр, манэкен, упакоўка запаўняюць прастору паміж мастакам і рэальнасцю, яны заўвальваюць турбамі страката гаёмыцца мяжу паміж рукаўтворм і прыродным, дечапча сябе думкаю пра стварэнне даадатковых варгасцяў і контаў. Яны хаваюцца за паняткам функцыянальнасці, а насамрэч зьяўлююцца малапатрэбным ліпкам. Яны сцьвярджают, што бяль іх пяцяка абысыць, бо яны ўвайшлі ў побыт, як паняровыя гроши. Залатая маніта адрозніваеца ад паперкі моцна, і ніхто спрачаца тут ня будзе. Пра значаць упакоўкі і дызайну спрачаца варта. Дызайн — паміжнасць пра-межнасці.



Адам Глубус — літаратар, выдавец. Нарадзіўся ў Койданаве, жыве ў Менску.

ГОД У ЗДЫМКАХ



Верасень. Героем пленэру «Легенда з пяску» ў Крэве стаў князь Кейстут.

Пра значаць рэкламы ў нашым жыцці нагадваюць па дзесяць разоў на дзень у тэле-радыёэфэр — аўрыдзі. Дызайн, упакоўка, рэклама, паняровыя гроши — элемэнты дробнага гандлю. Да важных речеў — духоўнасці, любові, разуму і прыгажосці — яны маюць толькі ўкоснае дачыненне. Таму не надавай ім увагі, не культивуй іх, і, калі з'яўлюецца магчымасць абыходзіцца бяз іх, прыбрай без пікаданія, як смецце — і ўсё.

Калі зайшла гутарка пра скульптуры і манэкены, трэба згадаць ідэальную скульптуру. Туго, што належыць да чыста антыдизайнэрскага мастакства. Што можа быць больш чыстым з краявід з першых снегам? Якая скульптура возымеца спрачаца са снегам? Бабаю? Снегежная баба — сінкрэтычнае мастакства. У ёй збораныца і сінтезуіцца: любоў, вера, веды і творчасць. Белыя снегежныя шары, паставлены адзін на другі, — хто з вамі можа паспрачацца? Які бронзавы правадыр, які мармуроў фіорэр паспрабуе кінучу вам выклык? Нават каменны сіфінк, што ляжыць у эгіпецкай пустэльні, думе толькі пра сваю сустрэчу са снегежнай бабаю. Ён сам мле скажаць.

Снегежная баба не патрабуе упакоўкі. Ёй ня трэба рэклама. За яе ня плацяць гаранар. За яе не атрымліваюць гаранар і не запаўняюць дэкларацыю ў падатковай інспіцыі. Рэклама інспіцыі таксама заманала прастатою.

Снегежная баба не самотная, у яе пропмь сваякоў. Замкі з марскога і рабнога пяску. Кветкі, нацягнутыя залатым струненем на снегезе. Букеты восеніскага лісця. І ўсё астагніе антыдизайнэрскіх снегежных, маё, бл...ь, мастакаў.

Снегежная баба не самотная, у яе пропмь сваякоў. Замкі з марскога і рабнога пяску. Кветкі, нацягнутыя залатым струненем на снегезе. Букеты восеніскага лісця. І ўсё астагніе антыдизайнэрскіх снегежных, маё, бл...ь, мастакаў.

Рэкламу трэба прыбраць! Вайна на рэкламу!

15.02.2004

Цвиркунік

Ен хадзеў быць чалавекам. **Е**н хадзеў стаць цвиркуном. У дзіцяцінстве ён гуліў увечары калі вайскавага шпіталю, дзе ўпершынай ўбачыў маленькага цвиркуна. Той сядзеў побач са шчылінай у сціні і сільваў. Песня цвиркуна зачарацьвала хлопчыка. Штогечар ён цяпер хадзіў слухаць гэтую песню. Але ў адзін з вечароў цвиркун працап. Не звяйўся ён ні на другі, ні на трэці дзень. Тады хлопчык, стаўшы калі шчыліны ў сціні, пачаў ціхенка цвиркіцца. Ен цвиркаваў ўсё гучней і гучней, ён цвиркаваў так гучна, што прыйшоў вартавы са шпіталю і пратнай Цвиркуніку преч. Давялося цвиркіцца, хаваючысѧ ў кустах. Цвиркунік трэліў настолькі падобна да звычайнага цвиркуна, што людзі часам заглядалі пад куст, каб убачыць жамярыну, а ўбачыўшы чалавека, упякалі. Цвиркуніку то сядно пачыпало. Ен цвиркаваў без усялякіх мэт, дзеля ўласнае асалоды, дзеля самой песні. А калі ў адзін чорны дзень яго на стала, ніхто і не зауважае злікненне аднаго цвиркуна, піхай сабе Цвиркуніка?..

8.08.2005

ТЕКСТ ПОМКА

Блёкпост

НАТАЛКА БАБІНА

I. Самазабойца

«Я» зацякліўся на вайне, — падумай капитан Насарэнка, глянуўшы на крокусы. — Ни дзіва. Дзіва тое, што гэта адбылося цяпер, а не дзесяць год таму.

Бліжкі горы хаваліся за тонкім вэлонам дробнага дажджку. Веснавая вада хутка насычала замлю, і заnoch яе выскакілі і зацвілі крокусы. «Як шагід», — падумай капитан Насарэнка, і ётэй нечакана парадуўшы на ўзвышшы, гэтая кароткая думка пачыніла за собой другую: «Вось і я зацякліўся на вайне».

Капітан пасцер чирванаватыя стомленыя воічы, якіх раз зірну на ліловыя кветкі пад тонкім дажджком ды адышоў ад акна. І якраз у гэты момант сержант Норын — але, менавіта ў гэты момант, калі у зрынках капитана яшчэ заставаўся фіялетавы, празрысты ад імкіў восьдэўствія крокусаў, — сержант Норын паклікаў капитана зндворку:

— Іван Панкрантавіч!

Капітан Насарэнка буй добраўм, годныя чалавекам. Ен думаў, што ў выпадку зь ім д'яблу ня будзе чым асабліва паходліца перад капелагамі. Тут, на блёкпосце, ён рабіў усё, каб з салдатамі ў давераным иму падраздзялененія здарылася нічога дрэннага. Ён разумеў іх, гэтых голеных хлопчыкаў, і рабіў усё — так, спрауды, рабіў усё ад яго залежнае, — каб яны адслужылі тут і пярвяцілі па дамах і каб зь імі нічога ня здарылася. І салдаты таксама ставіліся да капитана хутчэй па-чалавечаму, чым па статуте. Таму і прагучала гэта «Іван Панкрантавіч», а не належнае «Таварыш капитан!». Іван Панкрантавіч Насарэнка, капитан, выйшаў пад дождик.

Сержант Норын ведаў, што капитан ня спу амаль усю ноч, і, каб мог, не стаў бы турбаваць яго. Але ж, з другога боку, сам капитан кожны дзень пры разводцах раз за разам пайтараў: «Пры найменшай няштатнай сітуацыі неадкладна выскікаць мяне», — і сержант Норын мусіў выскікаць, бо сітуацыя выглядала няштатнай.

Штатная — гэта калі праз блёкпост ідуць, тудучы, калёны пламістых бэтэрэй, і дэзжурны шараговец Ісмаілаў падымася перад імі шлягбаум; або калі з-за далёкага павароту ўзынікае цывільнае жыгуляні-дахадзяга, па ўхабах дабіраеца да блёкпаста, зынажаючы, як таго патрабуюць знакі, хуткасць да поўнага спынення, чачэнцай абшукваючы, абшукваючы жыгуляні, і дэзжурны зноў-такі падымася шлягбаум. Але калі ў машины едуне жанчыны, то трэба ўжо выскікаць капитана — бо з жанчынамі тут трэба абыходзіцца няштатна. Жанчына на блёкпосце — гэта няштатна. «Дзіўныя парадкі ў гэтых чарнажопых, — разважаў сержант Норын, ужо паклікаўшы капитана і прыглядаючыся да дэзўніны, што набліжалася да блёкпаста. — Но ня тое што вось — нават погляд на жанчыну

можа справакаваць тутэйшых мужчын на мінамётны астрал. А самі пры гэтым ніколі ня пойдуть падчас з жанчынай — ці то з жонкай, ці то з сястрой, ці то з маці — ніколі ня пойдуть побач, а толькі на тры крокі пападрэз. І за адзін стол на сідзун. І ношку ён не паднімусць. А паспрабуй ня тое што абшукваць, а проста зірнуць на катарую — і мужчык калі на кінецца з нажом, то ноччу прывалачэ на гару мінамёт». Не, сержант Норын не разумеў гэтай вайны, не разумеў Пушына, не разумеў чачэнцаў, не разумеў нічога. І разумець не хацеў. І з тым большым падставам гукнú капитана.

Але таго ўжо нічому не дапамагло.

Дэзжувчына абышла варонку, мінела ётконныя блéкі, наваленая вакол шашы, і аказалася не дэзжувчынай, а смаркатым дэзчом, год м якіх трывацца. Ну чатыраңцаць. Але ня болей. Сапардыў смарката. Яна шморгала носам. Капітан і сержант, два варставы блёкпаста, прыглядаліся да

Маня зразумела, што праз такі сон Бог папярэджае яе.

яе з прафэсійнай пільнасьцю, узгадаванай не на занятках па псыхалёгіі. Зразумець, каб застаща ў жывых. На блёкпосце, дзе нават крокусы выскокваюць, як шагіды, зразумець незнáмку, якая набліжаецца, азначала застаща ў жывых або загінуць, пакінць яе ў жывых або забіць.

У куртатай чорнай куртачы, з

мокрымі доўтімі валасамі, дэзжучынка была вельмі прыгожай жывой прыгажосцю дэзци — жывой, але застылай прыгажосцю, якая сіліць і будзе спаща, пакуль яе не разбудзіцца, а пасля прабуджэння можа аказацца і зусім не прыгажосцю.

Спакойная, з мокрым носам, з мокрымі валасамі, дэзжучынка падышла да салдат і працягнула паперку — дакумент.

Хто такая, куды ідзе, чаму адна, без дарослык? — капитан Насарэнка, разгортваючи паперу, гаварыў стрымана, але чамусці ў душы варухнулася хваліванье; чаму? Му таму, што такой прыкладна, як гэтак дэзжучынка, магла бы быць цяпер яго дачка, каб нарадзілася здаровай? З русывімі мокрымі валасамі, рукзачком, вялікімі сівымі вачымі? Чаму капитан успомніў ціфер пра дачку, пра яку ніколі ня думаў? Паперка аказацца даведкай са школы. Пічатка, подпіс — усё ў норме.

— У Тарту-хутар я іду, жыву там, із інтэрнату, із Шыбыні. Атец не смог забраць, машіна сломілася, паэтому іду адна, — дэзжучынка гаварыла па-расейску на вельмі добра, як і большасць дэзци ў Чачні; паводле акцэнту яна відавочна была чачэнкай, але капитана Насарэнку дзвівіла, што яна зь непакрытай галавой, — чачэнкі так ня ходзяць. Дый сцвягласкуючая занадта.

— Нешта я цябе ня бачыў раней.

— Нядыўна мы пераехаі, раней у Рашты жылі.

— Адкрай рукзак.

Дождь узмніцца. Кроплі ўзбуйніліся, сталі ліщечы коса, пакідаючы ў паветры сльяды. «Я бег па касагоры, а за мною гнаўся дождё», — успомінілася раптам шараговец Ісмаілаву; ён любіў японскую літаратуру, а Місіму асабліва. З аўтаматам, які боўтаяўся перад грудзім, у брэзэнтавым



Наталья Бабіна — літаратарка. Народілася ў Заказанцы (Берацьцейшчына). Жыве ў Менску.

І гэта стала фатальнаі памылкай.

Дэзжучынка закінула рукзак за плечы і праішла далей. На сэрэдзіне дарогі, пад навесам, яна прыпынілася і павольна азірунела, паглядзела назад, праства ў очы добруму перад Богам чалавеку капитану Насарэнку. І гэта быў такі погляд, які дарогу адкрыў страшнай госьці; адразу высыпізнула яна з-за рогу. Шараговец Ісмаілаву не прыйшёлі падымыцца перад ёю шлягбаум — уладарнай, яна сама праішла, узникла, віント закруціўшы паветра пад навесам, але адразу зразумелі — гэта пані Съмерць.

І першым грымніу выбух, першым дэзчуючымі мяккімі джакондаўскімі пальчыкі звяло на жывапісе — і першым грымніу выбух, у ледзянім жаху, у ледзянім рогаце Съмерці, у самам значаніе — апошніе — імгненьне, поўнае неўяснослага белага сцягі.

— сержант Норын машонкуюць;

— шараговец Ісмаілав самлеў;

— перад унутраным вокам капитана Насарэнку дэзчуючымі чынамі прабеглі сціснутыя, сканцэнтраваныя да эсэнцыі ўсе сорак гадоў яго жыцця: мокрыя ногі і шырокая Ясьельда, яго дэзінства, шэрыя колкі коўдыры вайскавага вучылішча, Ніна ў шлібной сукні, Нямеччына, ракеты, сіліцы ў доўтіх ангарах, кілемэтры размоў пра транты дома, кілемэтры размоў пра мэблю дома, кілемэтры размоў пра посуд (сервіз «Мадонна»), гарэлка, гарэлка, і вось ён падносіць да парогу інтэрната для разумова непаўнавартых дэзци бэлы скрутак — сваю дачку. А потым — Чачні і блёкпост. І сёньня — філяставе поле крокусаў.

А што бачыла ў гэтае імгненьне незразумелая смарката, якая прывіла Съмерць — невядома.

Так ня стала блёкпаста. Блёкпаста, які стаяў тут так доўга і блякаў зусім ня тое, што разълічвалі яго будаўнікі.

ГOD U ZDYMKAH



Дэзды ў Шэметаве, на Вялейшчыне.

КОЛЛЕКЦІЯ

2. Дыбы, дыбы

Дождь Сынеканьскі дождь. Незадоўга да съмерці Маня Хавэлочка гаварыла мне, глядзічы на залеву за акном: «Дывісь, дывісь — дошч. Дошч на Різово, і тэпло. Аж страшно чогос». Першым памерці самотнай у сваёй старой хате пад высокай хвойяй, Маня перажыла ў ёй три інсульты і таму гаварыла вельмі неразборліва, прыкладна так: «Дыбы, дыбы — до. До на Ріо і тэо... А ао оо», — але я навучылася я разумець. Яна гаварыла, бы бойтала ў роце воду, бы качала там цікія камяні, бы прадзірала ся праз калючыя цёраны. Калі я не разумелі суседкі — хтось з трох суседак, якія засталіся ў трох апошніх хатах пад высокімі хвойямі, — Маня сердзала і плакала, а камяні ўсе роце збіваліся ў не-пад'ёмны камяк. У той раз Маня прыйшла да мене, каб я выцігнула кляшча, што ўпісіў ёй у спіну. Мне гэта не ўдалось. Я палівала яго алеем і асыцярожна выкручвала проход ходу гадзініка, але маленькі, наліты крыўёю калядныя клешчі злобна, намерты сядзеў, уцінушысь у белую Маніну спінку. Урэшце я адварвала яму тулава, але галава яго — трэй рады вострых зубоў і адчайнае жаданне ўтрыманца — так і засталася ў скуры, і я заліла яе зялёнай. Выгніла, мусіць, потым...

Добра, што сёньня выхадны. Ни трэба ўставаць на работу. Няма нічога лепшага за кубак кавы сынеканьскай рэнтцы, нават калі за акном дождик. Добра, што на трэба ехаць, на трэба спынішца, — а то ж Ніна спазненінай не выбачае.

Ніна ўвогуле някепская. Някепская начальнічка, някепскі чалавек. Дагледжаная, жывая, гаварлівая. Яна ўмее абыходзіцца з кліентамі і нас, работнікамі, у прынцыпе, ня крываціць. Плаціць надзірна. Спрытная. У яе, як і ў мене, няма дзяцей; я думала, што і муж яны, аж нідаўна аказаўся, што ёсьць. Раз я забавілася позна вечарам, каб дашыць заказ; Ніна разъбралася ў прыёмнай з паперамі; урэшце я пайшла ў пральную адпрашаць гатовую сукенку, а калі вірнулася, Ніна сварылася з мужам. Я разумела, што мужчына з пустым рукавом, страшнымі шнарамі на твары і на мыльцах — як муж. Мне няёмка было паказвацца ім, але і выходзіць з пакоя я на стала. Стайдзішыся ў куточку за вешалкамі, я чула як ён кръгчай: «Пакуль я грошы з Чачні прысылаў, то быў патрэбен! Ты ж гэтася атэлье на мае грошы адкрыла!» Яна кръгчала: «Я ціб туды не пасылаў! Я не вінавата, што ціб паранілі!» «Гэта дзеля ціб я пайшоў у войска, дзеля грошай для ціб? Гэта ты прымусіла мене аднесці нашу дзядынку ў інтэрнат! Божа, які я быў ёлун! Ну і што, што яна была паралізаваная, ну і што? Гэта ж наша дзіця, і зараз бы яно было са мной». «А ты ведаеш, што такое хадзіць за ідэятам?! Аддзіраць з яго гаўно, мачу выціраць за ім?! Ты ж ўсё роўна гэтага не рабіў бы, служыў бы сабе, гэтага прыйшлося б рабіць мне! Ня дзеля гэтага я нападзілася! І за тобой падзіраць ная буду, не чакай!» — голас Ніны перарваўся, і яна зарыдала. «Проста ты мене ніколі не хахала», — сказаў мужчына з пустым рукавом і на мыльцах. «І ты мене, — усхліп-

Гэта не «Хамас», гэта Съмерць, каб яна здохла

УЗІ ВАЙЛЬ

Колькі хвілін пасля таго, як дзіця нароще, заснула, Мэйр Коэн зняможана паваліўся на канапу ў гасцесці.

— Сыпіц? — запытала Раніт.

— Сыпіц, — адказаў ён.

Вочы міжволі злыпіліся, і тут у дзіверы пазнавані.

Раніт пайшла адчыніць. На пэрэз стагу невысокія чалавек у акульярах, які тримаў у руках вялікую тэчку.

— Мэйл і Аніт Каноэ? — спытаў ён.

Яна няўцімна паглядзела на чалавека. Ен паўтарыў пытанье.

— Мэйр і Раніт Коэн, — няўчнена напіравала яна.

— А-а! — выгукнуў чалавек і

паглядзеў у свае паперы. — От, кампютары! Хіба ж можна ім веврыць?! Я з сацыяльнага страхавання, — ён прасунуў руку для поціску. — Я дэмограф.

— Вельмі прыемна, — павітала я з ім за руку Раніт. — Вы... хто?

— Дэмограф. Я раблю статыстычныя апытананія населеніцтва для сацыяльнага страхавання.

Вы дазволіце пару-тройку пытанняў?

— Мы якраз...

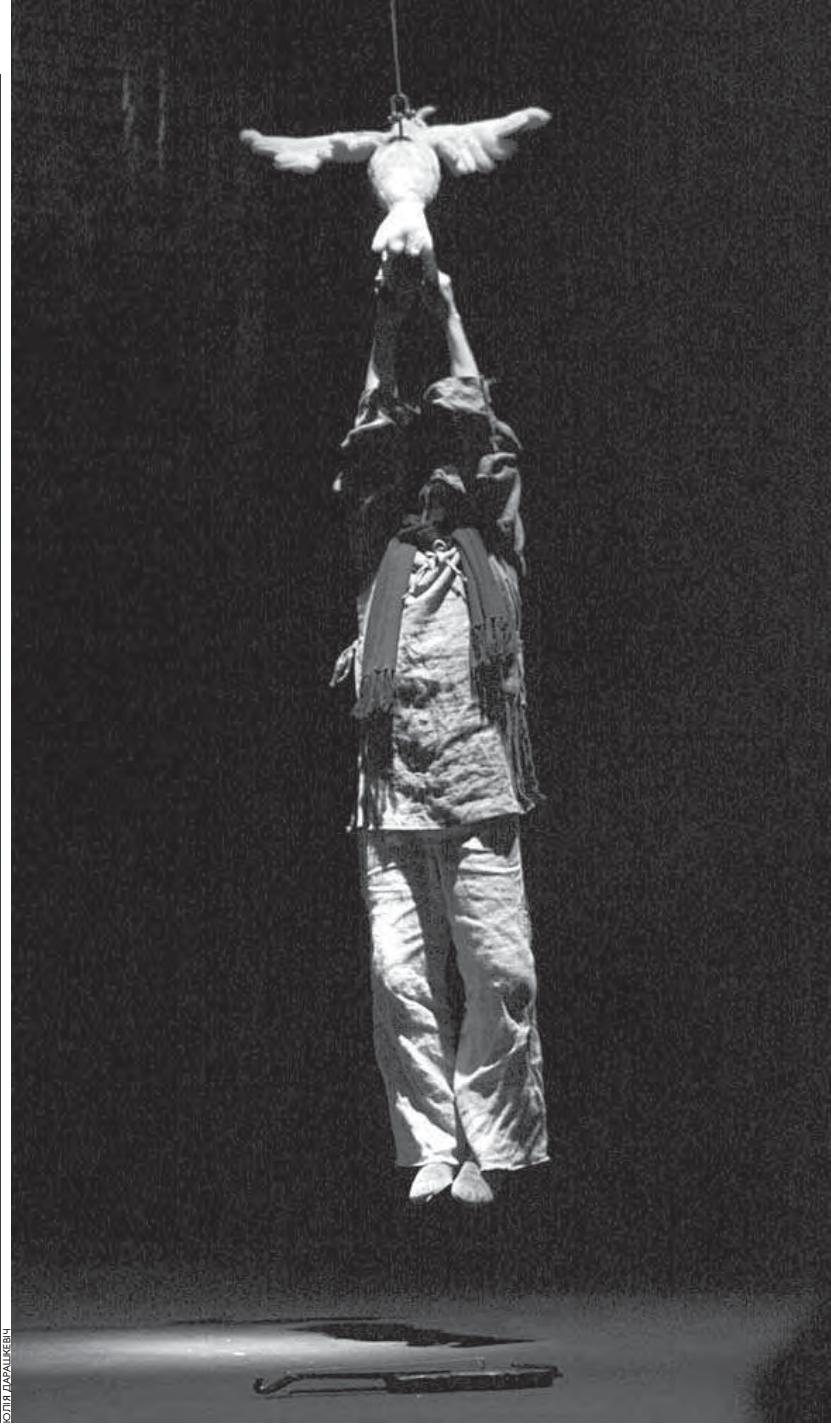
— Мале-енечкіх тыхак пытанняў, — папрасіў дэмограф.

Яна зірнула на мужа, той папіснуў плячыма.

— Выдатна! — сказаў дэмограф і зайшоў у кватэру.

Працяг на старонцы 16.

ГОД У ЗДЫМКАХ



ОЛГА ДАРЧИКЕНЫ

Гэта не «Хамас», гэта Съмерць, каб яна здохла

Працяг са старонкі 15.

Праз паўгадзіны ён усё яшчэ сядзеў у іншай гасцінцы, гартаў паперы, чытаючы пытаны манатонным голасам: «А зараз пяройдзэм да дзязцей».

Ен пічыра ўсыміхнуўся і зіруп на баках.

— Дзеці ёсць?

— Адно. Адна дачка, — адказаў Мэйр.

— Колькі год?

— Паўгодзіку, — вымавіў Мэйр.

— Яшчэ дубт?

— Не, зусім не, яшчэ трошкі і ўсё. «Шэсьць месецоў», — занатаваў у сябе дэмограф.

— Гм, яна, відап, ужо гаворыць?

Бацкі глянуў на яго са зъдзіўленнем.

— Не гаворыць?

— Не гаворыць, — адказала Раніт. — А вы што, ведаеце многа шасцімесечных дзетак, якія гаворяць?

— Я...

Ён зьбінгтэжыўся.

— Я... У мяніне німа дзетак... Я яшчэ малады. Я праста выглядаю старышым. Гэта таму што я ў акупірах. І таму, што я працу ў сацыяльным страхавані.

Мэйр зіруп у столь. Раніт — на свае пантопфі.

— Гэта не завуць?

— Яэль, — адказала Раніт.

— Прыгожае імя.

Ён запісаў.

— Вы так назвалі яе ў гонар госьці з сям'і?

— У гонар Іцхака Рабіна, — адказаў Мэйр. — Яшчэ многа пытаньняў?

— Не, зусім не, — запэўніў аку-ляркі і занатаваў: «У гонар Рабіна».

Мэйр і Раніт пераглянуліся.

— Гэта жарт, — сказала Раніт.

Маладзён запытальна паглядзеў на жанчыну.

— Мой муж жартуе.

— А-а, пачуцьцё гумару. Вельмі важная рош, — кемліва хітні гала-вой дэмограф. Але ж напісанага ня сцёр.

— Прафэсія? — звырнуўся ён да Мэйра.

Мэйр уважліва паглядзеў на дэмографа. Праз некалькі сёкунд

— І колькі, калі не сакрэту, колькі вы зарабляеце ў месец? Усё канфі-дэнцыйна. Ад тысячы да дзясятка, ад дзясятка да чатырох ці больш за чатыры тысячы?

— Я б жадаў зіруп на ваша пасведчаньне, — прамовіў Мэйр.

Дэмограф пакрыў дзясятка, але ж дакумент дастаў. Гэта было афи-цыйнае пасведчаныне супрацоў-ника сацыяльнага страхаванія, на якім стаяў фатаграммак маладзёна і быў пазначана яго пасада — «дэмографічны даследчык».

— Такім чынам? — варніўся да свайго пытаньня маладзён.

— Такім чынам, больш за чатыры тысячы, — адказаў Мэйр. — Значна больш. Мо нават восем.

Мэйр зі цікавынай паглядзеў на дэмографа: «Ці занатуе гэта слуп?»

Ёлун занатаваў.

— Больш за восем тысяч, пры-стонай гроши! — ён выглядаў зак-лапочаным. Мусіць, падумаў на хвіліну аб уласнай перакваліфі-кацы на спэцыялісты на паветры.

— Ага, — пагадзіўся Мэйр. — Але ўлетку німа праца.

— Сапраўды? Чаму?

— Ну, вы ж ведаеце, што такое лета. Німа чым дыхаць — паветра зусім німа.

— А-а, — вымавіў дэмограф і за-натаваў.

Потым звырнуўся да Раніт:

— А ваша прафэсія?

— А я дзяўчына па выкліку, — адказала жанчына.

І, трохі падумаўшы, дадала:

— Бюджэтная арганізацыя. Аблістоўваем афіцыйных асоб з-за мяжы.

Дэмограф пачыраванеў.

— Гэта я тады зарыла СНДам Рока Гадсану, — казала яна з гона-рам.

Ён скідліўся над сваімі паперамі, пішучы безпрынку. Мэйр і Раніт усё гадалі — што ён там піша? Скон-чыўшы, ён спыгтаў:

— Вашы этнічныя карані?

— Мы прышэлцы, — адказала Раніт.

— Гэта хто?

— Прышэлцы з іншай плянэ-ты, — раслумачыў Мэйр.

Гэтым разам малады дэмограф нарэшце паднёў свае вілікі акулы-ры і ўтаропўся ў гаспадароў.

І тут прачнінулася іх маленъкая дачка ды заплакала.

— Дзіяліца засыпала, — сказала Раніт ды паднялася. — Прабачце.

Дэмограф паглядзеў ёй усыль і сказаў:

— Яна корміць малаком?

— Яна сікае на яе, — адказаў Мэйр, — кожныя пінь гадзін. Так вядзенца ў нас не плянізу.

Дэмограф зноўкую пачыраванеў.

Раніт Мэйр адчуў сябе наёмка.

— Пррабачце, — казаў Мэйр, — я таксама мушу пайсыці да дачкі.

Калі ён зайшоў у спальню, то



Узі Вайль (нар. у 1964) — ізраільскі прадзюсэр, журналіст, перакладчык.

ўбачыў Раніт, якіх скілілася над дзіцем. Яе разыўзірала ад смеху.

— Ціха, ціха, — засыкаў Мэйр, — мы перайшлі край. Нават наёмка.

— Ен вар'ят, — прашанціла Раніт, — ён жа вар'ят!

— Ен не вар'ят. Хлопец трохі тормаз, ці што... Добры дурань. Але ж ён скеміў.

— Ты праўнік, пасведчаньне супраўднае?

— Напісаны «Сацыяльнае страхаванне», а хто там яго ведае...

Ён узяў дачку на руку.

І тут у дэверы пазваніў.

— Так позна? — зідзіўшыся Мэйр. Яна пасцінула плячыма.

Ён пайшоў адчыніць. На парозе стаяла Съмерць. Яна не была апра-нута ў чорнае. Яна ня мела касы ў руці. У яе адснічніцы крылы за сыпіаю. І голас яна мела на вельмі кафінскі. Але тое стала Съмерць. У гэтым не было ні найменшага сумніву.

Найболіп уражвалі сіней вочы. Праз гады, калі малады дэмограф паспрабаваў прыгадаць, якія вы-глядада, адзінае, што яму ў дасцца ўспомніць, — сіней вочы. Не хад-дыйны і не жахлівыя, хутчы наадварот: Съмерць мела добрыя, пяшчотныя вочы. Аднак рапчуць.

Мэйр аслуянеў. Дачка на руках. Раніт выйшла са спальні, таксама ўсталі як укананія.

Съмерць паглядзела Мэиру про-ста ў вочы.

— Я? — прашанціла ён.

— Ты.

Ён зінерухомеў.

— Я?!

— Ты.

— Як... як я?

— Парá, — адказала Съмерць.

— Але я малады. У мяніне дачка, паўгодзіку толькі!

— Што, маладыя не паміраюць? — пашківілася Съмерць. — Хад-зэм. У пябе аўтамабільная катастрофа працэ паўгадзіны.

І тут уперад порткта выскочыла Раніт ды ўхапілася за мужа:

— Не! Ты ня можаш так прости ўварвацица пасядзрод... пасядроясця!

Съмерць са зъдзіўленнем паглядзела на Раніт:

— Чаму?

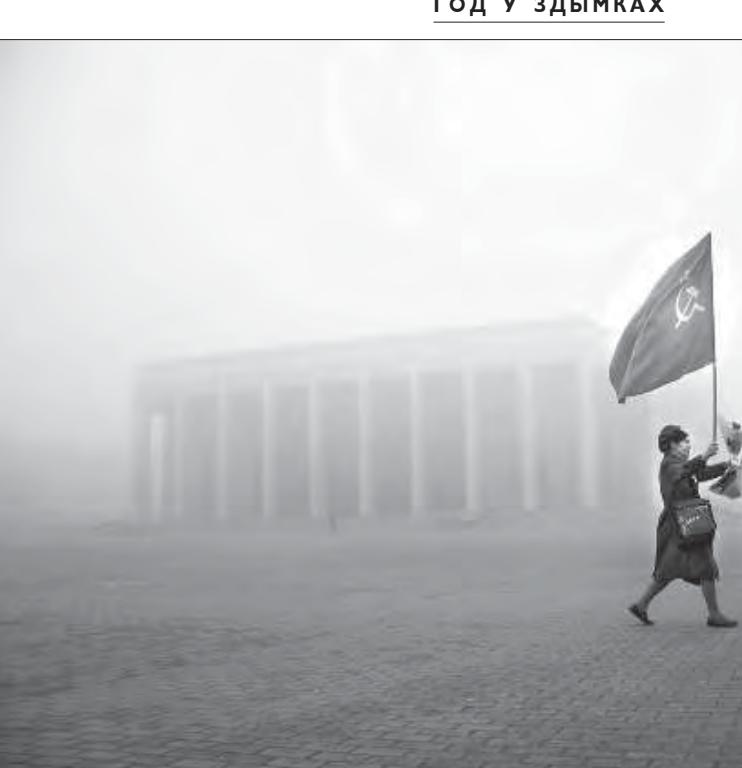
— Але... але за што? — прамар-мытала Раніт. — Што ён зрабіў?

Съмерць тужліва ўсыміхнулася.

— Не! — крікнула Раніт. — Я хачу ведаць за што! Ты ня можаш так прости ўзяць і забраць яго. Ска-жы ходзь за што!

— Ціпер ты хочаш ведаць чаму,

Фото: Узі Вайль



7 лістапада. Камуністка ў тумане.

на сем калядных вечароў

потым захочаць даведацца куды. Годзе! Мы не выдаём сваіх сакротаў.

Мэй адкрыў рот і тут жа яго закрыў. Пасяля гэтага ён павярнуўся да Раніт і працягнуў ёй дзіцу.

Паглядзеў на жонку. І на сваю маленькую дачку. Потым павярнуўся і пайшоў у кірунку неасвятленай лесьвічнай пляцоўкі. Раніт чула, як пакрысе апхое гук ягоных кроаку па сходах.

* * *

Першым выйшаў з аслупненінья малады дэмограф. Ён зачыніў дзіверы і далікатна павёў Раніт у гасцініцу.

— Сядай, — прамовіў ён, — перш-наперш трэба сесцы.

Атарателая, яна зрабіла, як ёй казаў:

— Тое, што здарылася з табою, — гэта быва, — сказаў маладзён, — страшная бядка. Хочаць, я злагатую гарбаты? Мояшч чаго, алькаголю якога?

— У Мэйра ёсьць віскі, — прамовіла Раніт.

І заплакала.

Дэмограф агледзеў пакой, знайшоў сышні бар і наліў трох віскі ў вялікую шклянку. З адсутнім пошыркі Раніт глынула пітво і закашлялася. Паглядзела на дзіцу і прамовіла: «Што ж я маю рабіць? Ях я пракармлю яе? Як я адна дам рады?»

Малады дэмограф ня ведаў, што сказаць.

— Як я... — сълёзы душылі яс, — як я скажу ей, што ў ёе больш няма таты?..

Раніт плакала моцным, але ціхім плачам, доўта-доўта, пакуль у яе ня скончыліся слзы. Потым яна паглядзела на дзяўчынку і сказаў ёй:

— Ціпер мы адны, дочачка. Толькі я і ты.

І тут у дзіверы зноўку пазванілі. Ніхто не скрунёўся з месца. Пасяля трэціга званкі дзіверы расчыніліся самі.

Гэта зноўку была Сымерць.

Яна зашла ў пакой.

Знямельня, яны глядзелі на яе. Сымерць паказала на жанчыну. Ня верачы сваім вачам, Раніт шырока развіла рот.

— Я ведаю, — з тую ў голосе сказала Сымерць. — Час ад часу та-кое здароўца.

— Але што....

— Тэракт. На вуліцы Іон Гіроль выбухнула набітая ўзрышчатаўкамі машина.

Дэмограф ускочыў.

— Хвіліначку! — запратэставаў ён. — Пачакайце, спадарыны! Гэта напэўна памылка. Толькі хвіліну там вы забралі ейнага мужа.

Сымерць стомлена пачыснула плячыма.

— Дык што? — казала яна. — Як яны там пішуць аб гэтым у «Едай ахранот»*: «Маленская Яэль страціла маму ў тэракце празь лічаныя гадзіны пасыла таго, як бацька загінуў у аўтамабільнай катастрофі». Так вось у жыцці. Вы што, учора нарадзіліся!?

— Але я... — калі ласка! — Раніт паглядзела Сымерці ў очы. — Я не могу пакінуць яе адну! Ей толькі шэсьць месяцяў.

Стурбаваная, Сымерць завага-лася.

— Ямагу ўжыць яе разам з намі, — працягнула яна без асаблівага імпузу.

Раніт нічога не адказала.

— Добра, — прамовіла Сымерць.

— Табе пара разыўтацца з дачкою.

Яна пакінула дзіцу на канапу.

Яна пацалавала дачку.

Яна захутала яе ў ружовую шарсцянную коўдру, якая ліжала на канапе. Захутала як сълед, два разы. І павірнулася да выхаду. Сымерць адчыніла ёй дзіверы.

— От гэтых тэракты, — казала сябе пад нос Сымерць, калі, минувшы дэмографа, стала спускацца па сходах, — быццам пралы месец працавала.

* * *

Пасяля таго як дзіверы зачыніліся, малады дэмограф застайўся сам-насам з дзяўчынкай. Па немалым часе ўпершыню зварухнуўся. Глыбока ўздыхнуў. Сеў побач зь ёй на канапе. Дзяўчынка прачнучалася і заплакала.

Дэмограф узяў яе на рукі і засываў:

Як нараджаецца песенька?
Як дзіцяцтва — съпяра...
Потым, потым...
тра-ля-ля-ля-ля...
На памятаю...

Ён перастаў съпяваць.

— Што мне з табою рабіць, малопацька? — зъвярнуўся ён да дзяўчынкі. — Ня ведаю, як гэта скаваць, але з табою здарылася нешта кепскася.

Дзяўчынка перастала плакаць, глынула на дэмографа і ўсымхнулася.

— Слухай, — сказаў ён і пачаў папраціцца зь ёй маленькімі ручкамі, — гэта... паслухай, табе прыйдзенца гадавацца бяз мамы і таты.

Дробны съмяшок зъявеў зь ейных вусаў.

— І каб гэта не сапсавала табе ўсё жыцьце. Ты ня думай, што жыцьце — гэта кепска. Но жыцьце — гэта падоб'на. Сапраўды падоб'на. Але сяды-тады здараоцца речы, якія нельга... якія цяжка... я маю на ўзведе...

Ён уздыхнуў. Дзяўчынка паглядзела на яго широка расплющанымі вачымі.

— Але гэта ня значыць, што жыцьце не падоб'нае, — працягнуў ён.

У куточку яе вуснаў зъявіўся маленьki пурочак съліны. Дзяўчынка ўсымхнулася.

«Я думаю, што яны вадзілі мене занос, — сказаў ён сабе. — Усё нахлусілі. Пра імя таксама. Дзяўчынку, мусіць, завуць зусім не Яэль».

І, як гэта ня раз здаралася раней, дзяўчынка заплакала.

— Ціха, ціха, ях плач, — пачаў ён. — Я тутака. Слухай, я ня вельмі цімлю ў дзетках. У мяне іх ніколі не было. Але я буду стараца. Я цібне не пакіну.

Ён пачаў гушкаць яс і пяшчотна засываў.

Люлі-люлі-люлі,
Прыляпелі гулі...

І ў дзіверы зноўку пазванілі.

Сымерць зашла ў кватэру няўпісненым крокам.

— Быў яшчэ адзін тэракт, — вы-бачлівым тонам паведаміла яна.

Яна хітнула ў бок дзяўчынкі. Дэмограф ускочыў.

— Каб ты здохна! — закрычаў ён. — Шкыннізехай, падла!

Сымерць паставіла памулавіася.

Потым узмыла вочы ўторы.

— Ну добра, — сказала, — хай сабе.

Разъвярнулася і сышла.

Ня верачы сабе, малады дэмограф паклаў дзяўчынку на канапу, пахітаў галавою і сказаў:

— Ах ты, поскудъ паганая!

Пераклад з габройскага
Паўла Касцюковіча

ГОД У ЗДЫМКАХ



Травень. Моладзь пратэстуе супраць перайменавання праспекту Скарыны.



Жнівень. Зянон выдаў сваю пазму «Вялікае Княства». На фота: Зянон Пазырк у нью-йрскім метру.

«Невядома калі... усё міма...»
3 SMS-паведамленні, дасланага мне
татам з-пад Гамбургу

Фурманка святога Міколы

НАТАЛКА ХАРЫТАНЮК

Так павялося, яшчэ з часоў майго пра-пра-прадзіду (а хочаца напісаць: ледзь не спрадвеку), што ўсю нашу раздзіну называлі фурманамі, фурманавымі дзесяцьмі ды ўнукамі. А вісім вініх той самы перапрашаю, архетып дарогі. Разварушаны мерным рыпеннем кола ў адных з маіх далёкіх прадкаў, ён так і прачынаеца з пакаленія ў пакаленіне ў кожным нашчадку, зноў і зноў выпраўляючы «фурманавых дзяцей» гэць за цёллае хаты, у дойгіті шляхі — штосыці везы, шукаць, ратаваць, вяртаць...

Нават цяпер, калі я пішу гэтыя радкі, я ў дарозе — еду разам з братам на свята ў нашу вёску. Мернага рыпення колаў я (і дзякую Богу!) ня чую, але ж бачу, як бяжыць дарога, забіраючы з сабою мітусьлівасць, чаканыс, час, а нам наўзаем аддаючы съветлыя гai, сажалкі, бус-

Сямейныя ўспаміны
пра сустречу
са святым Міколам
на дарозе між
Берасцем і Высокім
узвімку 1941 году.

лоў, што зьбірающа ў вырай, чорныя-чорныя зграі варон ія могілак (яшчэ не кумкачоў, але...), пераезд цераз рэчку Лясная, а далей — і цераз тоненкія пашаркі-ручайнікі быў Лютай, цёмныя бары, пасты, зноў съветлья сасновыя гai ды яшчэ раз блюю... І мы ўсё гэта стомленна-млява праяжджаєм, не съпяшаючысі лавіць, съмела пакіданочы ў дарозе, у часе (па-за часам?), бо ведаєм, што гэты куточак-калідор, гэтае Вялікае Міжрэчча жыве іншым дыханьнем, іншым рytмам... Яго ўжо і так ловіць, хто едзе па крыху прыхаваных дарогах на поўнач ад Берасця.

Мой тата, як і яшчэ двое ягоных братоў і чацвёрта пляменнікаў — фурман, цi, напроту, дальнаходжчыкі. Натуральны занятак для тых, хто жыве ля мяжы. А тым болей для майго таты, якому яшчэ ў п'яць год да сылёз карцеля сесыі за руль. Мара спраўдзілася — і цяпер дзівэе траціны свайго жыцця ён праводзіць у дарозе (а можа, і ўсе тры траціны, калі

дарогу разумець мэтафарычна), дзе і спасціц (хоч і сам таго ня ведае) філезофію Кола. Тата нікуды не съпяшаецца. Ніколі. Досвед? Спадчына? Ня ведаю і спытаць цяпер не могу: ён ўсё яшчэ ў дарозе — съвідруе ўсходнюю шляху?

Мой дзед таксама быў фурманам. Усё, што засталось на ўспамінах раздзіны пра герайчнае мінулае дзеда, дык гэта гісторыя пра тое, як ён ратаваў жыдоў на сваёй фурманцы падчас вайны. Ды яшчэ нейкія цымняныя ўспаміны пра сустречу са святым Міколам. Найцікавейшая частка сямейнай сагі, якая на жаль, не прыйшла бабулінай цэнзуры.

Як бачыце ўжо з самага пачатку, уважніе мячо кроў сапраўдных сарматоў. Хочаца верыць, што ўсім ранейшымі прашчурамі, якія садзіліся на кані цi ў фурманку, кіравала тая ж шляхетная таемніца Кола і спагадліве адважнае сэрца. Хочаца, але адна вонкавая дэталь замінае — карыя вочы. Скуль яны малгі ўзіцца ў Міжрэччы, калькісцы чыстых крэйні і гензітычна закладаваны съветліні? Ня ўжо са стэпаў? Ня ўжо іх прынеслы сюда тыя, што, руйнуючу ўсё на сваім шляху, рэзалі палілі, ірваліся на заход, танталі, съвісталі, гелгаталі... і прыпынілі сваіх коней толькі ў завогольні вялікага калідору... уражаных?

Упершыню замест пустечы й бязьмежнасці — пушчы, пушчы, пушчы. І іх акаляюць пяць речак: Буг, Лясная, Лютая, Пульва ды Мухавец... І тады весь імпэт, уся націяцельсць руху выпадаліся ў гэтыя

рэчкі, а рэчкі цярпліва прымалі ўсё, ахутвалі жывою водай.

А можа, усё гэта дарма — можа, не было ніякага стэпу, праста мае продкі чумакамі хадзілі ў Крым па соль, спыняліся там на дойгі час, а адтоль везьлі з сабою ня толькі соль, а яшчэ паўднёвую цемнавокую жарсыць?.. Ня ведаю. Але рэч зусім ня ўтмі.

Галубоңе тое, што мерны рух, бясконція шляхі, роўныя спакойныя рэчкі, якімі набрываюць ўсё мы, вучаньш па-свойму глядзеца на жыццё ўсімі сэрцем. Як на дарогу. Я на вяртаньне...

Але пры чым тут фурманка святога Мікола, спытаеце вы: Чэвэрцы дарогі ўжо амаль пройдзена (напісаны цi прачытана), а я нічога яшчэ расказаць пра ту ю фурманку не пасыплю. Час пачынаць. І вось так, пасыядоўна, ад разважаньня пра смерць і час я пераходжу да свайгі гісторыі, гісторыі таксама пра час, пра майго дзеда ды пра святуга Міколу. Цi будзе ў ёй фурманка, вырашайце самі.

* * *

Старому дзеду Міколу вельмі цяжка размоляць. Часам ён можа нешта папрасіць шэлтам, але часеци з горла вырываеца толькі няцікавы хрып. У яго рак.

У апошні месяц перад апрацоўняй яму нібыта робіцца лепш: здаецца, голас зноў вяртаецца да старога. Голас слабы, ды ўсё ж дзед можа расказаць родным саме галоўнае — тое, што вярэдзіць душу. Але хатнія цяпер толькі засмучаны ківаюць на ягоныя слова. Ці то стамліся слухаць дзедаву гісторыю пра Юрка і старую фурманку. Ці то баяцца верыць, што старавіць розум...

Альбо, як баба Тэклі, чуюць ў ягоных словамі нешта вусцішнае...

А дзед штранкун ўгледаеца ў мост над Мухаўцем. Ён бачыць, як на мост падымаецца Юрко — малады белы-белы конь, якога гадоў шэсьцідзесяці таму ён сам і даглядаў... Штранкун Юрко цягне старую фурманку на мост, а на той фурманцы сядзіць чалавек з дойгімі белымі вусамі. На ім цёмная апранаха... Так нам апісвае яго дзядуля, хача мы нічога і нікога на тым мосьці не бачылі.

Далей дзедава гісторыя-трызыненне пераходзіць у самы сапраўдны апокрыф: ён пазнае ў тым, хто кіруе лейцамі, святуга Міколу і дужа яму радуецца. «Хутка, яшчэ да маіх імянінаў, — кажа дзядуля, — ён даедзе да нашага двара, каб...» Вось так, квольм дзедавым голасам, уводзіцца ў мае ўспаміны таемнічая гісторыя пра фурманку святуга Міколы, але адразу ж яна ў абрываеца: «Ня з'ялі Бога, Мікола, — стомлена штораз перарабіла яго нагружана бабуля. — Не чапай святуга... Хай сабе едзе...»

Пішу гэта і паглядаю час ад часу на ікону святуга Міколы. Ікона заўжды — з того часу, як я сама сябе памятаю, — віслала ў нашай машыне. Можа, хтосьці і ўбачыць у выразе твару святуга суворасць, але ж для нас з братам (як і для ўсіх наших дзядзькоў і ѡтак, бабуль і дзядуль — для ўсіх, каго я пытала) ён быў і застанецца добрым сівабародым



Наталка Харытанюк — студэнтка.
Жыве ў Берасці.

ГОД У ЗДЫМКАХ



Лістапад. Адкрыццё трох новых станцыяў мэтро.

Андрэй Каневіч

на сем калядных вечароў

дзядулем, самым доўгачаканым, які немінуча штогод прыносіць Мікалайчыкі дзевятыццатага сьнежня.

Летась перад апэрацый дзядуля таксама чакаў Мікалайчык. Але ўжо паішаму, так, як чакаюць апошній, разыўтальнай сустречы...

«Не чапай сывято... Хайдабе езде...» На гэта дзед пакрэхтавае нешта, нібы пакрыўданы, хуташца ў зімовую куртку ды, шаркаочы па замерзлых прыступках, выхадзіць на двор. Ён любіў, яшчэ задровым, сядзяць на ўлончыку ли пад'езду і слухаць рыпенне трапейбусаў, што дносілася з Маскоўскай. А цяпер, калі мосіна захвараў, ён гэтым «ратуеца»: у рыпенны дзед адчувае і мернасьць, да якой прызыўчайца за такое доўгас фурманускае жыццё, і рух, якога так браuke хворам.

Чым бліжэй падыхдзіць час апэрацыі, тым часцей на сваіх шпацірах ён збочвае да набярэжнай. Адтуль, ля помніка Шаўчэнку, ён сіліца нешта разглядзеца на мосьце. Ды марна. Часам ён набліжаецца да самай рэчкі. І тады ў яго пачынае балец галава, падымаеща

цік. Жокін свой дзень да хваробы ён пачынаў песьні... «Рэчанька» стала яму малітвай. Яму было блага — ён шукаў у ёй паратунку... Цяпер, увесі сасмыглы па гуках, ён зноў хочае засыпаваць і ні можа. За гэтых два гады, калі ён мусіў з большага маўчаць ды часам размаўляць нейкім невыразным клякатацьнем-шпам, ён забыў мэлёдью. Дзед сіліца прасыпаваць яе хана б у думках, хана б першы радкі, ды нічога не выходзіць.

Цяпер разумею, як гэта страшна — на месце голасу. Ня выкакаш, ня выкірчиш, ня высыпсаеш ані болю, ані крыўды. Кажуць, што быкам перад карыдаю выразаюць галасавыя звязкі, каб давесці іх амал да шаленства. І тады застаецца толькі бег, скакоч, шум ветру, адчайны рывок на волю... А калі разам з голасам чэйзне «бег?» Калі сыходзіць Юрко, спыняючыя колы фурманкі? Старасьць, хвароба, за што чапляцца?

Вольнаму воля — найвілікшае шчасльце... Нават вечер не дагоніць каня...

На думку старой бабы Тэклі, дзед марненуў з кожным днём. Спачатку было трывезненне пра фурманку, а пазней зявілася яшчэ адна проблема — сіні фільмастэр. Тата прывёз яго з Німеччыны, для мяне ў школу. Стары ж, амаль гістэрычна, не дае нікому карысташа фільмастрам, хавае дзесці ў сваіх кішэннях ды ўсё перајавае, што лінія, якую ён выводзіць, з кожным днём робіцца танчэйшай.

Ён ведае, што хутка яго пакладуць у шпіталь, каб падрыхтаваць да апэрацыі, і вельмі непакоіцца спачатку, што сын зъехаў у камандзіроўку, аж у Німеччыну, пад самы Гамбург. Яшто, дык і вірніца можа не паспець. А сын, таксама Мікола, і таксама фурман-дальнабойщик, мусіў прыхеаха... покуль ні знікла фарба канчатковая. Мусіў паспесьці да імянінаў, на чаканія Мікалайчыкі...

У апошні дзень, перад тым як ехаць у шпіталь, дзед адчувае, што ён вось-вось зловіць мэлёдью. Ён сядзе на ўлончык пад помнікам і на маленкім аркушыку аўтаматычна выводзіць ледзьве бачныя лініі блякли-сінім фільмастрам. Выходзяць колы, лейцы... Юрко, фурманка. І вось ён ужо чуе...

Можа, падасца дзіўным, што я вось так прости выкладаю тут дзедавы думкі. Скуль жа мне іх ведаць?.. Гэта ж не мая, а ягонас дарога... Ня можа ўнучка паглыбіцца ў пачуцьці старога перад съмершчо.

Але ж я ўжо пісала пра сімейны архетып дарогі, які адкрываў пад новым вуглом карціну жыцця і съмерці. Тут спраўа даходзіць да іншага адчуваюння часу і прасторы... Такое пераходзіць ад дзеда да таты, ад таты да мяне — не праз сло-

вы, канечне, а праз мернае рыпенне тых жа колаў. Ніколі не застасеся ў цеплай хаце, але аднойчы выпраўляеся ў дарогу і ўсё жыццё вяртасяся дадому... Галоўнае — зрабіц гэта прыгожа...

У дзядулі, я быў пзўна, быў густ... I вяртася дадому ён мусіў гэтак жа выкшталцона, як і ехаў ўсё сваё жыццё. Прывожа. З канем — дык з самым жывавым, белым Юрком. Апакрыфіна — дык толькі з сямейным заступнікам сывятым Міколам, добрым дядзькам з сівымі вусамі, які ніколі не забываўся прыносіць Мікалайчыкі.

Дык вось, у той свой апошні дзень дзядуля, вядома, чуе, як рыпяць колы. Як Юрко цоке капытамі па замерзлай лясной дарозе на Лышчыцы...

...На свае імяніны ён перавозіць жыдку праз мяжу, у старой фурманцы пад рэзьбэм ды ўгнасніем. Iх сем' і разрэзлі — бацькоў адправілі пад Берасцце, а дзяцей пакінулі ў лягеры пад Высокім. Надта шкада іх было, і ён, фурман з Уладчыцаў, бэрэцца іх везьці... Ён толькі сабраўся выварочацца з лясной дарогі ў поле, як нехта ззаду шэптам загадвае яму спыніцца. Дзед ледзьве пасыпавае пасытнук з лейци, каб у час спыніцца каня: з-за кустоў відаць, як нямецкая машина праехала па шашы над самым полем.

...Жыды ўсё яшчэ сядзелі ў сваіх сховішчах. Гэта не яны папярэзлі. Здаецца, гэта мог быць толькі заступнікі Мікола, гэта і быў ягоны Мікалайчык на тыя імяніны. За таго часу дзед заўжды з сабою на дарогу бірэ ікону сывято...

Або ён, у той свой апошні вечар, чуе, як Юрко вязе яго па дарозе на Выстыкі, да брата, а малы сын Мікола, зарумзаны, плачла кала хаты, што яго з сабою зноў (нават на Міколу!) не ўзялі ў падарожжа... Пакінулі даглядаць інэнду-Хрыстынку... А яму абрызда. Ён ужо адчуваў подых вольнага ветру... Яму сувярబела паехаць, і нават у маленкіх вочках сывяціцца адбітак кола...

Фурманы-фурманы, малыя ды вялікія, кала ў вас ніхто не забірэ — ні час, ні адлегласць. Яны ж самі і хаваны ў коле...

Само жыццё віша, як кола, — коціца ад Міколы да Міколы. Нікуды не съпяшанца, бо вы па-за часам...

Можа, таяніца Кола і дапамагала змардаванаму хваробай дзеду перад вяртаннем...

* * *

На наступны дзень, дзвятніццатага сьнежня, апэрацыю дзеду так і насталі рабіц. У яго пачаліся мэтастазы...

Яго адvezылі дадому, дзе было неяк съветла і ціха-ціха. Толькі зредку мэрна выпіралі трапайбусы.

Ён памірай? Не, калі ласка, не ўжывайце гэтага жахлівага слова. Тут, у Мікаліччы, яно нічога ні значыць... Што Вы, ён проста прывожа вяртаеща. Сэрца спінілася, як кажуць дактары, яшчэ ранкам, у шпітale... Ды мусіла ж яшчэ быць фурманка, «Рэчанька» і съвяты Мікола...

Каб завяршыць ягонае падарожжа, мне застаецца дамаліваць толькі некалькі апошніх рысаў. I я не могу ні спраўдзіць гэта хабіціні на панеры: ён мусіць, хади б у гэтым тэксце, дажыць свае апошнім імянінам, сустэрэцца сваю фурманку, покуль не зачынілася брама за сывятым Міколам, які перавозіць усіх дадому...

Што ж яму застаецца зрабіц? Што б ён зрабіў?

Ён праверыў бы флямастэр — правёў лінію па тым жа аркушыку, дзе ўжо на маліваў фурманку. Лініі амаль не было б відаць.

«Падарунак ад сывятона на імяніны — яшчэ адзін дзень. Каб я пасып'е ўбачыць съні...» Не-не-не! Памыліцеся — ён такога б ніколі не сказаў (дый гаварыць ён ужо ня мог). «Пасып'еў?» Ён ніколі не турбаваўся пра час — гэта съмешна... Што ты можаць пасыпець, калі ты па-за часам. Калі ты, твае прядкі і твае нащадкі заўжды ў дарозе.

Дзед бы той апошні вечар не марнаваў на такія думкі. Яму бы захадзелася прыісці, зноў да mostu, з якога ён так доўга ўжо чакаў свайго Юрка. Ужо б съцымнела, пад ліхтарній над Мухаўцом стаяў бы белы конь і фурманка, а з фурманкі яму памахаў бы съвяты Мікола, добры дядзька з доўгім белым вусамі.

Надышоў бы час разыўтвацца. З сънам? Але сына ў той вечар не было б по баць. Ён быў яшчэ ў дарозе (тады ён, мой

тата, і даслаў мне бездапаможнае SMS з-пад Гамбургу: «Невядома калі... усё міма...»).

Ды дзед усё роўна адчуваў бы яго побач. Што для яго цяпер (тады...) час і адлегласць? Фурманы вучыца па-іншаму адчуваць іх... Дарога, рух, рэчка... Ты ў час амаль не застасеся — усё прыягае паўзіць цябе. Усё міма... і невядома, ніколі не вядома, калі ж ты нарашце будзеш дома. Зрэшты, ты ж ніколі ня-дома і не бываш. Ты заўжды ў дарозе... У дарозе дадому.

Я б чакала іх абодвух — двух Мікалаяў, глядзела б на мост цераз вакно, ды — хто яго ведае адкупіць — зьявілася б мэлёдъя... Усю гэту непатрэбную цішыню, нацяцьціца вадычынага месца я б засыпавала.

Мо тоак і лепей. Дзеду толькі падасца, што нехта побач съпявае «Рэчаньку»... Трэба будзе ісці, прывітаць нарашце Ўярка й сывято Міколу, які на сваі фурманы адвяže дзеда дадому. Дзвятніццатага сьнежня Мікола заўжды робіц цуд...

І больш нікто ня ўбачыць гэтага. Толькі я. Я зълётку штурхану дзеда ў левае плячо, як гэта ўжо шмат год (стагодзьдзе? стагодзьдзе?) рабілі ў нашай сям'і — спрасалі ўсё цяжкое ю начыстае з левага плечука таго, хто адпраўляўся ў дарогу... І з акна я буду бачыць тое ж, што і ўсе астатнія, — ту ю ж халодную речку, ту ю ж засынажаную шэрую набярэжную, чуць тое ж рыпенне трапейбусаў... Усё тое ж, толькі яшчэ й фурманку, якую цигне ўздоўж рэчкі белы конь... Пакрыху ад'яждае, рыпяць старыя колы... Дзядулі нібы сам увесі распусціцца ў гэтым мертвым гуку, у гэтым руху. Я заплюшу вочы, і ў зрэнках ўсё яшчэ будзе крущица то кола.

Я буду ведаць, што і да мяне прыедзе фурманка. Калі-небудзь Абавязкова. Але перад гэтым далёкім Мікалайчыкам будуть яшчэ ляжыць дарогі. Дарогі, па якіх я ўжо другую гадзіну еду разам з братам... Ды гэта ўжо іншая гісторыя.

Не забягайма наперад. А покуль адчынів форктук і паслухаем, як съвішча вечер.

Кожнае доўгае падарожжа пачынаецца з вольнага ветру...

ГОД У ЗДЫМКАХ



Сынежан. Адлічаная з БДЭУ актыўістка студэнцкага руху Таціана Хома. Раней, у траўні жодзінскія школьнікі й студэнты галадалі ў знак пратэсту супраць выключэнняў па палітычных матывах. Год адзначыўся галадоўкамі. Ваўкавыскі прадпрымальнік Мікалай Адгутовіч да сёньня трымае галадоўку ў турме. Ягона становішча пагоршыўся так, што з Горадні яго перавезлі ў менскі турэмны шпіталь.



з аповедаў ля канфэдэрацкага вогнішча

Воўчая харугва, альбо ТЭП-ТЭП-ТЭП!

АРКАДЗЬ ЛІЦЬВІН

Якое гэта дабрадзеяства Божае — вогнішча! І апончыа во — сухая, і сам... А было ж — абаіх ходзь выкручай! Нездарма продак мой Мікола казаў, што з пысталетам і крэсіві не патрэбнае. У момант распаліл. Зіншага боку Міколу ўзгадаўшы, як на тое глянуц! Раскаўшы сваім часам цяпельца, можа, і ня меў бы тых клопатаў, але ж полымет здрадзіўшыся, і у палон да маскалеў было недалёка.

А што ты, сыне-браце, узіраесья ў мене як на подмазку? Цікава табе? А няма таго разумення, што чалавек у гадах, горла яму пашэрхла, у плећы съцодзена і да гарачкі близка? Біскажа, пэўна ж, не парожняя?.. Ну во! Зусім іначай съвет глядзіца і зоркі буйнейшыя, і дым у вочы ні лезе: належыць і ад мене ўздычаць... Ай, які прыспачак прападае! Сama рэчу царпа ў гліне запякаць. Але ж няма ні аднаго іншаго, дый гіну яшчэ шукань давялося б...

Дык было так. Бліжэй Менску, а там ня так саксонцы, як маскалі дапякаў, мелася харугвачка памяняць дысьлапкаю. Занадта іх абліжкі. Мелі, значыць, напы абоўз на тры вазы. Стаялі ў добрым месцы: узлесак сухога бору, побач палінка, якраз на выпас, але трэба съходзіць. Каб зручней праслыпіць, камэндант вырасціў у суседнім маёнтку маскалеў панерабіц. Мікола казаў — «верота расчыніць».

Выбралася таварыства, а Міколу, дзеля рэны ў сядзібі непрыдзатнага, пры абоўзе па-кінул: ведалі — і адзін управніца. А сирод усілякага вайсковага майна ды прыладзідзя мелі на вазах: некалькі барылак гэрэлкі. На рознаве ўжывалася, але заўжды пад наглядам гаспадарчага. Быў ён дбайні і непітучы, ды ад прёунага ўжо часу, варніўшыся з сутычкі, начаў зауважаць у барылках чон патурбаваны. І гарэлкі менела (на кожную барылку была ў яго заведзенка на кіечку адмысловы зарэз рабіць). І хітня мог даўменца, як гэта здарыцца, ба вартаўцы цвяроўцы і духу ў вуснах ня мае. Вырапішы, што прыдэрманоць — хлопцы і нехта мімаходзь ласуецца. Так справа і не праіснілася, аж пакуль мой продак пры абоўзе не застаўся самотным вартайником.



Аркадзь Ліцьвін — пісьменнік.
Жыве ў Гродне.

Вартаваць давялося доўга: дзень, ночь і яшчэ дзень, бо таварыства пасыля сутычкі мусіла паражаны па дварах уладкоўцаў. Але ўсе, богу дзякаваць, жывыя засталіся, толькі вось з вартаньнем у табар прыпазыліся.

Ды, варніўшыся, табару на старым месцы не знайшлі і пушкалі яшчэ дзень. А дарогай давялося па лесе коней зыбранца, у табары пакінутых, гаспадарчых, бадзіліся яны па лесе без ладу і нагляду. Але настрыг ва ўсіх добры, бо ворага патурбавалі, увагу ягону ў патробны бок скіраваўшы, і мелі шлях адыходу надзеіны і зручны. Ну, пакуль дзень, то і справы, а вечарам, звычаем, ля вогнішча. Хто шабло вострыць, хто вонратку, у сечы распоратую, запівае, хто праста ляжыць на гуныцы ды ў цёмнае неба ўзіраеща, пра пакінуты дом думоючы, каб съязлом вачы не пісаць. Пасыля такой прыгоды хацелася таварыству адзначыць перамогу. Здабычу мелі — чару вязнівону, срэбнюю, выключнай прыгажосці. Змагніцкіх склоў да маскалеў трапіла, няйнайчай. Вось толькі гарэлкі ў табары засталося мениць, чым у туго чару за адзін раз лезе. Тут і прыпыла пара Міколу расказаць усе па парадку.

Пачаў ён ад улюблёнай прымаўкі:

— Я табе ку, пане-браце, прыгода нязывілай! Ліжу гэта я юсь гэтак жа тым вечарам, ужо зъмяркаеца, і рангам чую: «Тэп! Тэп! Тэп!» Падніж галаву: божа мілы, ідзе з гушчару вайчыдла, з добрую пілупшку, ня менишы. Аднаму дык даў бы рады, але ж за ім яшчэ вочы съвеццацца! Ну, я з ваза па галіну ўхапіць ды на клён. Там не дастануць. Коні спудзіліся, заржалі ды ў галон. Слабейшага гайна, дагнаўшы, на маіх вачах зарозала. Але слухайце, што дзяй. Ідзе, я табе ку, той першы да ваза: прыкладзіць. Чоп з барылкі зубамі выцягвае і смокчка. Да так, падла, смокчка, што па лесе рохам аддаецца! Напіуся, аблізуся. Языкі з пайарышына, ня меней, іклы ў пашы, які палайц. Аблізуся, хвастом варухнуў і адступіўся. Рыкніў па-свойму, то настуны тут жа. І так адзін за адзін: на смокчка, хвастом варухне, задаволены, і адыходзіц. І рангам, я табе ку, той першы задзірае галаву і кажа: «Злазь, Мікола! Я ж ведаю, што і табе хочацца. А пагрэбусе нашым таварыствам, то мы цыя разам з тым жаробыкам на закусь пусцым. Акурат на ўсіх пакаштаваць хопіц». Хіжакі тым часам сапраўды за канінку ўзяліся. Я ў адказ: «Не дастанец!» Але і на гэта шэры мелі сваё: «Не пагодзісься — горш будзе: зачаруем на ваўкалака і будзеш з намі бе-гаць!»

Спужаўся Мікола: што зь несъмротнай душою стане? Які там чысьцец — праста ў апраметну на вечныя пакуты! А хто паруныца, што гэтыя мачыморды не вайчалакі? А ваўкам найперш шло, каб другую барылку зручней паклаць ды першую кірху нахільці. Ваўчынай жа лапе гэта няз-



ручна, ці нязлапна, калі дакладней казаць. Пакліяўся воўк, што не зачэпляць, калі паслужыць па-лодзку, і мусіў паверыць Мікола.

Зылез, я табе ку, праста ў зграю. Дрэжу так, што нагавіцы ледзь на пузе тримаюцца. Гэта ж табе не з чалавекам, зброю ў руце маючы, а з цёмнай сілай дачыпненне! Крых на сібе кладу ды іду да барылак як на драўляных нагах. Зылі, што засталося зь першай у вядзеніці. Для анімушы сам прыкладаўся раз, другі, трэці, ад страху не да лічбаў было. Нібы палягчала. Ну і пайшло сваім парадкам. А як другую высмакталі, то пасел наўкруга ды як заніпоць! Бывае, вишмысьлю, што і воўк сильвяе. А што я, пытгаеш? З ваўкам жыть, то, як жа-куль... Асабіўка калі побач той здараўленыкі заводзіць ды мене падахвочвае. У нейкі момант жудасць ды мене падахвочвае. Нібы лапы ў мене памякчэлі, і хвост заварушиўся. Памацдзі неўбіркмет, супакоўся: чакакайце, думаю, будзе і на крапівні мароз! Пасыявалі мы гэтак колкі часу і зноў прыкладліся. Мне дык пічога, бо страху стрымай. А той ды гэты зь блеседнікаў, бачу, ужо і на лапах ні ўстоть, і лабэцина иму цікжая, да зямлі цытне. Паразбрэліся хто дзэ, пададзіл: ведама ж, дя г'янай галавы ўсходы робуна, а нагам — адны ямы. Хутка золак, а ваўкі мae сильнік як салому прадзішь, затос ад поля барабаны грукочукі і каманды даліяць: полк маскалеў звязаўся і з поўным складзе біваком расташоўваецца. А каб вас зямля не насыла!

Гэта ж як разъезды двары рабаваны разашлюць, то і на канфэдэрацкі абоз немнучы на тратрояць. А што аднаму ды бяз кінёй? І рангам дапетрый ды забыўся і на рану сваю! Кінуўся да ваўкоў, давай іх за лапы падцягваць ды ўкладаць між аглабель. Уходаўся добра, але пярэдъю на браў. Па дзве ў хамут, дуга па-чатвёртых ды ў аглоблі. Гужы накінуй, супоні зацягнуў — гатова! Не патруць свае хібы за адзін раз.

У прог воз, другі... Трэці так пайшоў, нібы век ваўкамі павозіў. А далей, балазе кірніца пад бокам, падхапні вёдры ды давай зъвіргуту вадою ў прытомнасць прыводзіць. Пачалі ачомвацца, на лапы ўстаўваць. А як адчул, што якім становішчы апнуліся, то я ўзрадаваліся, завылі шэрыя ў роспачы, а куды дзенесяць: даўся запрагчы — дасця і паганяць! І суседа ў злосці не ўтрызен — так увязні!

Пасыля ўсяго ўчарашняга ваўкам не вазы цягніц, а кілішак ды чаго кіслага. Мікола гэтым пакарыстаўся. Накруціў на тычку анучу, квачык у вядзеніцы з гарэлкай вымачыў ды правеў па пысах. Абліжаючыца, чакаюць. «А на дачаканье запрацаўца трэба!» — каза Мікола да вядзеніц і квачыкам выступае супераду.

Ваўку абрэць не пакладзец, то і лейдамі не пакриеў. Як там чеуцца, на лейдзах і конь разумны, але ж і тут неяк управніца трэба. Завурчлі ваўчыдлы, заскавыталі ды рушылі за пахак анчукай на спадзяніны — вабіць іх тай па них горш ад кірні. Першы воз заскрыпеў, за ім другі, пастронкам уяніны, а там і трэці. А з кожнага пярэдняга квачык на тычку вытыркаеца. Проста перед пысамі, а на ўхопіш, не пасмокні!

Іздэ Мікола дарогаю, час ад часу дзела старанінцы правядзів квачам на пысах, нібы першік дасцяць. Абліжаўшася ваўкі, пякотка ў вантрабах дакучавае, млюсаніць у пысах невыносная. Цігніц.

А ж тут ззаду тупат: як ўседзелі маскалі. Што рабіць? Хто з нас, можа, і на скеміў бы, але не Мікола! Спініў свой караван і над самай пысай голоўнага добра ўмачаную анучу тримае. Кроплі падаюць, але што на лоб, што яшчэ куды, а ў пашчу толькі зредку. Як заневы зъвіргута ад кірні! А за ім уся зграй — аж зайшлася ў спачуваньні. Ззаду ўжо ня мерыны тупат, а дзіке ржаныне, катлаваныне вялікае ды вэрхалі. Які ж гэта конь на зграю патрощца — не ў воду ж да дажджу? Павярнулі маскалі. Мікола сунуў квач у пашчу, выціц і сыціла. Ізноў рушылі, не баючыся пагоні.

Пашчух-патроху аддаўсялі а надбяжечнай мясысціны. А як дарогаю Мікола не заўважыў патаемніх знакаў пакідань, то і таварыства, як яказаў, знайшло яго яшчэ заўдрава. Па дарозе і спуджаных коней пазыльці.

З таго дня разжылася харутва на воўчыя футоры, і сталі яе называць Воўчай. Частку нават прададлі ды спрахі срэбнай парабіл адмысловага ўзору для ўсяго таварыства. Усё па той прымаўкі: валачы ў воўкі, павалакі ў воўкі. Ну і што ты, сыне-браце, пазіраеш, як гусак на бліскавіцу? Куды ж іх выпускаш? І так воўк чалавеку не падарунак, а з п'яных вачэй чорт ведае што натворыць.

Чара срэбнай (признаў, казаў Мікола, пасыля ў ёй знаўца ўлубёны «пухар з трытонам» Радзівіла Рыбанькі) у венінай завірусе пададлілі ды спрахі зъбілася, а футоры застайліся. Спрахка дагэтуль во ся мнено. Што? Анічым яны на горшыя за лямпартавыя — абы сэрца было не заече. Гэтага аніхто ў Вялікім Княстве не папусціць, калі саўфарды высакародны кійлінод шляхетва ў душы носіць!



ЦІНА КЛЫКОЎСКАЯ

Што-кольвечы пра гарадзкіх эльфаў

«Выйшаў сейбіт на нівы свая...» — думаю штораз пра дворніцкую, якія ад душы засяюць першыя лёд паком. Быў бы ў мяне маленькі брацік, можна было бы расказаць, што з гэтага наесення ўзыходзіць гарадзкія будынкі. Але ў мяне ніяма браціка, і я ведаю: з марожанага пісяку вырасташоць гарадзкія эльфы.

Дзе ў скляных шарах сцеюць электрычныя сямкі, дзе аранжавыя віттарніны вулак падымаютца да чорнага асфальту фігуратывае неба між слупоў каштанаў, што сплюсціліся сістаемі ліхтарнай, — там, калі ты становіш у ўёмным дзору тварам да прастокту, то авабязкова ўбачыши яго — нэонавае дыханье майго гораду.

Яно мяне атруціла. Вібруе аконнае скло а пацовае ночы. Чуеш? Гэта растуць абесчаныя пальцы дрэзуў ды цагляныя рифы дамоў. Абодым мяне, не пусці! Яно ўжывае мяне ў сябе, я не хачу, кац яно дыхала мену.

Электрычны агонь ліхтарні ў не рассталия ледзяных крystалікаў матылёў, але аблітвае крэлы начым сняхісцікам. Зімовыя сяянілапады выдахашоць каляровую пару. Звініць трапезібусныя драты, хоць транспарт даўно на ходзіць. У нэонавым дыханыні гораду гушкаюць гарадзкія эльфы.

— Як пачаўаесь? — пытается Гоблін.

— Пачуваюся — крышталевай вазай! Якую выставилі на гаубец. Спачатку ў мяне натрэса лісця, зараз — снег!.. Мне празрыста-празрыста! І сняжынкі падаюць на саме дно, на саме дно мяне!

Міра — з гарадзкіх эльфаў. Гэта лёгка пазнаць па кароткіх філетавых валасах вожыкам, троху даўжэйшай спадніцы з шыкоўным скуранным пасам ды сапраўдным завостраным кордам на ім і даўжэйшых ботках з заклёнкамі.

— Што рабіцьмеш сэньня? — запакаша пытается Гоблін.

— Шукацьму вочы сцірны. Ну, вушы ў сціену ёсьць, значыць, шукацьму вочы.

Яны ідуць у перакод, садзяцца на кукішкі да сцірны й чакаюць Эўку. Эўку, якая ў футры ў белым фартушку зъбирае гропы «на праваславное просвещение». Міра вітальну ўзмахвае кордам, Недзінк Гоблін уздымает джынсавую пальчатку з абразанымі пальцамі. Эўка ўсміхаецца. Га! Яна насамрэч рада іх бачыць!

Міра расказвала б гэтую гісторыю так. *Па дарозе са школы чалавечых ёлутняў* (дзе я вучуся засяджавацца ў ніравене, не зваласячы на вонкавыя раздражнільнікі) у надземных калідорах, як заўсёды, забітых зданнямі, што пруць праз цябе, нібыта ў ты бысплат-

ны, — я заўважыла двух п'яных оркайд, якія чатапліся да... я не разгледзела, да якога віду (лодзея, эльфаў, эданяў...) належыць паненка. Хоць жыцьцё смярогтных толькі трохі даўжэйшыя за ўзмак крылаў начнога мяліліка, нарушаша яго гармонію...

Караней, Гоблін пачуў баявы крык Міры, убачыў, якай яна каліяроваў яго тоненкую ў прыцемках пераходу, нібы карпінка зъ японскага анимэ... Гэйніяў боўдзілы, што пераконвалі Эўку пазычыць грошай са скарбонкі, утраполіся ў бліскучы Мірчын корд. Ну, тут і падышоў Гоблін, сказаў ім... што належала (... паганская орская гаворка — прашыпела Міра), боўдзілы звалілі... Давялося знаёміцца.

Не, ён не ралівік. Не, ён ня супраць ралевіку. Не, ён дакладна ня эльф. Не праваслаўны. Не праваслаўны эльф. Не, калі бы ты згліпа валаасы, а пад імі — шыпакі, а вушы такімі лапышамі, пяб не назвалі б эльфам, толькі Гоблінам. Так, Эўку трэба правасыці. «Дзякую, я сама...» Так, я пачакаю.

А ты стала б, каб у цябе ўтаптваці лісціце?...

— Я стала б жорсткай...

— А ён рассыпаецца...

— Ды гэта ж ад абрасаў, не ад лісця!

— Як дарэчна, што брук, і лісціце, і абрасы — анічога не адчуваюць, — пасыміхаецца Гоблін.

— Як недарэчна, што за іх адчуваюць!

Ну вядома, Эўцы болын пасуе

першае імя. Дэльаран. Эльфійка (выгукнула Міра). Узбочка (направіла Эўку). Яна мала размазуляе, яна слухае. (А табе не патрапіць, што ты з намі?) — Мяне баюшыка дабраслаўі... — Ну ў цябе ў баюшыка! — А мо ён са старчанага эльфійскага калена?..) Але ўжо ўсе ведаюць, што маленькая Эва жыла ў горных Эдэмзе, якіней сутоньнем перакінуўся ў Пекла. Яе выправілі да стрымчай бабулі, сюды, дзе яна ўблісціла ў ўспамінах, як мялілі між шыбамі, — што пісаць на папітку да ДАДОМУ: Эдэм ці Пекла. А калі бабуля памерла, здаецца, так і не заўважыўшы мялілі ў шыбах, і знайшліся яе ўнукі, суседка прапанавала Эўку прытулак пры царкве Імя Эўкі.

У Эўчынным сьвяце гэты гарадзкі гул б'еца аб царкоўны ганак. Цябе абступаюць і вядуць съятая з фрэсак — і калі падымеш вочы, убачыш: ты стаў на саме дно сусвету. Ни розных яго паверхах праведнікі між рыштаваній вітаюць стварэнніе Зямлі. Словы пахнучы съвежай фарбай.



Ціна Клікоўская —
літараторка. Жыве ў Менску.

(А святыя, як дзеяці, выглядаюць у акценцы, прыкладаюць руکі да ўнутранай паверхні абрэзоў!) У трапіткім дыханыні съвек струмені пінча твары жывыя ў маляваныя, тыя, што застылі ў медовым буриштыне, у сотах німбай. Гусьцее медзьвінае золата, і на вуснах Эўкі — кроплі салодкай вечнасці.

Вось гэтага Гоблінавы бацькі Эўцы дараваць яи могуць — ае! — яна адмовілася ад Радзімы. Гоблін сказаў ім: а што, так складана адмовіца ад Пекла? Ну і сам

Працяг на старонцы 22.

ГОД У ЗДЫМКАХ



Студзень. Падпольны Беларускі ліцэй адсвяткаваў 14-годзьдзе.

Працяг са старонкі 21.

патрапіў у такі Чысьцец!.. Нібыта ўжо даўно працаў і тату, і маму, і аднаклясьнікаў з нацыянальнай гімназіі, і дзядулю, і сявею нясеную Радзіму, бытта яе хтось куплея, нясеную...

Калі б Міра апраналаstroхі... інакі (сказала мама). Калі б Эўка хоць бы размаўляла па-нашаму (скрыбіўся тата). У цібе хоць сэбры-хлопцы (схамянуўся дзед)?

Міра размаяўся — па-іхаму... Яна так і сказала аднойчы на ўроку ў школе ёўпуну: «гэтая мова — эльфійская, і ў нашу арганізацыю я не пайду, бо мы, эльфы... (Настануўца па паклікала дырэктара. Дырэктар паклікаў Мірчыну маці. Мірчына маці запрасіла дырэктора на каўку, дырэктар паклікаў настаўніцу...) ...І Міра засталася ў школе афіцыйнай эльфійкай.

А Гоблін на стаў тлумачыць бапцькам, што эльфійская мова ўваходзіць у сюльно, што несъміротных эльфоў не турбуюць проблемы съміротных ёўпуняў, што Міру нікоголі на ўбачынах на пляцы, бо эльфы хоць і гуляюць, да не прайтраюць, а ён, ідзе Гоблін, ізноў пацягненча туды съвярджаць мужнажасць без надзеі на перамогу... за ручку з мамай (каб не забралі эльфаў міліцыянты).

Дзядуля Гобліна змагаўся за не-залежнасць, бапцька Гобліна змагаўся за незалежнасць (таму юны й пабраліся, таму й нарадзілі Гобліна, згубіўшы недзе па дарозе змаганьня сваю любоў: сёньня юны нават не глядзяць адно аднаму ў очы, бо на могучь бачыць, на хоць верыць у *паразу недакахання*, ціперарака Гоблін мусіць біць залатое ялечка (знутры?). А ён нічога.

Яго прыпляснула тым чорным квадратам піццу. Чорным квадратам стraphu з чорными ж фігуркамі ў скрунках па пэрымэтры (юны маюць рагі, а мы на маём). Гоблін на хоча быць нацыяналістам, на хоча гадаваць нацыяналіста, на хоча вучыцца нелюбові. Ён хоча быць папкам. Ён хоча да Міры й Эўкі, таму што юны жывыя й каліровыя. Ён хоча піва.

— Што новага?

— Учора якай зыліва! Міх буйкоў ліхтароў ледзь дагнала Ноёў аўтобус! Узяўляеш — на вогльых краслах дрэмточы заплюяныя стомай зывірь, і толькі мене да пары няма пачвары. Зынічка паснудла ля самага твару — па той бок пікса — Ноёў недапалак. Ноі кіруе да іншай зоркі — адной з піц, што на этыкетцы над Аракатам. А мене ўсе съвярдзіц пытаныне: што скажаць кантролеру — у мяне ж ін квітка, ні пары. *«Гаварыши, папамае, напом. А што калі за даждом, на зялёні пагорку, хтось чакае мяне з паразонам. Уявіце ягоную пісу, калі аўтобус прыедзе, а мяне нямі».*

«Я чакаў бы цібэ з паразонам», — хадзеў сказаць Гоблін, але нена-туральна вялікія, анімішныя вочы Міры глядзелі не на яго, міма.

Таму што ў клюбе паляцеў комі. Да каканай, у электронны вырай. Мані не дала спадніцу на новы эльфійскі строй. Дырэктар чырванее, калі Міра праходзіцца сконцам гульни. Клобінік да халеры, эльфоў — нямі. І той хлопчык — такі мілы, думала — эльф, доб-

Што-кольвечы пра гарадзкіх эльфаў

ра, што ён сам ўсё зразумеў. Калі эльфійка пакае гобліна... во ўсім будзе сконц. Яны, ёлупні, не зразумеў, хоць — ге-ге — «оркі» ажыўліся!.. Дык не пацягнеш у клюб Гобліна й Эўку — юны сапраўдныя, а ты — цыбу! — плястылінысь.

— Ведаеш, што такое палімп-сест? — пытаеца Гоблін.

— Ігры, праходзілі, — буркае Мірка.

— Съяды на брудзе — калі здымаш адбіткі ўсіх, хто праішоў за дзень...

— ...артымаеш набор падшываў. — А адбіткі твару, які міма, штохвіло?. Яны адпостроўбуюцца на табе, вось бы іх зыяні!

— Людзей ўсё адно на ўбачыши, а анёлы... — Міра хіснула на Эўку, — съядоў не пакідаёш.

З пёмнага дворыку можна ўбачыць изонавае дыханыне гораду. Самае складанае — ўбачыць анёлаў. Калі гадзінамі стаиш у перадзе й больш ні можаш ні чытаць, ні малицца... і абростаеш іхнімі адбіткамі, пражываеш чужым імгненыні ...матузок, мабільнік, пудранка, яцябеколькічакала... недапалкі абарваных дыялётага... ведаеш, за кожных крочыць анёлак, а я ні бачу... разводы ў гразоны — съяды крылаў?.. Я згубілася ў чужых тварах: гэта я — я съходжу — утрымай мяне зараз! Прыбой цягніка мэтро прыносіць новыя мяне, і танчу на паверхні еслінага шарыка — у перакуленым дэфармаваным шклянным съвеце вечнага пераходу (на съяточным стале паміж гадамі).

і раптам за два крокі як той выбух пад вонкамі хаты паўзабытая мова пасыміхаеца мне ў бочы маймі вачыма ѹ гэтае тавара ўлобёнае слоўца ѹ як цібе кличуць красуня ѹ кідае ў скарбонку скамячануку патерку ѹ твой язык нібы абуў замалыя чаравікі ѹ пракульгага адно Эва добраславі Божка (Гоблін, ты ведаеш: гэта здрада ѹ вернасць?) і малітва за жывых і малітва за памерлых ве- рую памазны майму півер'ю ѹ у малітвах тэя самыя імёны

Я думаю, Гоблін не вінаваты, ён проста іраглыну атрутную съяжынку. Ён ні ведаў, што нельга запіваць гэты горад півам.

Інакш бы ён ніколі не сказаў Міры, што эльфы — съміротныя, аднойчы юны робіцца пераходзімі зданіямі і пруць праз цябе — і ад кожнага съмірдзіні доўлым эльфам, як ад Гобліновых бапцькоў, — і Міра хутка абрасце чужымі адбіткамі, а калі пачне здымаш іх лушпінка за лушпінкай, скурка за скуркай — то знайдзе там яшчэ аднаго дохлага эльфа. Гэта, піўна, Гоблін надыхаўся хваробнымі изонавымі выпарэннямі: таму ён сказаў Эўку, што юна — скамянец-малітва на мёртвым бурштыне, што ёй на вылупніцу, бо яе вера — толькі *ролевая гульня*, а яму, Гобліну, *гульня* абрэдла...

Ён яшчэ шмат сказаў бы, але ж... гэтае ўсёдараанье ў празрыста-чорных Эўчынных съязін... Да гэтага акварэльных вочы Міры, што болы ні бачаць съміротнага ёўпунія Гобліна, бо ўзіраюцца ў цымречу новага Ліхаслеса.

Гоблін пабег, штурхачы мінаў, усыведаміячы, што раз юны не бясплотны, значыць, ён стаў часткай іх съвету. Ён думаш, што заўтра зможа прыдумаць гісторыю сабе ў апрауданье... але Эўкі й Міры ў пераходзе болы ні будзе. Дома ён выхапаў з шафы вялікую дзядулеву крышталёвую вазу й некалькі разоў кінуў на падлогу. Але

яна не разబілася, адляцеў толькі малы аскепак, і бяксіль Гоблін паставіў вазу на месца, адварнуўшы пабітым месцам у цэн...

Сонца лізнула маю шыбу ў прымерз. Так да самай калядной адлі: у мене на акне — язык сонца, а над табою — сонца нямею.

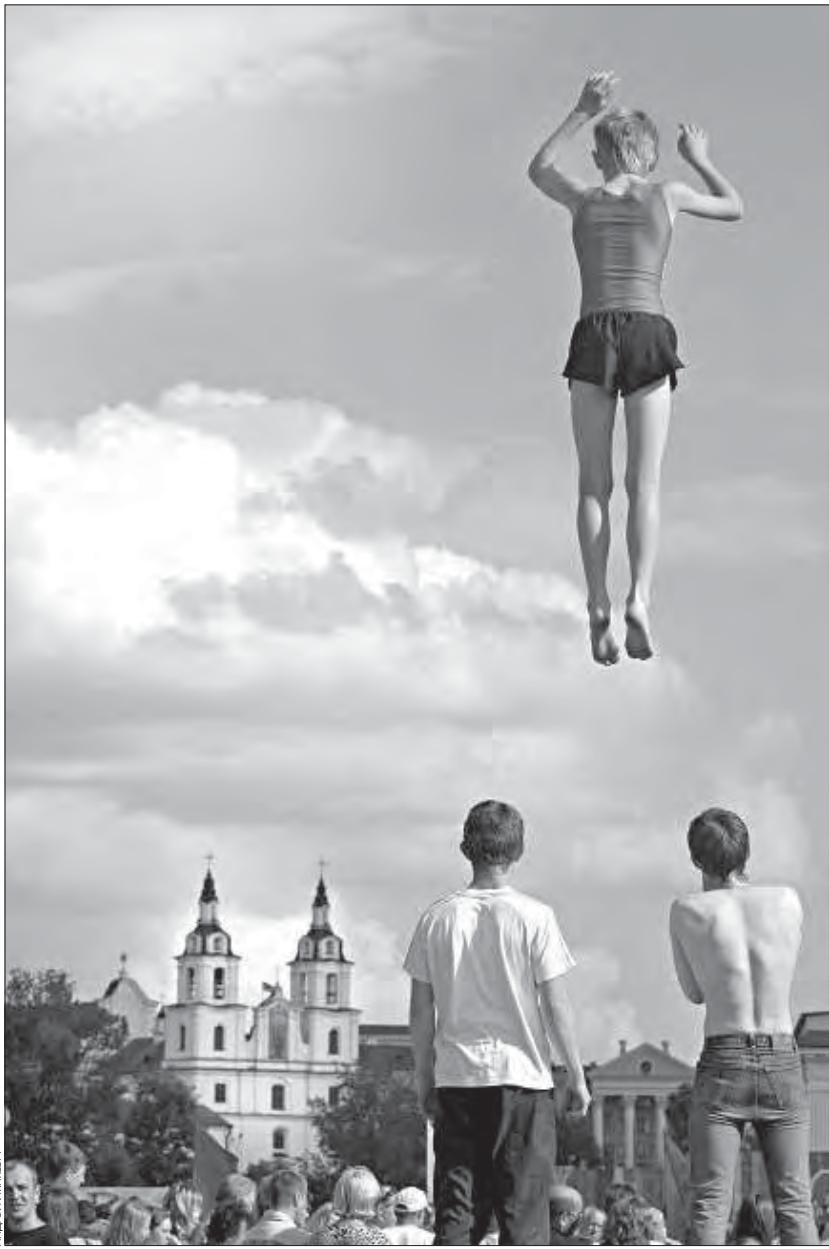
Не пусці мяне. Я ўзіміхай Бога («...І дзымухнуў у твар чалавеку дыханыем эўцыя...»), у якога патрэба — дыхаць людзьмі. Таму гэта так важна — утрымай мяне — каб мой атрутны горад на дыхаў мною зноу. Бы я згубіўся між людзей-іскрыпак, людзей-смыкоў, людзей-там-тамаў,

людзей-арфаў, людзей-дудак, людзей-свісткоў... Я буду зноў зазіраць у твары, шукачы...

Я добра, што туды нельга вярнуцца. Хтосьці новы блукае ў зарасніках лядзяніх пальмовых галянін трапейбуснага шкіта. Якай палёгка, што я не вэрнуся туды. Мне не давяждзецца адвернуцца, праходзічы паў Эўку, не пасіца-ца, сутыкнуўшыся з Гоблінам. Я ніколі на ўбачу. ДАРОСЛЫЮ Міру.

Я імкнуся да дасканаласці. І съняжынкі на май паліто ператвараюцца ў шарыкі вады: прыгожасце набывае форму дасканалага. І ўсё-такі, калі ласка, дазволь мне застацца съняжынкай.

ГОД У ЗДЫМКАХ



Андрэй Прыкевіч

дзе варта быць



Дзед Мароз загаворыць па-беларуску

Калядная ялінка з беларускамоўным съявітам Мікалаем

29 снежня (чацвер), а 17-й.

Фае Дом літаратур (бул. Фрунзэ, 5), 2-гі паверх.

28 снежня (серада) а 13-й — апошняя супстрэча аргамітэту і ахвотных узяць удел. Можна ўзяць з сабой цацкі і гірлянды.

29 снежня а 13-й — запрашоюць узяць удел у ўпрыгожваныні залі і ялінкі.

Падарунок «Кад съявітага Мікалая» прыносяць самастойна, загарнушы ў непразрыстую абортку ды падпісайшы вялікім літарамі.

Дэдкі: Т. 236-18-77, 632-27-43 (Крысыціна), 292-31-85 (Вольга).

КАНЦЭРТЫ

Канцэрт сакральнай музыки (у рамках Даён славацкай культуры «Белое прывітанье для Беларусі»).

25 снежня, а 19-й.

І студзеня, а 12-й.

Касцёл Св.Сымона і Алены.

ВЫСТАВЫ

Новы год

У павільёне НВЦ «Белэкспа»

(вул. Я.Купалы, 27) да 31 снежня працуе выставка «Навагодні кірмаш—2005».

I Каляды

У НВЦ «Белэкспа» (Машэрава, 14) з 23 снежня да 5 студзеня — выставка-кірмаш «Нараджэнны Хрыстова». У Музэі сучаснага выяўленчага мастацтва (Ф.Скарны, 47) да 7 студзеня дзеянічае выставка «Калядны містэрый».

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Гамлет на хмарачосе

«Кінг Конг» («King Kong»).
ЗША — Новы Зэландыя, 2005, каліяровы, 187 хв.

Жанр: прыгоды.

Адзнака: 9,5 (э 10).

Шэдэр Пітэр Джалксана пра агамадную закаханную малу ка-
ранку сёлетні кінапракат. Кінг Конг з'явіўся ў 1930-х, у 1970-х
быў створаны Рымекі.

Рэжысэр «Валадара пярсыён-
ка» сэлета замахнуўся на съя-
тое, стварыўшы вызыгівадзвіш-
ную кіназніцкія п'яціны. Гонкі з
дыхладкамі, мірэзотнай інсекты,
гіганты каканы — фільмы Сыліблерга й Поля Вэрховэна
адпачываюць.

Але «Кінг Конг» — ня проста
шыкоўнае відовішча. Джалксан
трапіла грае з атмасфераю 1930-х,

калі голад Вялікай дэпрэсіі рый-
мечца з ілюзій тэтрапаў, а рэжы-
сэр-чыкаў нагадвае О.Уэлза ў
аблічы «гіганціні Кейна». Мы ўсе прышлі паглядзець на
Кінг Конга, але малі прыйша-
ла паглядзець на нас. Калі героя-
наём ютце тануе перад пачва-
рой, то ўсе аблічы яна зна-
ходзіць самага ўздынага гледача.
Рамантычная гісторыя блін-
дзінкі маліца — гэта ня праста
казка прыязнасці, але мэліад-
рама мастацтва і публікі. Плюгія
кабэрэтных нумары, сцены рогат
і вайсковая дурасць звышча-
юць дылюю.

Чарговая сім'я Кінг Конга на
хмарачосе — гэта трагедыя
Гамлета забуйлільнае кіно. А
усе мы — утрапёныя заўяляты
і забойцы.

АР

ТЭАТРЫ

Опера (на сцене Белдзяржфілармоніі)

27 (аўт) — съяточныя калядныя
канцэрты.

Тэатр лялек

27 (аўт), **28** (ср) — «Гісторыя
Сынажэнскай каралевы, расказаная
её самой».

Тэатр кінаактора

24 (сб), **25** (нда) — «Шчаку-
нок».

Моладзевы тэатр эстрады

24 (сб) — «Чароўная мітусыня, ці
Аднойчы перад Новым годам».

25 (нда) — «Сярэднявечны
Каляды».

Тэатр юнага гледача

22 (чу) — **25** (нда) — «Падару-
нок для Сынажуркі».

Палац Рэспублікі

22(чу) — **30** (пт) — «Прыгоды
Сынажуркі ў Дзясятым каралеў-
стве».

29 (чу) — **31** (сб) — «Навагод-
нія зоркі».

Канцэртная заляя

«Менск»
31 (сб) — баль «Навагодні
абоз».

КІНО Ў МЕНСКУ

«Аўрора» (253-33-60)
«Кінг Конг» (2с): **23**, **24** (п, сб)

17.00, 20.30; **25** (нда) 13.30,

17.00, 20.30.
«Бярэсьце» (272-87-91)

ВАРТА БАЧЫЦЬ

Субота, 24 снежня

НТВ, 12.55

«Новая калядная казка».

ЗША, 1988, рэж. Рычард
Донэр.

Калядная камэдзяя паводле
апавядання Чарлза
Дыкенса.

Святка Божага Нараджэння...
Але элбоні эзлепрадусь любіць
толькі свае гропы. Таксіст
прывид, фія з блокпаксікі з'ядзе
з будучымі нагадзяюць нагодніку,
што траба быць добрым...

У ролі тэлевізійнай — комік Біл
Мюэрэй.

АНТ, 19.15

«Калядны анёл».

ЗША, 2004, рэж. Чазі
Палмінты.

Калядная мэлядрама.

На Каляды піцера герояў раз-
умеюць, што цуды здаржаюць,
нават калі ў іх на верши. Незнав-
мы людзі раптам адчываюць
унутраную блізкасць, што даз-

«Гары Потэр і Кубак Агню»
(прам'ера, 2с): **23**—**25** (п—нда)

14.30, 20.30.

«Далей ад цбех» (2с): **23**—**25** (п—
нда) 18.00 (ін).

«Дон кіно» (266-35-26)

«Кінг Конг» (2с): **23**—**25** (п—
нда) 17.00, 20.20.

«Дружба» (240-90-13)

«Кінг Конг» (2с): **23**, **25** (п, нда)
13.30, 16.45, 20.00; **24** (сб) 16.45,
20.00.

«Кастрычнік» (232-93-25)

«Гары Потэр і Кубак Агню»
(прам'ера, 2с): **23** (п) 14.20,
17.30, 20.40; **17**, **18** (сб, нда)
14.20 (ін), 17.30, 20.40.

«Маскава» (203-14-48)

«Гары Потэр і Кубак Агню»
(прам'ера, 2с): **23** (п) 15.00,
18.00, 21.00; **24**, **25** (сб, нда)
12.00 (ін), 15.00, 17.00, 21.00.

«Перамога» (203-77-66)

«Закахаі ў мяне, камі на-
вахъісьце» (23) (п) 15.00, 17.00;
24, **25** (сб, нда) 13.00 (ін).

«Зламаныя кветкі» (прам'ера): **23**
15.00, 17.00, 19.00, 21.00.

«Цэнтральны» (200-34-16)

«Перша пасыль быага»: **23**—**25**

(п—нда) 11.00 (ін), 15.50.

«Далей ад цбех» (2с): **23** (п)
13.30, 18.30, 21.00; **24**, **25** (сб,
нда) 13.30 (ін), 18.30, 21.00.

(2c) — кінафільм падоўжанай
працягласці

(ін) — ільготны сэнс (зніжка
50% для ўсіх гледачоў)

Рэйтингавы амежаваны:

*** — дзеци да 16 гадоў не да-
пускаюць;

**** — дарослыем з 18 гадоў.

МЫ САМИ

Першы глук «БеСТу»

Стартавала рэкламная
кампанія новага, цалкам
дзяржаўнага апаратара на
рынку мабільнай сувязі —
кампаніі «БеСТ». І адразу
першы аблом.

Каб прыцягнуць увагу да
кампаніі, адміністрацыя вы-
весіла апітнанне — «Коль-
кім абанінтам вы тэлефонуе
з сістэмай?». Вынікі занаду, які
працягваўся з 6 па 14 снежня,
не могіць не шакаваць мэ-
неджмент фірмы. Калі зы-
ходзіць з іх, то праект аб-
салютна беспрынцыпны. Абсалютна
большасць (81%) з 3500 чалавек выб-
ралі апітнанне, пяты пункт —
«Я не тэлефонаву ўбогуле».

Відавочна, што меў месца
банальны зыход з кампаніі.
Аднак самае прыколынае ў
тых, што рух прыколышы-
каў на быў спантаным. Як
Год у здымках

Лёлік Ушкін



Жнівен. Павал Севярынец высланы на крайнюю поўнач
краіны. Дарэчы, на мінімум тыдні машына, якой ён
вяртаўся з Віцебска, перакупілася на салізкай дарозе за
дзесяць кіламетраў ад Малога Сітна. На шысьце, ніхто
не пасярдзеў. А яшчэ Павал перад Калядамі завёў сабе
ката. Дарэчы, сапрауды калядны чын — адведаць
кагосць з палітвязняму.

Рэклама:
«Хутка і танна
дасвядчаны
экзарцысты
вылічыць баўлікоў.
Зынчы з
апазыцыянэра грым
дамагоўцу сёстры
Трым».



Прабачце за
сплыненне. Эта наконт
выбараў галоўнага мага.

Я адчуваю ваганье рэйтынгу. Эта
нешта накшталт прыпісак ураджаю.

І-е студзеня —
Дзень магічнай
салідарнасці.

Вылічычы съялто —
запалі ялінку.

Так, пасажыры,
набіваем таленчы.

Ну, толькі не кажы,
што ты ільготник.

Уляўлюю сваю
будучыню.

Над настайнікамі
навісла пагроза
пакаўту.

Вылічыч адмарозка і па артыкуле
аб дыскрэдзіты артыкулу аб

дыхадзіці аперацівнага яго

у працоўнага «Матавіла», якому

запалычылі заробак за жнівен.

А калі на
будучы
падпісца,
падпісамі кошты
на газ да 230 у.
за M3.

Лепі бы гэта былі сачкі-курцы.
Над пісарам вісела гаварка апазыцыйная
напаліка! У ВНУ завеўся адмарозак!

Харэ ржаць!

Навагоднє віншаванье лідэра націі. (Лёліка Ушкіна.)

Дзяржайоўны дзеяч яўна састуноўці артыстызму Петрасіна і Эзі Мерфі, што акупуюць навагодні этэр. Затое ў іх ёсьць джокер: віншаваныя пачынаюць ў прайм-тайм, за дзесяць хвілін да бойу курантаў. Адна часціцай матэрыялізацыя на экранах музъюкоў у пафасным экстазе служыць грамадству ў якасці сывісткі — час адкаркуваць шампусік, падпальваць, рызыкуючы якшычём, кітайскі пэтарты і валачы на стол аліё. Калі, натуральна, да гэтага часу вы ўжо не асканіліся. Ніколі ня бачыў, каб ў 23.50 нехта падараўваўся і зароў: «Ды ціха вы бабы, дайце паслухаваць пра яркія дасягненны ў духоўнай сферы, культуры і спорце!..»

Апроч таго, часам палітыкі праз свой давер да філфакаўцаў-съпічрайтэраў выглідаюць неяк штучна. «Батанікі» ўгтываюць іх прагона мудрагелістымі літаратурнымі прыёмаў. Слухаеш — і проста падмывае засенчыць: «На веру!» Пару гадоў назад той, хто лаесць матам з паднасленім, пачаў віншаваныя мудрай аллегорыяй: «Час — гэта птушка». Той съпічрайтэр яшчэ ў склаў иму ў вусны лацінскі афарызм. Уяўляесце — «Добры вечар, дарагі судчыннікі, тэлраптомуантар, ет пос тутам ун illis».

Што ж рабіць, каб вытрымаць выклік сувету папсы? Самае прыкольнае, што выйсьце вельмі простае. Абсалютна на тэзду ісці шляхам прадусэрскай, якія намагаюцца надаць адстойнымі перадачам новас дыханьне. Напрыклад, яны прапанавалі б для падніцца рэйтынгу запрасіць у студыю поп-зорку. Ну канечна: ніхто не прыдоў міма анонсу «Віншаванье народу ад прэзыдэнта рэспублікі Х і групы «Топлес».

Што ж рабіць, каб вытрымаць выклік сувету папсы? Самае прыкольнае, што выйсьце вельмі простае. Абсалютна на тэзду ісці шляхам прадусэрскай, якія намагаюцца надаць адстойнымі перадачам новас дыханьне. Напрыклад, яны пропанавалі б для падніцца рэйтынгу запрасіць у студыю поп-зорку. Ну канечна: ніхто не прыдоў міма анонсу «Віншаванье народу ад прэзыдэнта рэспублікі Х і групы «Топлес».

Не, на трэба нічога мяніць — ні тэкст, ні выступоўцу, ні фармат.

Трэба проста падкарэктаваць тэлепраграму — ніхай будзе не «Навагодніе віншаваныя прэзыдэнта РХ народу», а

ЛЕВЫМ ВОКАМ



«Гумарыстычнае віншаванье прэзыдэнта РХ народу». І ўсё.

«У нас німа рэлігійнай і нацыянальнай варожасці... Гі кожнаму адкрыта дарога да свайго храму», «У нас у краіне хто хоча працаўцаў — працуе. Гі зарабляе», «Іржа карупцыі не разъядзе наша грамадзтва...». Гэта цытаты з навагодняга выступу аднаго палітыка. Хіба пры адекватным настроі на ўспрыманьне яны не гучыць веселей, чым усе пэрлы «Аншлюгу»?

Ну ўсё, харэ ржаць. З Калядамі і Ноўвым годам!

АД РЭДАКЦЫІ

Што калі «НН» ня прыйдзе?

Яшчэ адзін нумар, і «НН» будзе выдавацца і распаўсюджвацца па-новаму. У прэсе распэйсюдзу на выклонах забой. Таму вельмі просьміс усіх тых, хто паведаміў у Рэдакцыю свой адрас і пераказаў ахвяраванье на рахунак, але не атрымаў першага нумара газеты за 2006 год да 7 студзеня 2006 году скантактавацца з Наставай Бакшанская праз тэлефон, э-адрас ці ў любы іншы спосаб.

Спадары Ахраменка
В.К. Жукоўскі К. і Аліна Н., калі ласка, дашліце Вашы адрасы. Спадары Крук Г.С., Белабародаў А.С., Сатакаў О.В., Рудовіч Станіслаў, калі ласка, дашліце свае поўнныя адрасы. Дзякую Вам за ахвяраваны.

Прыятельскія абвесткі ў «НН» (ня больш за 15 слоў) дасылаце поштой (ад 537-220050 Менск), праз e-mail (nn@promedia.by) або разыннічайце на форуме сайту www.bn.by. Дык скрыстаўліце!



ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

КАНТАКТЫ

Беларусы ў Польшчы — яднаймася! E-mail: azaleuski@yahoo.pl
Менчукі! Каладкі блізкі. Гуртумясаў ў каладную хеўру! Пойдзем разам каладваць. Т.: 257-93-11, Алеся КНІГІ

Прадам кнігі: Л.Генюш «Словадзя», беларуска-расейскі слоўнік (1926) Байков, Некрашевіч, «Лютонскі ордэн», М.Ткачоў «Абарончыя збудаванія заходніх замкаў Беларусі 13—18 ст.», Ластоўскі «Расійска-крыскі (беларускі) слоўнік» 1924г. Т.: 753-70-05

Альбом «Менск — горад СОНца», пераклады: кнігі, перакладэныя з польскай, ангельскай, немецкай, расейскай мов, у тым ліку «Дзіды», «Сантыны Мікаевіча», літаратура беларусаў Польшчы XV—XIX ст., падручнікі па журналистицы. Т.: 753-91-96
«Наша Ніва» (новы ды факсімільны выданы), «ARCHEx», дзіцячыя кнігі, відэа аудыекасці, паштукі, слоўнікі, музыка і фільмы на кампакт-дысках на Румынідава, 13 (ТБМ). Танядзялак — пятыца (14.30—19.30). Т.: 707-40-01. 234-93-71

Наступны нумар «НН» выйдзе 5—6 студзеня. Вісёлых Калядай!

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМИ

Зь Менск

Калісь у Менску ў нас ездзілі па горадзе «батлейкі», і менчукі любілі паслухваць беларускі народны тэатрый. У Англіі такую адвеҷнуючую стаўню ўсе б падтрымлівали, але ў нас забаранілі саўсім батлейкам ездзіць па горадзе. Нядзуйна памер стары мяшчанін, як бы стараста батлейшчыкава, і батлейка, што вяліся ў Менску сотні гадоў, загінула. Добра было 6, каб наша моладзь і вучні ізноў заявілі гэты народны тэатр.

Мікола Камароўскі

Зубрыцкая воласць. Гродз. губ., Сакольскі пав. Кажуць, народ дзічэ; яно—такі і праўда. Даўней, як старыя людзі казалі, буйства прылучалася адно на 30 гадоў, а сёлета вось у нашай воласці ўжо было 4 убійствы.

Г.Воран

Ад Рэдакцыі

Выпускаем ужо 52-і нумар «Нашай Нівы», а падчатку газеты 173-ці. За ўесь гэты час мы расцеялі па нашым краю калі пагүмілённа гаёзін. Беларускі народнае поле, дагэтуль глухое, адзвалавае; насенне яго згінула і расціце, і з коўжным годам гусьцее наша ніва. Рэдакцыя з спакойным сумленнем уступае ў 1911 г.

«НН», №52, 23 сіння 1910

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдакторы «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Улас (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Лукшевіч,

У.Знамироўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Дынько

фотографік Ацелій Ліўв

нам. галоўны рэдактар Анерд Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Каэрэскі

видавец і заснавальнік Фонд выдавання газеты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спэсіялка на «Нашу Ніву» аўтарская. 12 палос фармат А2, 6 друк, арк. Друкарня РУП «Віддзелаваць беларускі Дом друку».

Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Радыёнацыя не насядзаны на замест рагічнікі

гэтых аўтараў. Кожтварык. Пасведчаныя бібліографія выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзены Міністэрствам інфармації Рэспублікі Беларусь. Іздадыныя адгас: Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 2а.

Р/Р 30152/2000012 у МГД ААТ «Белізвестбанско», Менск, код 764.

Наклад 3539.

Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны друк 20.00.21.12.2005.

Замова № 7284.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2

«Побач з намі на Зямлі: жывёльны съвет»

Найпершы падарунак да Каляды і Новага года

Першы том беларускай вершаванкі-запамінанкі «Добрыя вершы»

Усё найлепшае для дзяцей у вершаванай форме для завучанья на памяць.

Цудоўны падарунак бацькам, выхавальнікам, хрысцінкам і памянецкам.

Чытайце «Добрыя вершы» сваім дзеткам ад самея калыскі да школы!

Укладальнік Алег Мінкін

T.: 227-19-40, 508-81-38

